

OBRANA

7 olympijských víťazov
22 olympijských medailí

Anastasia
Kuzminová

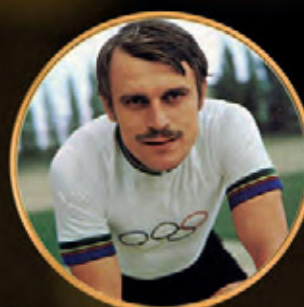
Michal
Martikán

Matej
Tóth

Anton
Tkáč

Elena
Kaliská

Jozef
Pribilinec

František
Kunzo

Deň hrdinov

Minister obrany Peter Gajdoš vzdal 6. októbra úctu hrdinom Karpatsko-duklianskej operácie. Deň hrdinov Karpatsko-duklianskej operácie si pri Pamätníku na Dukle pripomenuli aj traja najvyšší ústavní činitelia, predseda Národnej rady SR Andrej Danko aj s delegáciou českého parlamentu na čele s predsedom poslaneckej snemovne Janom Hamáčkom. Pri symbolickej „bráne k slobode“, ako sa označuje Duklianský priesmyk, udelil minister Gajdoš pamätné medaily vojnovým veteránom. „Ako národ nemôžeme nikdy dopustiť, aby sa zabudlo na hrdinov Karpatsko-duklianskej operácie. Sloboda nášho národa sa nerodila ľahko a mier nikdy nebol, nie je a nebude samozrejmosťou. Preto sme povinní pripomínať tieto udalosti aj mladým ľuďom, ktorí si to často neuvedomujú,“ uviedol šéf rezortu obrany. Zároveň zdôraznil, že treba, aby deti a mládež navštevovali pamätné miesta histórie slovenského národa. Spomienka na hrdinov Karpatsko-duklianskej operácie pokračovala pietnym aktom kladenia vencov pri soche armádného generála Ľudvíka Svobodu a pri Pamätníku sovietskej armády vo Svidníku. Oslavy výročia boli tradične spojené aj s prehliadkou Vojenského historického múzea vo Svidníku a vyhládokovej veže pri Dukle.

Foto: Ivan Kelement, Jozef Žiak

**generál
Milan Maxim**

náčelník Generálneho
štábu Ozbrojených
síl SR

*Vážení čitatelia,
jeseň patrí medzi obdobia, keď výcvikové aktivity jednotiek ozbrojených síl vrcholila. Tento rok nie je výnimkou. Po významných aktivitách prvého polroka, v podobe výcvikovej prítomnosti Účelového zoskupenia Štefánik v Pobaltí či pilotnom projekte výcviku aktívnych záloh, ktorého pokračovanie na rok 2018 práve pripravujeme, je tohtoročná jeseň v znamení certifikačného cvičenia mechanizovanej brigády. Cvičenie Slovenský štít 2017 je menšie ako v posledných rokoch, no o to významnejšie. Jeho výsledkom bude ucelený obraz o výsledku mnohoročnej práce príslušníkov ozbrojených síl a rezortu obrany. Sme si vedomí, že nie všetko mohlo byť a bolo pripravené do absolútnej dokonalosti. Ale už dnes, keď píšem tento editoriál, chcem oceniť mimoriadne nasadenie mnohých profesionálnych vojakov aj zamestnancov, ktorí náš spoločný záväzok a zároveň príspevok do kolektívnej obrany realizovali.*

Nedá mi nespomenúť ani ďalšie významné výcvikové aktivity. Medzinárodné cvičenie Blonde Avalanche, ktoré sme na našom území organizovali opäť po štyroch rokoch a ktoré pravidelne verejnosti pripomína humánnu tvár spolupráce jednotiek ozbrojených síl viacerých štátov prípravou na pomoc obyvateľstvu počas prírodných katastrof v rámci mnohonárodného ženíjného práporu Tisa. Počas cvičenia Toxic Valley sme po roku hostili expertov ôsmich krajín na boj s toxickými chemickými látkami. Ich nebezpečenstvo je v čase teroristických ohrození mimoriadne vysoké, pričom práve naše výnimočné výcvikové zariadenie umožňuje prípravu expertov v podmienkach blízkych reálnym aj so skutočnými chemickými látkami.

V čase, keď čítate toto vydanie, si pripomíname pamiatku veteránov. Živých či tých, ktorí svoje životy položili práve preto, aby sme my dnes mohli žiť v mieri. Nájdime si chvíľu, zastavme sa a uctíme si ich pamiatku!

NA TITULNEJ STRANE: Vojenské športové centrum Dukla Banská Bystrica si pripomenulo polstoročie existencie

7 Chemici v jedovatom údolí

14 Cvičenie Blonde Avalanche 2017

16 Rozhovor s riaditeľom VŠC Dukla Banská Bystrica Romanom Benčíkom

18 TÉMA: 50 rokov Vojenského športového centra Dukla

24 Messerschmitt Me 262

28 Sestry Veldákové a ich skoky

31 Naši idú do Iraku

34 Súčinnosť cvičenie zdravotníkov

36 Zlatá svadba inžiniera Havránka

44 Čo je kineziotejping?

46 Semienkový generál Šejna a jeho aféra

47 Albatros L-39 zo zbierok Vojenského historického múzea

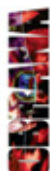
Mesačník Obrana v digitálnej podobe: www.mosr.sk/obrana/

Týždňový súhrn správ eBulletin: www.mosr.sk/ebulletin/

Ďalšie informácie: www.facebook.com/mosr.sk a www.youtube.com/user/MinisterstvoObrany

Distribúcia mesačníka Obrana: obrana@mod.gov.sk

 **MINISTERSTVO
OBRANY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXV. • Č. 11/2017 • Redakčná uzávierka 23. 10. 2017 • Do výroby zadané 27. 10. 2017 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 48, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktori: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk, Mgr. Hana KLOBUŠICKÁ, tel.: 0960 31 29 45, 0903 820 193, e-mail: hana.klobusicka@mod.gov.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJÁČKOVÁ • Grafická úprava: Ing. Otakar HRABÁK • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslovenské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Skončil sa druhý ročník
dobrovoľnej vojenskej prípravy

82 statočných

Štvrtého augusta nastúpilo v Martine do druhého projektu dobrovoľnej vojenskej prípravy 95 mladých mužov a žien. Prešli náročným sitom výberu spomedzi 246 záujemcov. Po jedenástich týždňoch ukončilo prípravu a povýšených do hodnosti vojaka 2. stupňa ich bolo 82, z toho 20 žien.

Do Základne výcviku a mobilizačného doplňovania v Martine prichádzali s rôznou motiváciou. Jedni boli už pevne rozhodnutí stať sa profesionálnym vojakom, policajtom či hasičom, ďalší to brali ako otestovanie svojich fyzických a psychických schopností, či vhodné vyplnenie prázdninového času. Aby vedeli, akú námahu a stres sú schopní vydržať. Ako však všetci konštatovali pri vyradení 17. októbra, keď im minister obrany Peter Gajdoš odovzdával svoju pamätnú mincu, certifikát o ukončení prípravy a náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim a veliteľ Pozemných síl OS SR generálmajor Jindřich Joch gratulovali, nikto z nich neľutoval jedenásť týždňov vojenskej prípravy.

Sandra a Róbert

Sandra Slováková, študentka Žilinskej univerzity, si spestrila prázdninový čas. Priznáva, že o dobrovoľnom vojenskom výcviku sa dozvedela z médií a spoiatku dokonca pochybovala, či celý výcvik zvládne. „Postupne som sa každý deň viac a viac prehrýzala nástrahami prípravy. Môžem povedať, že príprava mi dala veľa. Možno viac, ako som pôvodne očakávala. Zlepšila sa moja disciplína, vytrvalosť či schopnosť spolupracovať pri plnení úloh v kolektíve. Zaujímavé boli aj streľby. Či už zo samopalu, z pištole, alebo guľometu. Bolo to zaujímavých jedenásť týždňov“, hovorí 22-ročná Lučenčanka, ktorá v tomto roku končí bakalárske štúdium. V závere prípravy bola vyhodnotená ako najlepšia a prevzala si z rúk najvyšších predstaviteľov rezortu obrany pamätnú plaketu.

Spolu s ňou bol ocenený aj vojak 2. stupňa Tomáš Bley z Bratislavy, ktorý absolvoval štúdium masmediálnej komunikácie a momentálne pracuje v jednom nákupnom centre. Priznáva, že keby bol mladší (má 38 rokov), určite by sa rozhodol pre dráhu profesionálneho vojaka, lebo vojenské prostredie ho vždy priťahovalo. „Naučil som sa potrebné vojenské zručnosti a na budúci rok by som rád v absolvoval odborný kurz, aby som sa mohol stať príslušníkom aktívnych záloh,“ hovorí Tomáš.

„Obrana vlasti je vecou cti každého občana, a preto chcem oceniť, že títo mladí ľudia sa odhodlali vymeniť pohodlie domova za pravý vojenský dril,“ povedal minister obrany Peter Gajdoš. Zároveň ocenil, že sa v tomto roku podarilo vycvičiť viac ako dvojnásobok príslušníkov dobrovoľnej vojenskej prípravy v porovnaní s pilotným projektom minulý rok. „Projekt zostáva aj naďalej jednou z priorit rezortu obrany,“ zdôraznil.

Potrebuje viac záloh

Generál Maxim ocenil predovšetkým odhodlanosť, s akou pristupovali k vojenskému výcviku. „Osobne som ich počas výcviku navštívil a bol som veľmi spokojný. Charakterizoval by som to asi tak, že mali odhodlanie podriaďovať sa, chceli sa niečo naučiť a mali snahu byť najlepší, aby aj sami sebe dokázali, že to, na čo sa odhodlali, bol správny krok,“ uviedol. Zároveň prejavil radosť, že až 30 absolventov výcviku prejavilo záujem stať sa profesionálnym vojakom, ďalší policajtom či hasičom. To však podľa neho nie je hlavným cieľom. „Potrebujeme predovšetkým naplniť aktívne zálohy. Teraz sa nám do nich prihlásilo sedemnášť vojakov z tých, ktorí

ukončili dobrovoľnú vojenskú prípravu. Pre potreby ozbrojených síl to nie je dostatočný počet. Potrebujeme ich viac. Musíme v budúcnosti v tomto smere pridať a ešte viac motivovať mladých ľudí pre pôsobenie v radoch aktívnych záloh,“ zdôraznil generál Maxim a poznamenal, že projekt dobrovoľnej vojenskej prípravy bude pokračovať aj na budúci rok.

Podľa zástupcu veliteľa základne výcviku a mobilizačného dopĺňovania podplukovníka Róberta Pariška novinkou v rámci tohtoročnej prípravy vojakov dobrovoľnej vojenskej prípravy bolo skrátenie trvania výcviku z 12 na 11 týždňov.

„Obrana vlasti je vecou cti každého občana, preto si cením, že títo mladí ľudia sa odhodlali vymeniť pohodlie domova za pravý vojenský dril.“

Peter Gajdoš,
minister obrany SR

dňov a motivačný príspevok vo výške viac ako 1 100 eur. Projekt dobrovoľnej vojenskej prípravy je v súčasnosti jedinou legálnou možnosťou, ako získať základný vojenský výcvik okrem vstupu do ozbrojených síl.

Podmienky sú náročné

Ozbrojené sily vybrali na tohtoročný výcvik dobrovoľnej vojenskej prípravy 108 záujemcov z celkového počtu 246 prihlásených, z toho 199

mužov a 47 žien vo veku od 19 do 44 rokov. Uchádzači o absolvovanie tohto projektu museli splniť náročné podmienky, vrátane lekárskeho vyšetrenia a posúdenia psychickej spôsobilosti. V prípade záujmu sa totiž absolventi môžu uchádzať o ďalšiu službu u profesionálnych vojakov, či iných bezpečnostných zložiek, kde môžu slúžiť iba fyzicky zdatní a psychicky odolní jednotlivci. V prijímacom konaní bolo 83 mužov a 25 žien. Náročné prijímacie podmienky tento počet zredukovali na 73 mužov a 22 žien. Najmladší má 19 a najstarší 44 rokov.

Aj napriek tomu, že ozbrojené sily sú pripravené vycvičiť v tomto roku až 150 vojakov dobrovoľnej vojenskej prípravy, nepodarilo sa tento počet naplniť z dôvodov, ktoré nie je možné zo strany rezortu ovplyvniť. Personálny úrad Ozbrojených síl SR nemohol zľaviť z podmienok stanovených zákonom. Zamietnutých bolo 138 žiadostí, z toho 28 zo zdravotných dôvodov, 56 uchádzačov nedodalo požadované doklady (ani nereagovalo na opakované výzvy), 11 zrušilo svoju žiadosť, 26 nebolo psychicky spôsobilých a na prijímacom konaní sa nezúčastnilo 11 prihlásených. Z iných dôvodov bolo odmietnutých šesť uchádzačov: traja už sú v zálohách ozbrojených síl, dvaja nemajú brannú povinnosť a jeden nesplňal podmienku vzdelania.

Historické povedomie

Podplukovník Parišek pripomenul, že v tomto roku zabezpečili pre mladých mužov a ženy aj rôzne aktivity, ktoré priamo nesúviseli s ich výcvikom. Mali im pomôcť v lepšom prehľade o národných a vojenských tradíciách. V ich priebehu spoznali mesto Martin, navštívili Múzeum SNP v Banskej Bystrici, priestory bojov a vojenského historického múzea vo Svidníku a na Dukle, ale pomáhali aj zabezpečovať pietny akt pri Mohyle generála M. R. Štefánika v Brezovej pod Bradlom. „Vítam, že sme mali možnosť oboznámiť sa s týmito významnými miestami našej histórie. Človek si až tam naplno uvedomí, čím všetkým museli prejsť naši predkovia v minulosti pri obrane vlasti. Napríklad v Duklianskom priesmyku a v jeho okolí človek doslova precíti históriu. Vie, že práve tam vyhaslo mnoho tisíc životov vojakov, bojujúcich za našu slobodu. Je to rozhodne iný pocit, ako sa o tom len dočítať v knihe,“ priznáva vojak 2. stupňa Róbert Bley.

V tomto roku v rámci svojej prípravy mladí muži a ženy v Martine absolvovali dovedna 141 hodín prípravy v učebniach, 208 hodín poľného výcviku a 93 hodín praktického výcviku. Strieľali z pištole, samopalu, guľometu, hádzali ručné granáty. Ich výcvik pozostával z taktickej, streleckej, ženijnej, poradovej, telesnej a zdravotníckej prípravy, ale aj zo základov RCHBO.

Text: Jozef Žiak
Foto: Ivan Kelement

Predstavili strategické dokumenty

Obrana Slovenskej republiky a bezpečnosť jej občanov nemôžu byť predmetom politického súboja. Uviedol to 12. októbra minister Peter Gajdoš na tlačovej konferencii, kde s predsedom Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť a podpredsedom Slovenskej národnej strany Antonom Hrnkom predstavil strategické dokumenty Obrannú a Vojenskú stratégiu SR a Dlhodobý plán rozvoja obrany s dôrazom na výstavbu a rozvoj Ozbroyených síl SR s výhľadom do roku 2030. Po schválení Bezpečnostnou radou a vládou dokumenty postúpili do výborov a pléna Národnej rady SR. Minister zdôraznil, že prioritami ministerstva sú pokračovanie v rozvoji ozbrojených síl a potreba zapojenia slovenského obranného priemyslu do modernizácie OS SR. Predseda branno-bezpečnostného výboru Anton Hrnko osobitne vyzdvihol Dlhodobý plán rozvoja obrany. Predsedom komisie a koordinátorom pre tvorbu a posudzovanie strategických dokumentov bol generálny tajomník Služobného úradu MO SR Ján Holko.

Pamätník v Žiline

Minister obrany Peter Gajdoš s predsedom Výboru Národnej rady SR pre obranu a bezpečnosť Antonom Hrnkom a náčelníkom Generálneho štábu OS SR generálom Milanom Maximom 16. októbra slávnostne odhalili pamätník venovaný pamiatke príslušníkov 5. pluku špeciálneho určenia, ktorí zahynuli pri plnení úloh. Kapitán Edmund Makovník a rotmajster Patrik Fraštia prišli o život spolu s kapitánom amerického letectva Davidom Lyonom 27. decembra 2013 pri samovražednom útoku na vojenský konvoj v Afganistane. Minister ocenil, že v tomto prípade vzišla iniciatíva vybudovať pietne miesto od ich kolegov z elitného pluku. Podľa generála Maxima vojaci na svojich kolegov, kamarátov, ktorí prišli o život v náročných operáciách, nikdy nezabúdajú.

Minister obrany v Grécku

Minister obrany SR Peter Gajdoš v rámci oficiálnej návštevy Helénskej republiky rokoval 3. októbra s gréckym ministrom národnej obrany Panosom Kammenosom najmä o možnostiach spoločného výcviku a vzdelávania, spolupráci v rámci NATO a Európskej únie, ako aj o operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Minister Kammenos vyzdvihol naštartovanie nového obdobia bilaterálnej spolupráce. Ocenil spoluprácu krajín v rámci Európskej únie a NATO, pričom zdôraznil, že majú spoločný záujem v boji proti terorizmu a nelegálnej migrácii. Súčasne bezpečnostné a obranné iniciatívy Európskej únie, najmä PESCO a Európsky obranný fond boli témami stretnutia s prezidentom gréckeho parlamentu Nikolasom Voutsisom.

Konferencia veliteľov NFIU

Záver konferencie, úlohy a postavenie Tímu pre integráciu síl NATO v čase krízy a tzv. predsunutá vojenská prítomnosť boli 11. októbra témou stretnutia s novinármi na záver 5. konferencie veliteľov NFIU vo Vajnorochoch. Veliteľ Mnohonárodného zboru Sever-Východ genpor. Manfred Hofmann zhodnotil pokrok a výsledky slovenského NFIU. Rok od jeho vzniku, 1. júna 2017 získala táto jednotka certifikáciu plnej spôsobilosti a pripravená kedykoľvek prevziať velenie v operáciách severovýchodného krídla NATO. Genpor Hofmann poďakoval všetkým Slovákom za ich postoj a podporu účasti NATO v regióne..

Schválili vyslanie do Iraku

Poslanci Národnej rady SR schválili 13. októbra mandát na vyslanie príslušníkov OS SR do Iraku v počte do 25 osôb. Ich úlohou bude výcvik, poskytovanie poradenstva a asistencia pri budovaní kapacít irackých bezpečnostných síl v rámci aktivity NATO Training and Capacity Building in Iraq (NTCB-I). Slovenskí vojaci sa budú podieľať na príprave inštruktorov ozbrojených síl Irackej republiky v oblasti odminovania a tiež v oblasti opráv vojenskej techniky sovietskej výroby.

Závazky zo summitov splníme

Minister obrany Peter Gajdoš sa 13. októbra na pôde ministerstva stretol s veľvyslancom Spojených štátov amerických Adamom Sterlingom, aby prerokovali aktuálne témy vzájomnej spolupráce. Informoval veľvyslanca o strategických dokumentoch, ktoré po schválení Bezpečnostnou radou a vládou SR smerujú do Národnej rady SR. Témou stretnutia boli aj výdavky na obranu. Minister potvrdil záväzok zo summitov vo Walese a Varšave a oboznámil veľvyslanca s navýšením rozpočtu pre budúci rok. Hovorili aj o vyslaní slovenských vojakov do Iraku. Minister veľvyslanca ubezpečil, že boj proti terorizmu patrí medzi priority SR.

Zvýšime atraktivnosť záloh

Do druhého ročníka projektu aktívnych záloh sa prihlásilo 55 ľudí. Zámer vycvičiť budúci rok 219 vojakov v zálohe sa teda ozbrojeným silám nepodari splniť. Vedenie rezortu obrany bude novelizovať zákon tak, aby podmienky spĺňalo viac záujemcov. Najväčší záujem o zaradenie do aktívnych záloh bol v Trnavskom kraji, kde sa prihlásilo desať záujemcov. Najmenší záujem bol v Žilinskom kraji, kde sa prihlásili iba traja vojaci v zálohe. Celkom sa do aktívnych záloh Ozbroyených síl SR prihlásilo 49 mužov a 6 žien, z toho 17 absolventov dobrovoľnej vojenskej prípravy.

Toxic Valley 2017

Vo Výcvikovom a testovacom centre radiačnej, chemickej a biologickej ochrany (VTC RCHBO) Zemianske Kostolany sa v dňoch 18. až 29. septembra uskutočnilo medzinárodné cvičenie Toxic Valley 2017.

Podľa radiaceho cvičenia majora Pavla Trúchleho, ktorý je príslušníkom štábu strategického plánovania GŠ OS SR, sa na cvičení zúčastnili zástupcovia ozbrojených síl Slovenska, Českej republiky, Belgicka, Francúzska, Maďarska, Slovinska, Poľska, USA, centier Joint CBRN Defence COE vo Vyškove a EOD COE v Trenčíne, NAKA PZ SR a pozorovatelia z Veľkej Británie, Nemecka a Talianska. Spolu 184 cvičiacich a 54 kusov techniky.

Piaty ročník cvičenia bol účasťou, rozsahom i výsledkami veľmi úspešný. Prvá časť bola zameraná na súčinnosťné cvičenie odberových tímov. V druhej časti plnili úlohy príslušníci mobilných chemických laboratórií. Zamerali sa aj na validáciu doktrín NATO. Hlavným cieľom tejto časti bolo precvičiť mobilné identifikačné laboratória v identifikácii toxických chemických látok (TCHL) ako aj toxických priemyselných látok.

Precvičovali spoluprácu odberových tímov a mobilných laboratórií v mnohonárodnom prostredí, stále operačné postupy, techniky a procedúry potrebné na splnenie úloh odberových tímov pri manipulácii s toxickými chemickými látkami. Cvičenie preverilo tímy SICA predurčené na odber vzoriek a mobilné identifikačné laboratória v identifikácii toxických chemických látok (TCHL), ako aj toxických priemyselných chemických látok v súlade so štandardami NATO.

Dôkazom rastúceho kreditu cvičenia je skutočnosť, že NATO Training & Exercise požiadal OS SR o možnosť validácie štandardov NATO pre odber vzoriek AEP-66 a Forenzného výcvikového konceptu. Oba validačné procesy sa uskutočnili v druhej časti cvičenia.

Text: Jozef Žiak

Foto: autor, archív Toxic Valley 2017

Vyvrcholenie celoročnej prípravy

Tri tímy zložené z mechanizovaných čiat postupne zaútočili na objekty obsadené nepriateľom. Jeden zo severu, ďalšie dva po zosadnutí z bojových vozidiel pechoty. Zaisťoval ich podporný tím ostreľovačov a guľometníkov roty i prvok pre podporu paľbou z BVP.

Ešte predtým, než iný prieskum zistil, že jeden z mostov je nespôsobilý na prejazd ťažkej pásovej techniky. Ženísti prekážku premostili mostovkou zo ženíjného tanku. Vhodné podmienky na útok zabezpečili svojou činnosťou príslušníci žilinského 5. pluku špeciálneho určenia. Prieskum RCHBO monitoroval situáciu v mieste útoku. Vzdušnú ochranu celej akcie zaisťovalo protiletadlové družstvo z nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády vybavené prostriedkom IGLA, stály vzdušný prieskum zabezpečovalo prieskumné družstvo žilinského pluku s bezpilotným prieskumným prostriedkom. Družstvo Vojenskej polície a zdravotníci riešili odsun ranených, ako aj zajatých nepriateľov z miesta.

Dôraz na veliteľstvá a štáby

Takto vyzerala jedna z epizód dvojstupňového veliteľsko-štábného cvičenia s čiastočným vyvedením vojsk a podporou simulovaných technológií Slovenský štít 2017. Aj keď pre cvičenie nebola typická, ako zdôraznil veliteľ pozemných síl generálmajor Jindřich Joch, ktorý bol v pozícii dôstojníka zodpovedného za vykonanie cvičenia. Lebo cvičenie bolo predovšetkým previerkou činnosti veliteľstiev a štábov na jednotlivých stupňoch velenia.

Cvičenie Slovenský štít 2017, ktoré prebiehalo od 15. októbra v priestoroch Centra výcviku Lešť, vyvrcholilo 19. októbra za účasti predsedu výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Antona Hrnka, náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Milana Maxima, jeho zástupcu generálporučíka Pavla Macka, veliteľa pozemných síl generálmajora Jindřicha Jocha, ďalších zástupcov OS SR, vojenského a diplomatického zboru akreditovaného na Slovensku, brigádneho generála Timothy Thomblesona z Národnej gardy štátu Indiana z USA a ďalších hostí Dňom ukážok spôsobilostí. Generál Maxim pri tejto príležitosti zdôraznil, že cvičenie je vyvrcholením výcvikového cyklu počas celého roka a je najdôležitejšou výcvikovou aktivitou ozbrojených síl. Zároveň je vyvrcholením prípravy na certifikáciu národného cieľa 2013 mechanizovaná brigáda v silách nižšej pripravenosti, čo je slovenský príspevok na nasadenie v systéme spoločnej obrany v rámci Aliancie od začiatku budúceho roka. „Tento rok bol Slovenský štít zameraný predovšetkým na vojenské ohrozenie štátu a na prípravu veliteľov a štábov. Podľa mňa cvičiaci vo všetkých smeroch splnili stanovené ciele,“ konštatoval generál Maxim. Spokojnosť s tým, že OS SR sa postupne posúvajú vo svojich spôsobilostiach

„Výsledky cvičenia ukázali, že Ozbrojené sily Slovenskej republiky ako jednotný celok dokážu aj naďalej prispievať k bezpečnosti a ochrane Slovenskej republiky a teritoriálnej integrite členských krajín NATO.“

generálmajor Jindřich Joch,
veliteľ Pozemných síl OS SR

Medzinárodné prostredie celému procesu dodávala činnosť veliteľstva 3. mechanizovanej brigády USA. Pôsobila v objekte Jakub Village spoločne so štábmi dvoch slovenských brigád a na cvičení ju predstavoval štáb príslušníkov Národnej gardy štátu Indiana z USA pod vedením majora Andrewa Larry Zartmana. „Je to pre mňa osobne a mojich kolegov výborná príležitosť spolupôsobiť v medzinárodnom prostredí a spoločne plniť úlohy,“ zdôraznil major Zartman, ktorý v Indiane pôsobí ako náčelník operačnej skupiny pešej brigády a na Slovensku sa zúčastnil v uplynulých rokoch už na niekoľkých cvičeniach spoločne s príslušníkmi slovenských ozbrojených síl.

Práve bezprostrednú medzinárodnú spoluprácu pri spoločnom plnení úloh štábmi a veliteľstvami ocenil aj riadiaci cvičenia, ktorým bol zástupca veliteľa pozemných síl brigádny generál Karol Navrátil. „Aj preto, lebo cvičenie Slovenský štít 2017 je vyvrcholením výcvikového cyklu tohto roka a celého cyklu výstavby Národného cieľa 2013 – mechanizovaná brigáda, ktorým sa podieľame na kolektívnej bezpečnosti, súčasťou ktorej sú aj deklarované sily a prostriedky.“

Nová skúsenosť

Novú skúsenosť získal aj veliteľ prvej mechanizovanej rotý levického práporu kapitán Marek Žáčik. Veď pri plnení úloh boja v zastavanej oblasti velil účelovému rotnému

a v pripravenosti na obranu krajiny vyjadril aj Anton Hrnko.

Generálmajor Jindřich Joch doplnil, že na cvičení sa celkovo podieľalo 1 287 vojakov troch armád: Slovenska, Národnej gardy štátu Indiana z USA a Českej republiky, ktorí disponovali 340 kusmi techniky (kolesovej, pásovej a špeciálnej). „Som rád, že ciele tohto dvojstupňového komplexného štábného nácviku boli splnené a sme pripravení na plánovanie a riadenie operácií,“ poznamenal veliteľ pozemných síl.

Tri štáby v jednom objekte

Cvičenie podľa neho dokonale preverilo spôsobilosti veliteľstva a štábu brigády (na báze veliteľstva prešovskej mechanizovanej brigády) v plánovaní a riadení operácie na obranu územia SR, precvičilo zriaďovanie miesta velenia kombinovaným spôsobom. Zároveň preverilo spôsobilosti veliteľstiev a štábov práporov, ale aj precvičilo manévrové jednotky v plnení ofenzívnych a defenzívnych aktivít. Takisto jednotky bojovej podpory v plnení odborných úloh podpory manévrových jednotiek a jednotky síl pre špeciálne operácie v uskutočňovaní operácií. Cvičil však nielen personálne posilnený štáb prešovskej mechanizovanej brigády pod vedením veliteľa brigády brigádneho generála Martina Stoklasu, ale aj topolčianskej mechanizovanej brigády a trenčianskej brigády bojového zabezpečenia.

zoskupeniu. Okrem svojich vojakov, ktorí v tomto roku tri mesiace úspešne plnili úlohy výcvikovej misie Štefánik v Lotyšsku v rámci posilnenia východnej hranice NATO, mal k dispozícii aj prieskumné družstvo z rožňavského práporu RCHBO, michalovských ženistov zo seredského ženijného práporu s mostným tankom, družstvo útvarového obväziska. Okrem toho spolupracoval pri plnení úlohy s príslušníkmi Vojenskej polície i žilinského 5. pluku špeciálneho určenia. Ochranu spomínaného účelového zoskupenia proti prípadnému vzdušnému napadnutiu zabezpečovali príslušníci nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády s prostriedkami IGLA.

„Veliť takémuto zoskupeniu vyžadovalo zladať činnosť všetkých zložiek, čo nebolo vždy jednoduché. Napriek tomu som rád, že mám takúto skúsenosť. Veď len málo veliteľov sa môže pochváliť, že mu prehľad o vzdušnej situácii zabezpečovali moderné bezpilotné prostriedky vzdušného prieskumu,“ konštatuje veliteľ roty. Oceňuje prácu, ktorú odvedli jeho podriadení. Najmä veliteľia družstiev rotní Pavol Kázner a Patrik Zsolka či veliaci poddôstojník roty nadrotmajster Peter Trnovec. Na adresu ich činnosti po ukončení ukážky generálmajor Joch vyhlásil: „Úlohou útočiacich vojakov bolo zničiť nepriateľa a ovládnuť daný priestor. Svoju úlohu splnili.“

Brigádny generál Karol Navrátil pripomína, že v súlade so Smernicami o príprave

Ozbrojených síl SR sa v tomto výcvikovom roku uskutočnila séria cvičení Slovenský štít 2017 s využitím jednotného námetu. Napríklad Logex, Nový Horizont, veliteľsko-štábné cvičenia s čiastočným vyvedením vojsk topolčianskej mechanizovanej brigády a trenčianskej brigády bojového zabezpečenia. Spomínaná séria vyvrcholila práve v októbrových dňoch na Lešti s cieľom preveriť spôsobilosti veliteľstiev a štábov mechanizovanej brigády – Národný cieľ 2013 a vybraných podriadených veliteľstiev a jednotiek pred zaradením do určenej triedy pripravenosti.

Cvičenie reagovalo na súčasné ohrozenia, na ktoré sa Ozbrojené sily Slovenskej republiky pripravujú. V rámci cvičenia boli preverené spôsobilosti veliteľstiev a štábov plánovať a riadiť bojové operácie v konflikte vysokej intenzity a boli precvičené vyvedené jednotky v plnení taktických úloh. Oceňuje prácu, ktorú odvedli príslušníci riaditeľstva cvičenia a osobitne Riadiaceho centra cvičenia a výbornú spoluprácu so zástupcami Centra výcviku Lešť. Podľa generála Navrátila sa potvrdila aj schopnosť efektívne spolupracovať pri plnení úloh nielen v rámci pozemných síl, ale aj v spolupráci so vzdušnými a špeciálnymi silami, Úradom hlavného lekára a Generálnym štáбом OS SR. A to je podľa neho pre budúcnosť dobré zistenie.

Text a foto: Jozef Žiak

Nechceme novú studenú vojnu

Generálny tajomník NATO Jens Stoltenberg 9. októbra v Bukurešti vyhlásil, že Aliancia nechce novú studenú vojnu s Ruskom, aj napriek znepokojeniu jej členov z ruských vojenských aktivít neďaleko hraníc NATO. „Sme znepokojení nedostatkom ruskej transparentnosti, čo sa týka vojenských cvičení,“ uviedol na záver štvordňového zasadnutia Parlamentného zhromaždenia NATO. Dodal však, že „Rusko je náš sused, nechceme ho izolovať, nechceme novú studenú vojnu.“ Uviedol, že 29-členná Aliancia reagovala na ruské agresívne akcie na Ukrajine zintenzívnením leteckého hliadkovania v Čiernom mori. Rumunskí a bulharskí piloti podnikli v minulých mesiacoch letecké cvičenia v oblasti Čierneho mora s cieľom uistiť o podpore členov NATO znepokojených po ruských zásahoch na Ukrajine.

Foto: NATO

Požiar v sklade ukrajinskej armády

Veľký požiar v muničnom sklade ukrajinskej armády vypukol 26. septembra večer po sérii mohutných výbuchov. Úrady nariadili preventívnu evakuáciu 30 000 obyvateľov z mestečka Kalynivka vo Vinnyckej oblasti, 190 kilometrov juhozápadne od hlavného mesta. Po mohutných výbuchoch sa vzniesli do vzduchu mraky plameňov. Hustý čierny dym bolo nad vojenským zariadením vidieť aj na druhý deň ráno. Plamene zničili štyri obytné budovy. Z okruhu piatich kilometrov v okolí sklada evakovali všetkých civilistov a do vzdialenosti 50 kilometrov od miesta požiaru vyhlásili bezletovú zónu. Oblasť bola z bezpečnostných dôvodov uzatvorená aj pre železničnú a automobilovú dopravu. Odstavené boli dodávky zemného plynu a elektrickej energie. V armádnom sklade pri obci Kalynivka sa nachádzalo 188 000 ton munície spoločne so strelami na rôzne typy raketových systémov.

Foto: TASR

Systém záloh v Maďarsku sa rozrastá

Systém dobrovoľných záloh maďarských ozbrojených síl posilňuje spoločenskú súdržnosť, ktorá je dôležitá aj v obrane proti ilegálnej migrácii, vyhlásil vo verejnoprávnej televízii M1 maďarský minister obrany István Simicskó. „V systéme založenom na novom princípe organizovania územnej obrany budú účinnejšie odhaliť prítomnosť podozrivých osôb, ktoré by mohli mať teroristické úmysly,“ zdôraznil. Simicskó sa vo vláde zaviazal, že do konca tohto roka bude mať maďarská armáda 1 000 nových vojakov v zálohe. Vojsko však už 9. októbra evidovalo vyše 1 000 registrácií. Na začiatku októbra zložilo prísahu v meste Hajdúhadház v Hajducko-biharskej župe a v obci Hajmáskér vo Veszprémskej župe po 300 dobrovoľných záložných vojakov. Cieľom rezortu je, aby do roku 2026 rozšírilo rady tridsaťtisícovej profesionálnej armády ďalších 20 000 vojakov v zálohe.

Rusko darovalo Srbsku MiG-29

Rusko dodalo Srbsku 2. októbra prvé dve zo šiestich stíhačiek typu MiG-29. Stroje získalo Srbsko zdarma. Ruské stíhačky dopravilo na vojenské letisko Batajnica pri srbskej metropole Belehrad vojenské nákladné lietadlo typu Antonov An-124. Za srbskú stranu boli pri prevzatí stíhačiek prítomní minister obrany Aleksandar Vulin, náčelník generálneho štábu ozbrojených síl Ljubiša Dikovič a veliteľ letectva Ranko Živak. Ako informovala agentúra TASS, aj Bielorusko sľúbilo, že v roku 2018 dodá zdarma Srbsku osem stíhačiek typu MiG-29 s tým, že opravu a údržbu bude platiť Belehrad. Srbsko tento rok podpísalo taktiež kontrakt na kúpu deviatich bojových vrtuľníkov typu H145M, ktoré vyrába spoločnosť Airbus Helicopters. Ešte vlani v decembri vtedajší srbský premiér Aleksandar Vučić po rokovaníach s ruským ministrom obrany Sergejom Šojgom v Moskve oznámil, že Rusko daruje Srbsku šesť stíhačiek typu MiG-29, 30 tankov T72S a 30 prieskumných obrnených vozidiel BRDM-2. Diskutuje sa aj o poskytnutí protiletadlových systémov BUK M2 a Tunguska v roku 2018.

Putin odvolal veliteľa vzdušných síl

Ruský prezident Vladimir Putin zbavil generálplukovníka Viktora Bondareva funkcie hlavného veliteľa Vzdušno-kozmickej síl (VKS) Ruskej federácie a prepustil ho z vojenskej služby. Informovala o tom 26. septembra agentúra RIA Novosti. Nemenovaný zdroj uviedol, že Bondarev bol zvolený za šéfa Výboru pre obranu a bezpečnosť Rady federácie - hornej komory ruského parlamentu. Členom Rady federácie za Kirovskú oblasť sa stal len nedávno. Vzdušno-kozmicke sily dočasne vedie generálporučík Pavel Kuračenko, ktorý bol prvým zástupcom Bondareva.

Najkrvavejší mesiac v Sýrii

V septembri zahynulo v dôsledku bojov v Sýrii viac ako 3 300 ľudí, čo je najviac od začiatku roka. Medzi zaznamenanými obeťami bolo 995 civilistov, z toho 207 detí. Približne 70 percent civilných obetí prišlo o život pri náletoch, ktoré podniklo Rusko, sýrske vládne letectvo alebo medzinárodná koalícia pod vedením USA. Okrem civilistov zahynulo aj okolo 790 príslušníkov sýrskych provládnych síl, viac ako 700 bojovníkov skupín napojených na takzvaný Islamský štát a al-Káidu, ako aj 550 členov rôznych povstaleckých frakcií. Občianska vojna v Sýrii si od roku 2011 vyžiadala okolo 400 000 obetí a vyhnala z domov milióny ľudí.

Nový predseda vojenského výboru

Náčelník Generálneho štábu
Kráľovských ozbrojených síl
Spojeného kráľovstva Veľkej
Británie a Severného Írska sir
Stuart Peach krátko pred zvolením
za nového predsedu Vojenského
výboru Severoatlantickej aliance
navštívil Slovensko.

Novým predsedom Vojenského výboru NATO bude maršal britského vojenského letectva sir Stuart Peach. Zvolili ho 16. septembra predstavitelia generálnych štábov armád členských štátov NATO na svojej výročnej konferencii. Diskutovali na nej o boji s terorizmom, situácii na západnom Balkáne a novej stratégii USA v Afganistane. Peach (61) vo funkcii na budúci rok nahradí bývalého náčelníka generálneho štábu Armády Českej republiky, generála Petra Pavla.

Pavel, ktorý zastával túto pozíciu od roku 2015, zvolenie Peacha uvítal a vyjadril presvedčenie, že viesť Vojenský výbor NATO mu pomôžu aj skúsenosti nadobudnuté počas pôsobenia vo funkcii náčelníka generálneho štábu britskej armády.

Vojenský výbor NATO je hlavným vojenským orgánom a najstarším trvalým orgánom NATO po Severoatlantickej rade: obe boli vytvorené niekoľko mesiacov po založení aliance v roku 1949. Vedenie výboru je zverené predsedovi, ktorý je vymenúvaný na tri roky.

Konferencia v Tirane

Na konferencii Vojenského výboru NATO v Tirane sa zúčastnil náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim. Ťažiskovou témou bolo zhodnotenie pokroku vo vojenských aspektoch transformácie Aliancie vzhľadom na novú bezpečnostnú realitu v Európe. Náčelníci generálnych štábov ocenili bezproblémový priebeh rozmiestnenia a certifikácie štyroch bojových skupín NATO v Pobaltí a v Poľsku, vytvorenie Regionálneho centra pre juh v talianskom Neapole, ako aj pokrok v budovaní mnohonárodného veliteľstva divízie v Poľsku a mnohonárodného veliteľstva brigády v Rumunsku. Ďalším významným krokom v posilňovaní obranného a odstrašovacieho potenciálu NATO bude adaptácia veliteľskej štruktúry NATO. Náčelníci generálnych štábov sa oboznámili s návrhmi na revíziu veliteľskej štruktúry NATO, ktoré vypracovali strategickí velitelia NATO a dohodli sa na ďalších krokoch pre ich dopracovanie a následné predloženie na rozhodnutie ministrom obrany členských štátov NATO na ich novembrovom zasadnutí.

Náčelníci generálnych štábov prerokovali aj prognózy vývoja bezpečnostnej situácie v Afganistane a v súvislosti s novou stratégiou USA pre ázijský región prediskutovali možnosti Aliancie pri ďalšej podpore budovania afganského bezpečnostného sektora. Bezpečnostná situácia v regióne západného Balkánu a podpora NATO nečlenským štátom v tomto regióne bola ďalšou témou rokovania.

Na pôde MO SR

Minister obrany SR Peter Gajdoš sa s náčelníkom Generálneho štábu Kráľovských ozbrojených síl Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska sirom Stuartom Peachom stretol 11. septembra na pôde slo-

venského rezortu obrany. Témou bola predovšetkým zmena bezpečnostného prostredia v Európe a vo svete, ako aj bilaterálna spolupráca slovenských a britských ozbrojených síl v oblasti výcviku a cvičení. Hovorilo sa aj o dôležitosti prítomnosti Severoatlantickej aliance v Pobaltí.

Náčelník britských Kráľovských ozbrojených síl prisľúbil, že zväzi účasť britského dôstojníka v NFIU na Slovensku. S ministrom Gajdošom hovorili aj o Afganistane, kde sa zhodli na tom, že od roku 2001 nastal v tejto krajine posun. Témou rokovania bola aj situácia v Iraku, potreba udržania exekutívneho mandátu operácie EUFOR Althea v Bosne a Hercegovine a eFP v Pobaltí. Sir Peach tiež ocenil dlhodobé pôsobenie OS SR v misii UNFICYP na Cypre.

Foto: Crown Copyright, Ivan Kelement

Blonde Avalanche 2017

Ženisti skrotili Váh

Rozvodnená rieka unáša dom. Ľudí v núdzi spozoruje vrtuľník hasičského a záchranného zboru. Vyšle správu a rozbíeha sa medzinárodná záchranná akcia.

Okrem vrtuľníka sa do záchrany zapojí čln Zodiac s príslušníkmi prieskumného potápačského družstva seredského ženijného práporu, rakúsky čln Vatercat s ich kolegami zo ženijného práporu v Melku a člny maďarských a rumunských ženistov. O zachránených sa na brehu postarajú príslušníci Slovenského Červeného kríža a psychológovia. Takto vyzerala jedna z epizód ženijného cvičenia Blonde Avalanche 2017.

Projekt TISA sa osvedčil

„Už 15 rokov zvyšuje svoju spôsobilosť a je pripravený na pomoc ľuďom v štátoch, cez ktoré rieka Tisa preteká,“ uviedol minister obrany SR Peter Gajdoš na adresu medzinárodného projektu ženijného práporu Tisa, ktorý je určený na plnenie úloh pri rôznych krízových situ-

áciách a povodniach. Okrem slovenských vojakov ho tvoria aj príslušníci ozbrojených síl Ukrajiny, Maďarska a Rumunska.

Na vyvrcholení cvičenia, ktoré v posledný septembrový týždeň prebiehalo na vodnom cvičisku pri Kráľovej nad Váhom, ako aj v priestoroch Centra simulačných technológií v Akadémii ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši sa na brehu Váhu zúčastnili vedúci predstavitelia rezortu obrany. Peter Gajdoš zdôraznil, že spoločné medzinárodné cvičenia sú mimoriadne dôležité, pretože umožňujú zlepšovať nielen súčinnosť ozbrojených síl jednotlivých štátov, ale aj rôznych záchranných zložiek. „Je dobré, že krízový manažment štátu je aj takto precvičovaný. Je to ukážka spôsobilosti reagovať aj na nevojenské krízy a havárie tak, aby Ozbrojené sily SR slúžili našim občanom. Treba, aby boli pripravené konať v súčinnosti s ministerstvom vnútra, policajným zborom, s hasičmi, neziskovými organizáciami, ale aj s Červeným krížom a dokázali zasiahnuť a pomôcť občanom SR,“ konštatoval minister obrany.

Cvičenie sa koná každý rok od roku 2002 v rámci mnohonárodného projektu TISA na princípe rotácie štyroch partnerských krajín: Maďarska, Rumunska, Slovenska a Ukrajiny. Poslaním vojakov a ďalších zložiek domáceho krízového manažmentu je poskytovanie pomoci miestnemu civilnému obyvateľstvu v prípade katastrof v povodí rieky Tisa. Cieľom je tiež podieľať sa na znižovaní škôd a odstraňovaní následkov živelných pohrôm v tejto oblasti. Profesionálne zručnosti si účastníci cvičenia precvičovali vo veliteľsko-štábovej časti v AOS v Liptovskom Mikuláši a v praktickej v Kráľovej nad Váhom.

Američania, Rakúšania i Česi

Náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim zdôraznil, že v tomto roku k vojakom štyroch armád projektu TISA pribudli aj zástupcovia ozbrojených síl Rakúska a Národnej gardy štátu Indiana z USA.

Okrem nich sa na cvičení zúčastnili aj pozorovatelia z Českej republiky. Celkovo v oboch lokalitách cvičilo 327 profesionálov, vrátane zložiek rezortu vnútra a príslušníkov Slovenského Červeného kríža. Mali k dispozícii 110 kusov špeciálnej vojenskej a záchrannej techniky.

Zo slovenských ozbrojených síl sa na cvičení zúčastnili predovšetkým príslušníci seredského ženijného práporu. Podľa jeho veliteľa podplukovníka Františka Mihaloviča, je to pre nich ďalšia výzva. Konkrétny scenár cvičenia vychádzal z poškodenia neďalekej vodnej nádrže v Kráľovej nad Váhom a zatopenia oblasti pod nádržou pri-

zástupca náčelníka GŠ OS SR - NŠ generálmajor Miroslav Kocian. Počas svojho príspevku pri slávnostnom nástupe cvičiacich zložiek v Kráľovej nad Váhom generálmajor Kocian zdôraznil, že v tomto roku je 15. výročie a práve Slovensko sa stalo predsedníckou a veliacou krajinou ženijného práporu TISA. Vojaci sú pripravení robiť prieskum, odstraňovať následky povodní, priamu záchranu osôb a majetku, čistenie ciest, základné potápačské operácie, výstavbu náhradných mostov a mnohé iné činnosti.

**„Je to ukážka
spôsobilosti reagovať
aj na nevojenské
krízy a havárie tak,
aby Ozbrojené sily
SR slúžili našim
občanom.“**

Peter Gajdoš,
minister obrany SR

čom bolo potrebné poskytnúť pomoc civilnému obyvateľstvu. Cvičenie predstavovalo operáciu krízového manažmentu, v ktorej bol nasadený mnohonárodný ženijný prápor TISA v súčinnosti s HaZZ a Červeným krížom.

Riadiacim celého cvičenia bol plukovník Miroslav Fázik, ktorý pri slávnostnom nástupe medzinárodného ženijného práporu Tisa v AOS povedal, že tento výročný spoločný výcvik medzinárodného štábu ženijného práporu a národných modulov je dobrou príležitosťou na zvýšenie úrovne spolupráce a príležitosťou na preverenie jeho stupňa profesionality a pripravenosti. Napríklad stavba pontónového mosta bola ukážkou spolupráce ženistov zo Serede a príslušníkov Národnej gardy štátu Indiana. Na brehu ich svojou činnosťou zabezpečovali ukrajinskí ženisti. Pri stavbe nízkovodného dreveného mosta zasa slovenským ženistom vypomáhali rakúski kolegovia svojím žeriavom. Rumunskí a maďarskí vojaci predviedli svoje úpravne vody a voda z Váhu bola pitná.

Dovidenia na Ukrajine

S priebehom cvičenia sa v miestach jeho konania oboznámili aj zástupcovia jednotlivých cvičiacich armád: generálporučík Serhij Bessarab, generál Zoltán Orosz a generál Vasile Toader, ktorých sprevádzal

Spolu so zástupcom náčelníka GŠ OS SR generálporučkom Pavlom Mackom a veliteľom pozemných síl generálmajorom Jindřichom Jochom odmenili najlepších príslušníkov cvičiacich zložiek. Boli medzi nimi napríklad poručík Serhej Maslyj a seržant Vasil Černičenko z Ukrajiny, slobodníčka Zsanett Györfi a Tamás Deter z Maďarska, kapitán Marcel Sandor a desiatnik Margítas Calin z Rumunska, desiatnik Miroslav Hudák a poručík Peter Gergely zo Slovenska, spolu s nimi aj majorka Katarína Domianová a nadporučík Alexander Vörös z HaZZ, seržant David Haubold a kapitán Christopher Eaton z Národnej gardy Indiana, ako aj seržant Alexander Bauer z Rakúska a Gabriel Halasz z Červeného kríža.

Na záver cvičenia Blonde Avalanche 2017 odovzdal veliteľ seredského ženijného práporu podplukovník František Mihalovič symbolickú putovnú knihu projektu Tisa svojmu ukrajinskému kolegovi, lebo práve Ukrajina bude v roku 2018 jeho vedúcou krajinou.

Text a foto: Jozef Žiak

Riaditeľ VŠC Dukla Banská Bystrica
podplukovník Roman Benčík:

Byť najlepší

Pri príležitosti 50. výročia vzniku Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica sme sa o jeho úspechoch, aktuálnom stave aj víziách rozprávali s riaditeľom podplukovníkom Romanom Benčíkom.

Dukla Banská Bystrica je aj váš takmer celoživotný osobný príbeh. Začnime od neho.

S Duklou som naozaj spätý celý život, lebo som vyrastal v Banskej Bystrici a navyše som syn reprezentanta Československa v chôdzi a neskoršieho trénera. Iste, je v tom aj trochu nostalgie, keď spomeniem, že od malinkého chlapca som sa „motal“ popri športovcoch. Len čo otec odišiel niekde na sústredenie, potajomky som vybral zo skrine jeho dres Dukly a bol som naň veľmi hrdý. Neskôr som sa v ňom postavil na štart žiackych chodeckých pretekov, hoci som si ho musel riadne napchať do trenírok, lebo inak by sa mi motal popod kolená. Vnímam som, ako sa Dukla postupne rozvíjala – od prvých budov cez provizórne stravovanie až po budovanie tartanovej dráhy. Samozrejme, predovšetkým som vnímal úspechy športovcov a chcel som sa im podobať.

Aká bola vaša športová kariéra?

Mal som to šťastie, že som v rámci bývalého Československa mohol absolvovať celú systematickú prípravu mládeže. Začal som v športovej triede na základnej škole, nasledovalo športové gymnázium, kde som sa začal venovať chôdzi. Po maturite som nastúpil do banskobystrickej Dukly ako vojak základnej služby. Lenže špičkové výkonnostné ciele v prostredí elitných chodcov boli napokon nad moje sily. Takže aj keď bol otec repre-

zentačný tréner, z vrcholového procesu prípravy som bol vyradený. Bolo to tvrdé, ale správne rozhodnutie. Inak to nebýva ani teraz. Napokon mi však umožnili urobiť si kurz a vojenčinu som ukončil v Dukle pri chodcoch ako masér. Pri športe som ostal aj naďalej, dorobil som si školy, 19 rokov som pôsobil v športovom gymnáziu.

V roku 2010 ste sa však do VŠC Dukla vrátili.

Vrátil som sa naspäť už ako tréner dospe-
lých, no zároveň mládeže. Prešiel som aj funkciou hlavného trénera, ale za svoj vrchol považujem minulý rok, keď sa na olympiádu do Ria kvalifikovali až traja moji zverenci – Martin Tišťan a Dušan Majdán na 50 km a Mária Gáliková na 20 km. Samozrejme, boli sme všetci úprimne šťastní, keď napokon na 50 km zvíťazil Matej Tóth, zverenec nášho kolegu Mateja Spišiaka.

Ako sa vyvíjala situácia v Dukle pred tým, ako ste preberali funkciu?

Každé vedenie, ktoré tu bolo, sa snažilo o vytvorenie čo najlepších podmienok pre šport a športovcov. O tom netreba vôbec pochybovať, hoci možno nie vždy sa podarilo nájsť najlepšiu cestu. V poslednom období nebola celkom ideálna synergia medzi trénermi, zamestnancami a vedením. Vedenie malo podstatne odlišné predstavy ako dosiahnuť najväčšie úspechy. Iste, bolo

to v dobrom úmysle, ale atmosféra hustla. V súčasnosti to vnímam tak, že situácia sa upokojila, no či je to naozaj tak, to by ste sa mali pýtať aj iných. V každom prípade sa snažím vnímať názory trénerov, športovcov aj zamestnancov a osobne mám veľmi dobrý pocit z toho, že pracujem naozaj s profesionálmi, pre ktorých je Dukla nielen prácou, ale aj srdcom.

S akými zmenami ste od apríla 2017 začali v pozícii riaditeľa?

Prvoradým cieľom bolo upokojiť atmosféru a stanoviť si jasné kritériá činnosti, ktoré sú založené na výkonoch pretekárov. Od nich sa odvíja aj financovanie prípravy. Zároveň sme sa však po jednoročných skúsenostiach, ale najmä po reakciách trénerov, keď všetko bolo nastavené a rozpočítané na jednotlivca, opätovne vrátili k riadeniu po tréningových skupinách a športoch. Tak isto sme opäť zaviedli funkciu hlavného trénera, lebo tu bola potreba koordinovať jednotlivé tréningové skupiny v rámci najmä početnejších športov. Viaceré veci z nového modelu sme však ponechali v platnosti.

V čom spočíva výhoda modelu tréningových skupín?

Aj ten najšpičkovejší športovec preteká síce sám za seba, ale jeho príprava a športový život prebieha v rámci nejakej tréningovej

skupiny. Navyše koordinovať celý systém, od plánovania až po účtovníctvo, je nielen jednoduchšie, ale aj logickejšie v rámci skupín.

Neuškodí to najlepším?

Samozrejme, rátame s tým, že najlepším jednotlivcom chceme naďalej poskytovať najlepšie podmienky. Reprezentantov máme rozdelených na niekoľko skupín. Zjednodušene: sú to predovšetkým elitní športovci, ktorí sa umiestnili do 8. miesta na olympiáde alebo majstrovstvách sveta, ako aj medailisti z MS juniorov do 23 rokov. V „áčkovej“ skupine by sme chceli mať najmä tých pretekárov, ktorí sa umiestnili do 20. miesta na OH či MS, v „béčkovej“ tých, čo sa umiestnili nižšie, no vybojovali si účasť na posledné OH alebo MS či ME. Opakujem, je to zjednodušené – a v každom prípade rátame s posunmi z B-čka do Á-čka a až medzi elitu. Napokon, – to je zmysel systému. Už len dodám, že kritériá a ďalšie súvislosti sme v rámci Dukly poskytli na pripomienkovanie, lebo chceme využiť synergický efekt nás všetkých, hoci, samozrejme, zodpovednosť nesiem ja.

Kolko má Dukla zamestnancov, kolko je z toho športovcov a kolko trénerov?

Aktuálne máme 87 profesionálnych športovcov, ďalej je to 35 trénerov a 54 ostatných pracovníkov na rôznych postoch administratívy, zdravotného zabezpečenia, diagnostiky a údržby. Z celkového počtu 175 zamestnancov je 53 profesionálnych vojakov.

Nemáte ambíciu niektoré športy pribrať, respektíve naopak, s niektorými sa rozlúčiť?

Naše vojenské športové centrum, no rovnako aj športové centrum polície, má v tomto smere oveľa viac požiadaviek, ako sme schopní uspokojiť. Žiadosti športových zväzov o zaradenie ich športovcov do Dukly, respektíve o vytvorenie oddielu s ich športom vo VŠC, bráni však nielen otázka financií či nedostatok tabuľkových miest. Ide aj o istú tradíciu, zázemie a budovanie perspektívy. V každom prípade našou ambíciou isté rozšírenie je. Pripravujeme pre ministerstvo obrany predbežný návrh, v ktorom budeme žiadať o navýšenie počtov pre vrcholových športovcov. Tiež chceme rozširovať počty mládežníkov.

Aký je váš systém práce s mládežou?

Výrazne sa sústrediť na mládež bola podpora aj predošlého vedenia, budeme v nej pokračovať, ale podporíme aj strednú generáciu a vytvoríme jej podmienky, aby mala šancu dopracovať sa medzi elitu. Mládežníckym kategóriám chceme poskytnúť kvalitných trénerov a poskytujeme im našu infraštruktúru. Majú síce štatút amatérskych športovcov, no zabezpečujeme pre nich regeneráciu, využívajú naše objekty, prispievame im na prípravu aj preteky. Máme ich teraz stodesať. V podstate by sme ich mohli mať o niečo viac, ale aj menej. Balík financií

na ich prípravu a zabezpečenie je totiž tenistý a nedá sa drobiť donekonečna. Takže naša ambícia je presvedčiť kompetentných, že vzhľadom na naozaj kvalitných mládežníkov a nevyhnutnosť budovania perspektívy je nevyhnutné investovať do mládeže viac. To pritom hovorím len o špičkách. Snažíme sa aj organizovať rôzne preteky, chodíme do škôl – a teším sa, že naši najlepší aj sami chodia na rôzne oceňovania mladých, pretože ak aj na tých najmenších školských pretekoch potrasie žiakovi rukou reprezentant, je to pre neho obrovská motivácia niečo dosiahnuť a možno to raz dotiahnuť až do Dukly a byť najlepším.

Snažím sa vnímať názory trénerov, športovcov aj zamestnancov a osobne mám veľmi dobrý pocit z toho, že pracujem naozaj s profesionálmi, pre ktorých je Dukla nielen prácou, ale aj srdcom.

V ostatnom období azda všetci Slováci prežívali kauzu majstra sveta a olympijského víťaza Mateja Tótha. Ako mu mohla byť v jeho úsilí o očistenie mena z dopingových podzrení nápomocná Dukla?

Predovšetkým všetko, čo sa dialo okolo Mateja Tótha, sme prežívali s absolútnou dôverou v jeho pravdu. Ja osobne o to viac, že ako tréner chodcov som ešte vlni aj s Maťom a jeho trénerom Matejom Spišiakom chodil na spoločné sústredenia a bolo mi celkom jasné, že je nevinný. To, z čoho ho obviňovali, napríklad z transfúzie vlastnej krvi, bolo nereálne a v našich podmienkach navyše aj technicky nerealizovateľné. V prvom rade však Mateja poznám dlhé roky, viem ako

pristupoval k antidopingovým povinnostiam a k športovému životu vôbec. Preto som celý čas veril, že Matej so svojim tímom dokáže nazbierať dostatok zdravotníckych a vedeckých argumentov, podložených jasnými faktami, aby bol zbavený viny. To sa už na národnej úrovni stalo. Takže teraz späť k vašej otázke. Dukla bola Matejovi Tóthovi nápomocná najmä tým, že mu hneď na začiatku vyslovila dôveru, snažili sme sa byť nápomocní v koordinácii a v zháňaní tých potrebných odborníkov. K danej veci sa vyjadroval aj náš odborný lekár. V tomto smere je dobré, že Matej je členom VŠC, takže bol ročne viackrát diagnostikovaný a všetky výsledky boli archivované. Samozrejme, že sme mu dali priestor, aby si v plnom rozsahu nemusel plniť svoje povinnosti vrcholového športovca, ale aby sa mohol venovať vysvetleniu tejto nepríjemnej záležitosti. O to viac verím a želám si, aby sa Matejovi podaril návrat na chodecké trate a aby ešte dokráčal k veľkým víťazstvám.

Ako hodnotíte aktuálnu sezónu a aké sú vaše očakávania pred ZOH v Kórei?

Sezónu 2017 môžeme hodnotiť opäť ako úspešnú. Rok sa ešte neskončil a my už máme náš cieľ, získanie 25 medailí z vrcholných podujatí, splnený. K októbru ich je 30. Príprava našich športovcov na ZOH začína vrcholiť. Máme niekoľko železok v ohni. Zatiaľ ich príprava ide podľa plánu. Spoliehame sa najmä na biatlonistov a zjazdových lyžiarov. Dúfame a robíme spoločne s tímom Veroniky Velez Zuzulovej na tom, aby sa Veronika včas vrátila na svahy lyžovať a stihla sa kvalitne pripraviť na ZOH. Verím, že sa niektorému z našich športovcov opäť podarí potešiť slovenských fanúšikov, podobne ako to bolo v minulosti, ziskom olympijskej medaily. Zároveň si ešte raz dovoľujem poďakovať všetkým športovcom a zamestnancom Dukly, minulým aj súčasným, ďakujem všetkým našim fanúšikom za priazeň, a poďakovanie za podporu patrí najmä ministerstvu obrany.

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

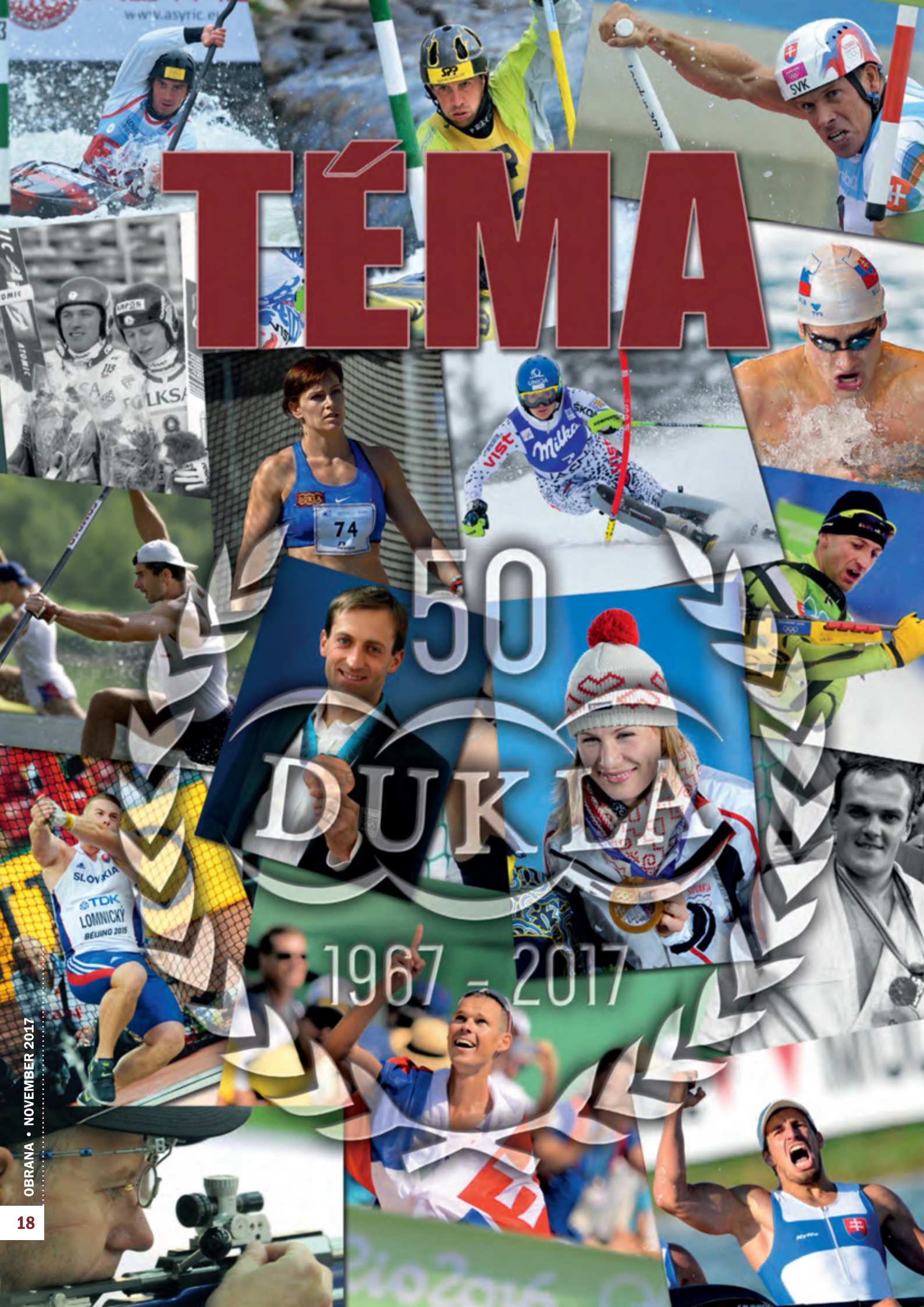

TÉMA

50

DUKIA

1967 - 2017

Pred pamätnou tabuľou prvého veliteľa VŠC Dukla Imricha Gibalu jeho dcéra Eva Švecová a riaditeľ VŠC Dukla pplk. Roman Benčík

Brigádny generál Imrich Gibala v roku 2010

Polstoročie potu a zlata

„Úspechy striedali pády, a naopak, po horších obdobiach, vždy prišli tie lepšie, keď sme sa spoločne tešili zo zaslúžených víťazstiev našich duklákov. Je pravda, že my, ktorí zväčša vidíme vaše úspechy z televíznych obrazoviek, si len ťažko vieme predstaviť, koľko úsilia a sebazaprenia je za každým víťazstvom,“ povedal 5. októbra v príhovore na galavečere pri príležitosti 50. výročia vrcholového vojenského športu na Slovensku minister obrany Peter Gajdoš.

Všetci prítomní olympijskí víťazi, majstri sveta či Európy a ďalší medailisti by o sebazaprení, o potokoch potu, vedeli veľmi dlho

rozprávať. Podobne ich tréneri, športoví maséri, fyzioterapeuti a celý personál Dukly. A rozprávať by mohli všetci tí, ktorým sa ani napriek maximálnemu úsiliu a zodpovedajúcemu zázemiu dosiahnuť na drahé kovy nepodarilo. Taký je šport. Úsilie sa cení, ale potlesk patrí najlepším.

Bojovník z hôr aj športovísk

Črepiny mu počas Slovenského národného povstania, 10. októbra 1944, ťažko poranili hrud', celkom dochrámalí kľúčnu kosť aj dolnú čeľusť a prišiel o ľavé oko. Napriek tomu po necelom štvrtstoročí, od 1. januára 1968, začal písať históriu Dukly Banská Bystrica ako jej prvý veliteľ. Bolo preto viac ako symbolické, že 5. októbra začínali vo VŠC slávnostný deň odhalením pamätnej tabule brigádnemu generálovi Imrichovi Gibalovi (31. 10. 1920 – 25. 3. 2012) na priečelí administratívnej budovy Dukly. Venujme mu pár viet, pretože aj dnes môže byť pre nás naozajstnou inšpiráciou. Nielen preto, že mal deväť súrodencov a desiatym bola chudoba, takže sa musel presadiť v živote predovšetkým vlastnými silami.

Priereza históriou

Dukla Banská Bystrica

1965 do Banskej Bystrice premiestnili prvé armádne športové družstvo (AŠD) – futbal

1965 príchod AŠD atletika

1966 príchod AŠD lyžovanie - skok

1966 vznikla športová rota v rámci vojenského útvaru
– veliteľ rotý Vladimír Kovačič

1967 vzniklo Armádne stredisko (AS) ako samostatný útvar
do AS premiestnili AŠD džudo

Veliteľ Dukly Imrich Gibala súťaží v roku 1968 na Štiavnických v hode oštepom

1968 veliteľ AS Dukla Imrich Gibala do AS premiestnili AŠD vzpieranie
Prvý účastník zimných olympijských hier – Jaroslav Janda – zjazdové lyžovanie
Prvý účastník olympijských hier – Ladislav Petráš – futbal

1969 do AS premiestnili AŠD športová gymnastika zo ŽŤU Bratislava

1970 do organizačnej štruktúry AS sa pričlenilo AŠD vodné pólo v Žiline
v Liptovskom Mikuláši – Okoličnom začala sa budovať odlúčená základňa AŠD: biatlon, moderný päťboj, šerm, športová strelba

Atletí v roku 1970

Muž, ktorý mal po ťažkom zranení v januári 1945 už len 46 kilogramov, nevedel, či a ako prežije, sa totiž nevzdal. Dochrámaný mladík, ktorý hrával futbal a mal najradšej desaťboj, sa po vojne prihlásil na kurz telovýchovných náčelníkov. „Potom som diaľkovo študoval Inštitút telesnej výchovy a športu na Karlovej univerzite v Prahe aj na Univerzite Komenského v Bratislave a v roku 1961 som sa konečne stal telovýchovným učiteľom“, povedal nám ešte v roku 2010 o svojom sne. Vo vyššom vojenskom učilišti vo Vyškove mu ponúkli funkciu náčelníka katedry telesnej výchovy a športu. Pokračoval: „Dostal som rozkaz od 1. 1. 1968 prevziať velenie v novovzniknutej Dukle Banská Bystrica. Tá vznikla už niekoľko mesiacov predtým, ale bez riadneho veliteľa. V spoločnosti vládla výborná dubčekovská atmosféra. Narástlo aj sebavedomie Slovákov, ktorí podľa vzoru Dukly Praha presadili vznik Dukly Banská Bystrica. Všetko sa začalo síce s nadšením, ale v provizóriu. No a potom nás okupovali Sovieti, čo vytváralo ďalšie napätie.“

Veľmi veľa toho ešte v Dukle v Banskej Bystrici chýbalo, no o to viac bolo pri jej založení chuti nepustiť šancu a presadiť sa. Aj vďaka charizmatickému Imrichovi Gibalovi, vtedy plukovníkovi, ktorý bol pre ostatných aspoň toľko otcom, ako aj veliteľom, sa rozbeh podaril výborne. Napríklad keď futbalisti Dukly Banská Bystrica porazili už vtedy legendárne tímy Spartu, Sláviu aj Duklu Praha. Skvele sa uchytilo džudo, lyžovanie či atletika. „Keď už som vedel, že Dukla má v Banskej Bystrici dobré základy, pýtal som sa späť do Vyškova“, spomenul na rok 1972 I. Gibala, ktorý vedel hovoriť nielen o úspechoch, ale aj o sporoch s funkcionármi a o desiatkach prekážok, ktoré musel „preskakať“ mimo budovaného atletického štadióna. Spomeňme preto ešte slová „otca zakladateľa“ Imricha Gibalu, ktorými on sám charakterizoval svoju životnú cestu: „Vždy som sa riadil svojím svedomím. Usiloval sa robiť pre ľudí dobro, brániť ich pred krivdou a byť prísny na seba. Nevieť, či sa mi to vždy podarilo, ale vždy som sa usiloval.“

Svedectvo veliteľa

A ak bol Imrich Gibala rozhodujúcou osobnosťou pri vzniku banskobystrickej Dukly, plukovník Ivan Čierny bol tým, ktorý vybudoval základ jej fungovania v nových spoločenských podmienkach. Muž vyžarujúci nielen obrovskú prirodzenú autoritu, ale aj ambiciózný veliteľ, ktorý od

Z prezentácie knihy
Svedectvo veliteľa
o Ivanovi Čiernom
(prvý zľava)

Michal Martikán
v roku 2014

prevzatia funkcie v roku 1990 trval na tom, že akékoľvek slovenské porovnávania sú pre Duklu definitívne priúzkou. Že sa môže porovnávať iba v medzinárodnom meradle. Slávnostného 5. októbra 2017 o ňom vyšla kniha Svedectvo veliteľa, ktorú napísal Jozef Mazár a ktorú do života uvádzali olympijskí víťazi Elena Kaliská, Michal Martikán, František Kunzo, bývalý prezident Slovenského olympijského výboru František Chmelár, jeho nástupca Anton Siekel, ako aj aktuálny primátor Ružomberka a bývalý riaditeľ Ústrednej vojenskej nemocnice Igor Čombor, priateľ Ivana Čierneho. Zastavme sa na chvíľu aj pri ňom. On tiež, ako Imrich Gibala, pochádzal z tvrdých pomerov, mal podobný postoj k životu – a azda aj preto si k sebe našli cestu. „Po jedenástich rokoch som pomaly končil s reprezentáciou na 110 metrov prekážok, behal som v Čechách – a mal som už za sebou Fakultu telesnej výchovy a športu v Bratislave. Vtedy, v roku 1969, mi plukovník Gibala ponúkol v Banskej Bystrici miesto trénera šprintérov a prekážkarov. Bola to skvelá ponuka...“ spomenul I. Čierny. Vychovával reprezentantov, olympionikov, bol vo svojom živle. No v roku 1981 ho prevelili k futbalu, s ktorým nič nemal a ani po ňom netúžil. Prečo? „Nadriadení si všimli moje organizačné schopnosti a potrebovali dať dokopy upadajúci tím futbalistov. Do roka sme postúpili do prvej ligy. Hneď som chcel odísť späť k atlétom, ale nepomohli ani žiadosti, nič.“ Futbalový tím Dukla Banská Bystrica riadil do roku 1990, keď sa plný plánov a energie stal veliteľom vtedajšieho banskobystrického Armádneho strediska vrcholového športu. „Keď som prebral Duklu, tréningové zázemie bolo na tie časy vybudované veľmi solídne. Základom bolo riadiť a zladit' všetkých tých skvelých ľudí, na ktorých som mal šťastie, dať im víziu. Nepripustiť, aby bolo poslanie Dukly spochybňované či potlačené do úzadia“, povedal skromne muž, za ktorého éry vychovala Dukla prvých olympijských víťazov či majstrov sveta v ére našej samostatnosti. Duklu riadil najdlhšie – 11 rokov. „Verím, že sa to už konečne skončí, že riaditelia Dukly nebudú vymenúvaní či odvolávaní po dvoch či troch rokoch, lebo to môže dostať veľmi zlý smer, ktorý by sme nechceli“, varuje športový funkcionár, ktorý je dnes predseda Združenia olympijských klubov Slovenska. „Mám 22 klubov, chodím po republike a vidím, že aktivita v športovom

Skokani na lyžiach
v roku 1971

1972 Veliteľ AS Dukla Karel Černý

1973 Prvý medailista MS – Karel Kodejška – lety na lyžiach
Prvá medaila ME – Ivan Kováč,
Jozef Samborský,
Ján Šišovský – atletika,
štafeta 4x 2kolá, hala

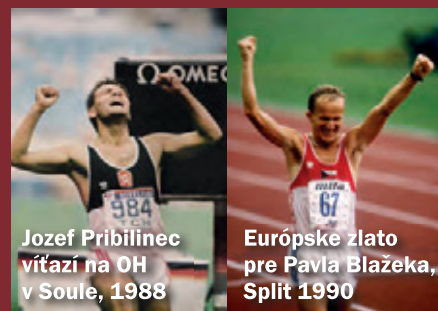
1974 AS dostalo štatút Armádne stredisko vrcholového športu (ASVŠ)

1975 Prvý majster sveta – Karel Kodejška – lety na lyžiach

1976 Prvý olympijský medailista – Bohumil Starnovský – moderný päťboj
Prvý medailista ME juniorov

Futbalisti
v roku 1974

Jozef Pribilinec
vítazi na OH
v Soule, 1988

Európske zlato
pre Pavla Blažeka,
Split 1990

– Vladimír Kocman – džudo

1977 Veliteľ ASVŠ Dukla Jozef Nagy

1978 Prvý juniorský majster Európy – Karel Purkert – džudo

1979 Prvý medailista MS juniorov – Jozef Skalník – biatlon

hnutí často vädne. Že z ihrísk sa stávajú parkoviská. Nemôže to tak ísť ďalej, do podpory športu, najmä mládežníckeho, sa musí oveľa intenzívnejšie vložiť štát, lebo bez širokej základne sa aj Dukla, na ktorú som taký hrdý, iba bude obzerať, kde by ešte našla nejaký ten talent. Verím, že sa to podarí zvrátiť, dúfam..." dodal Ivan Čierny, ktorý aj v 79 rokoch chodí po horách, bicykluje a pravidelne cvičí.

Úsmevy a zlý sen

„Najviac sa mi na záverečnej recepcii páčilo, ako sa dávali dokopy bývalí a súčasní atlétci, vodní slalomári či strelci, ako debatovali so svojimi nástupcami alebo niekdajšími trénermi či riaditeľmi Dukly, ako sa spolu smiali a spomínali. Skrátka – sme jedna duklácka rodina. Boli to veľmi pekné narodeniny,“ poznamenal aktuálny riaditeľ Dukly podplukovník Roman Benčík.

„Je to pre mňa veľká česť byť s toľkými športovými osobnosťami. Dukla je podstatný kus môjho života, veľmi si cením, že som sa sem dostal a urobím všetko pre to, aby som aj v budúcnosti ešte nejaké úspechy dosiahol,“ povedal skromne a zároveň so širokým úsmevom stále súťažiaci šampión, vodný slalomár Michal Martikán. Pravda, žiadalo by sa dodať, že aj ostatným bolo byť cťou s ním. „Je tu krásna atmosféra, sme ako jedna rodina, cítim sa v Dukle veľmi, veľmi dobre a verím, že rovnako dobrá bude aj nasledujúca sezóna,“ pridala sa dvojnásobná olympijská víťazka Nasťa Kuzminová. „Bol to nádherný večer, škoda, že takých nie je viac, veľmi, veľmi sa teším,“ komentoval oslavu Dukly jeden z jej najstarších pamätníkov, dnes už 90-ročný bývalý tréner džudistov Jiří Synek. Patrí k tým, ktorých minister obrany Peter Gajdoš a riaditeľ Dukly pplk. Roman Benčík vyznamenali svojimi pamätnými medailami.

A ako hovoril o päťdesiatničke Dukle päťdesiatkár Matej Tóth? „Je mi nesmiernou cťou, že moja športová kariéra je úzko spätá s Duklou, a to je pre mňa aj obrovské šťastie, pretože som si istý, že bez Dukly, bez podmienok, ktoré v nej mám, by som sa na športový vrchol nedopracoval. Už od prvých športových krokov som ako trinásťročný Duklu vnímal ako svoj sen. Keď sa mi ako 21-ročnému podarilo dostať na

Elena Kaliská, 2011

miesto profesionálneho vojaka, bol som veľmi hrdý, že som sa zaradil medzi elity slovenského športu. Pripravovať sa v spoločnosti najlepších už samo osebe človeka motivuje. Navyše, ak je to spojené s kompletným servisom, podmienkami na svetovej úrovni, tak to vytvára ideálne podmienky na prienik do svetovej špičky. Som rád, že sa mi to za trinásť rokov pôsobenia v Dukle podarilo a zaradil som sa k množstvu legiend slovenského športu, ktoré v Dukle za päť desaťročí pôsobili. Dukla však nie je len obdivuhodná história, výborná súčasnosť, ale najmä veľká budúcnosť. Teším sa, že si ctíme tradície, ale ešte radšej som, že neustále napredujeme a aj vďaka podpore ministerstva obrany môžeme pomýšľať na ďalšie úspešné roky a desaťročia.“

Matejove slová sú ako z čítanky, ale vôbec netreba pochybovať o úprimnosti ani jedného z nich. Rovnako, ako Dukla nezapochybovala o jeho čistom štíte, keď bol v podozrení z dopingu. Radosť z narodenín VŠC, a teda aj jeho, sme mu nekazili, no na celú kauzu sme sa opýtali Tóthovho trénera Mateja Spišiaka. „V športovom živote si neviem predstaviť nič horšie. Bolo to naše najťažšie obdobie. Aj vážne zranenia sa dokážu vyriešiť, aj kríza sa dá prekonať, ale toto je vec, na ktorú sme absolútne neboli pripravení. Najmä a predovšetkým – ak sme nič nelegálne a nešportové nerobili. Ak ste v niečom nevinne a zakážu vám športovať, pretekať, pričom ani poriadne neviete dôvod, to je horšie ako v najhoršom sne.“ Dodal, že Matej Tóth mohol v posledných mesiacoch športovať iba rekreačne ako bežný človek. „Keď ste zvyknutý na tréningovú skupinu, na servis, trénera či fyzioterapeuta, je to veľmi ťažké. No predovšetkým je to o motivácii a nečudujem sa, že cítil veľké znechutenie. O to viac obdivujem, s akou energiou sa pustil do očistenia svojho mena. Nielen kvôli sebe, lebo on je už taký – azda ešte viac myslí na Duklu, na Slovensko, na všetkých fanúšikov.“

Buďte hrdosťou a inšpiráciou

„Disciplinovanosť, cieľavedomosť, vytrvalosť, schopnosť biť sa s problémami a neustupovať po prvom neúspechu,“ vymenoval náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim vlastnosti vrcholových vojenských športovcov, ktoré môžu byť inšpiráciou aj pre ostatných vojakov. Ako malý chlapec hrával futbal, neskôr korčuľoval v hokejovom útoku, dnes by chcel behávať častejšie ako mu dovolí čas. No úspechy vojenských športovcov, samozrejme, sleduje. „Keď som dnes počul celý ten

- 1980** Prvý olympijský víťaz – František Kunzo – futbal
- 1982** Veliteľ ASVŠ Dukla Vladimír Kovačič
- 1985** vzniklo Stredisko vrcholového športu mládeže (SVŠM)
- 1986** Veliteľ ASVŠ Dukla Ondrej Zeleňanský Prvý majster Európy – Jozef Pribilinec – atletika
- 1990** Veliteľ ASVŠ Dukla Ivan Čierny
- 1991** Čsl. armáda sa stala členom Medzinárodnej rady vojenského športu (CISM)
- 1994** reorganizácia ASVŠ, zmena názvu na Armádny športový klub (AŠK) vznikli nové AŠD športová strelba a vodný slalom Prvý juniorský majster sveta – Michal Martikán – vodný slalom
- 1995** Prvé zlato zo Svetových vojenských hier

Martina Hrašnová v skvelej forme v roku 2008

- Igor Kováč – atletika
- 1996** Prvá olympijská medaila v ére samostatnosti Slovenska – Jozef Gönci – športová strelba Prvá zlatá olympijská medaila v ére samostatnosti Slovenska – Michal Martikán – vodný slalom
- 2001** Riaditeľ AŠK Dukla Ľubomír Roško

- 2004** Prvá zlatá olympijská medaila Slovenky v histórii novodobých olympijských hier – Elena Kaliská – vodný slalom
- 2006** Vznik Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica (VŠC), pričlenenie Dukly Trenčín

Anastasia Kuzminová, 2013

Petra Vihová na MS Juniorov v Jasnej, 2014

Riaditeľ VŠC Dukla pplk.
Roman Benčík blahožela
Anastasiu Kuzminovej

sumár medailí – a keď teraz večer vnímam tú ústretovú energiu, verím, že Dukla bude napredovať a že bude mať dosť prostriedkov na rozvoj. Nie, že by sme ich v ozbrojených silách nepotrebovali, ale Dukla je značka, ktorú tento rezort aj celé Slovensko potrebuje a musí podporovať.“

A kedy vyleteli ruky nad hlavu od nadšenia po úspechu vojenských športovcov ministrom obrany Petrovi Gajdošovi? Respektíve, kedy zatínal päsť od smútku? „Oboje sa týka Mateja Tótha. Keď sa stal olympijským víťazom, to bolo skvelé. No azda som mal aj slzy v očiach, keď sa objavil problém s riešením dopingových podozrení. Verím Matejovi a verím, že všetko bude v poriadku, prvé správy sú pozitívne, verím, že všetko dopadne dobre a Maťo nám svojimi športovými výsledkami ešte dlho bude robiť radosť.“

A na záver niekoľko dôležitých slov ministra obrany, kedysi hádzanára a karatistu, ktoré predniesol na slávnostnom galavečere smerom k Matejovi Tóthovi a jeho trénerovi Matejovi Spišiakovi, ako aj ku všetkým ostatným: „Nedajte sa, prosím, nikdy odradiť neúspechmi. Vždy s hr-

dosťou reprezentujte naše krásne Slovensko. Buďte naďalej inšpiráciou pre mladých ľudí, pre tých, ktorí športom už žijú, ako aj pre tých, ktorí cestu k nemu ešte len hľadajú. Ministerstvo obrany podporovalo šport vždy, bez ohľadu na to, kto ho viedol. A k tomu sa hlásime naďalej. Či sa mu práve darí, alebo nie. Všetkým vám želim veľa ďalších úspechov.“

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement, autor a archív VŠC Dukla

Dukla na stupňoch víťazov

	ZLATO	STRIEBRO	BRONZ	SPOLU
Olympijské hry	10	6	6	22
Majstrovstvá sveta	81	76	89	246
Majstrovstvá Európy	102	93	103	298
MS juniorov	33	40	37	110
ME juniorov	56	49	67	172
Svetové hry CISM	7	6	10	23
Majstrovstvá CISM	8	14	20	42
Svetové univerziády, akademické MS	17	18	16	51
Spartakiády priateľených armád	25	37	59	121
SPOLU	339	339	407	1 085

Galéria vyznamenaných

Veronika Velez
Zuzulová na
Svetovom pohári
v r. 2016

2008 Zisk dvoch zlatých medailí na olympijských hrách v Pekingu zásluhou Eleny Kaliskej a Michala Martikána vo vodnom slalome

2010 Prvá zlatá olympijská medaila na zimných olympijských hrách – Anastasia Kuzminová - biatlon

2012 Michal Martikán získal na svojej piatej olympiáde piatu medailu 2-2-1

2014 Anastasia Kuzminová obhájila zlatú olympijskú medailu v rýchlostných pretekoch

2016 Matej Tóth olympijský víťaz v chôdzi na 50 km

Dukla Trenčín

1969 vznik Armádneho strediska (AS) Dukla Trenčín prvý veliteľ pplk. E. Bella

1974 AS dostalo štatút Armádne Stredisko vrcholového športu (ASVŠ) Prvý majster sveta – Anton Tkáč – dráhová cyklistika

1976 Prvý olympijský víťaz – Anton Tkáč – dráhová cyklistika Prvý medailista ME juniorov

– Ladislav Kovacs – vzpieranie Prvý medailista MS juniorov – Ladislav Kovacs – vzpieranie

1979 veliteľ ASVŠ pplk. D. Čikel

1982 veliteľ ASVŠ pplk. R. Vilček

1983 Prvý medailista ME – Jozef Schwendtner – zápasenie Prvý juniorský majster sveta – Jozef Schwendtner - zápasenie

1985 vzniklo Stredisko vrcholového športu mládeže (SVŠM)

1987 Prvý juniorský majster Európy

Juraj
Tužinský,
2016

Dukla s minulosťou aj s budúcnosťou

Prečo je dobré (alebo nedobré) rozvíjať v podmienkach Slovenskej republiky vrcholový vojenský šport? Možno by sa niekomu zdalo, že odpoveď na túto otázku je zrejme a automaticky pozitívna, ale na začiatku tohto storočia boli v hre aj výrazne iné názory. Napokon – všetci vieme, čo všetko už bolo z nášho rezortu vytiesené – od vojenského folklóru až takmer po tanky. Spomenutú otázku sme položili pri príležitosti 50. výročia vrcholového vojenského športu na Slovensku známym osobnostiam, a to v rámci októbrového galavečera Dukly v Banskej Bystrici, ako aj počas júnového 52. ročníka atletického mítingu Pravda – Televízia – Slovnaft v Šamoríne.

Pavol Hurajt

bývalý biatlonista Dukly, bronzový zo Zimných olympijských hier vo Vancouveri (2010):

„Jednou z minimálnych možností ako rozvíjať vrcholový a medzinárodný úspešný šport v našich podmienkach, je vytvoriť mu perspektívu v armádnom prostredí v rámci ministerstva obrany tak, ako je to v Dukle. Aby športovci mali sociálne zázemie, aby fungovali v stabilnom systéme. Ale aj Dukla musí ešte viac podchytiť mládež.“

Igor Čombor

generálmajor v. v., primátor Ružomberka a bývalý riaditeľ Ústrednej vojenskej nemocnice:

„Netreba zabúdať, že na úspechoch Dukly sa podieľali aj špičkoví športoví lekári, niekedy mohla pomôcť aj naša nemocnica, no to najdôležitejšie čo chceme povedať je, že armádni športovci znamenali pre slovenský šport obrovský prínos v rozvoji komplexného profesionálneho prístupu, prípravy a zabezpečenia. Túto širokú škálu zodpovedného, logistického aj vedeckého prístupu k vrcholovému športu, ktorá sa tu vypestovala, treba jednoznačne zachovať a rozvíjať.“

Mária Mračnová

bývalý olympijská reprezentantka v skoku do výšky a podpredsedníčka Slovenského olympijského výboru:

„Ani športovci v Dukle nemajú na ružiach utlané – alebo podávajú výkony, alebo už sú mimo. Je to tvrdé, ale aj správne. V každom prípade – ak chcú tí najlepší uspieť na medzinárodnej úrovni a nemajú za sebou profesionálne zabezpečenie, nemajú ani šancu.“

František Kunzo

bývalý futbalista Dukly Banská Bystrica, zlatý z Olympijských hier v Moskve (1980):

„O budúcnosti a opodstatnenosti VŠC Dukla napovedá efektivita a výsledky z minulosti aj zo súčasnosti. Želám jej veľa úspechov. Verím, že raz sa opäť bude v Banskej Bystrici dať aj futbalistom v duklianskych dresoch.“

Jiří Synek

bývalý tréner džuda:

„Verili sme, že sa nám na Slovensku Duklu vybudovať podarí – a podarilo sa to veľmi krásne. Aj vďaka Dukle som sa stal Banskobystričanom a som za to vďačný. Nech sa nášmu vojenskému športovému centru darí – a verím, že sa ešte dočkám aj veľkých víťazstiev niektorého z našich džudistov.“

Anton Siekel

prezident Slovenského olympijského výboru:

„Stačí sa pozrieť, koľko olympijských medailí získali športovci Dukly – a odpoveď je jasná. Potrebujeme rozšíriť základňu mladých a rovnako musíme udržať podporu a zázemie pre tých najlepších. Vo väčšine športov, ktoré má vo svojom portfóliu Dukla, by to bez nej skrátka nešlo. Nech Dukla prosperuje, želim jej – a tým aj nám, veľa úspechov.“

Alfonz Juck

športový manažér a novinár:

„Za posledné desaťročia sa stal vrcholový šport etablovaný v podmienkach rezortov obrany aj vnútra súčasťou nášho telovýchovného systému a reprezentácie a tento systém má perspektívu do budúcnosti. Je tomu tak aj v niektorých iných krajinách.“

Sergej Bubka

bývalý reprezentant Sovietskeho zväzu a od roku 1991 Ukrajiny v skoku o žrdi, olympijský víťaz aj majster sveta, mnohonásobný svetový rekordér:

„Rád spomínam na Bratislavu v máji 1984, keď som u vás skočil svoj prvý svetový rekord – a rád sa na Slovensko vraciam aj v posledných rokoch ako viceprezident Medzinárodnej asociácie atletických federácií (IAAF). História a systém práce Dukly poznám, je dobrý, vážte si ho.“

Plukovník Jaroslav Priščák

riaditeľ Armádneho športového centra Dukla Praha:

„Vrcholový vojenský šport v Čechách aj na Slovensku má atribúty, ktoré prinášajú úspech – a tým aj pozitívnu odozvu a podporu zo strany verejnosti. Tá pracovitnosť, veľké nasadenie, schopnosť vyhrávať, adaptovať sa na ťažké podmienky – to skrátka v našich Duklách funguje. Vďaka dosiahnutým úspechom je to aj veľká inšpirácia najmä pre mladých a pocit hrdosti pre všetkých.“

Imrich Bugár

bývalý reprezentant Československa v hode diskom, majster sveta:

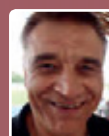
„Viete, že som z južného Slovenska, aj to, že som hádzal za Duklu Praha, aj to, že sa na Slovensko rád vraciam (smiech). A všetci by mali vedieť aj to, že športové vojenské Dukly sú v športovom svete pojem, ktorý má cveng a kvalitu. Nepochybujem o tom, že majú skvelú budúcnosť a som veľmi rád, že obe Dukly, keď treba, vedú nájsť spoločnú reč.“

Ivan Gašparovič

prezident Slovenskej republiky 2004-2014:

„Keď som v Prezidentskom paláci prijal úspešných športovcov, aby som im s radosťou zablahoželal a poďakoval sa za reprezentáciu našej krajiny, nebolo dôležité, či sú z Dukly, alebo iného klubu. Lenže dôležitá a nenahraditeľnosť Dukly bola a je zrejme stále, že nikto nemôže pochybovať o budúcnosti – a teda aj podpore. Teraz už nechodia športovci za mnou, ale ja za nimi, no rovnako úprimne im držím palce.“

Jozef Prišlinec

bývalý reprezentant Československa v chôdzi, olympijský víťaz a majster Európy:

„Dukla ma objavila a usiloval som sa vojenskému klubu aj reprezentácii vrátiť to, čo mi poskytli. Pravdaže, talent je dôležitý, drina a vôľa je základ, ale bez systému a zázemia by aj tí najlepší z nás dokráčali k úspechu azda len v okresnom meste. Dukla, nech sa ti darí.“

(pv)

Radosť Marka
Mirgorodského
vzor 2017

– Richard Matejka - zápasenie

1988 veliteľ ASVŠ pplk. Ján Vlčko

1994 reorganizácia ASVŠ a zmena názvu na Armádny športový klub (AŠK)
Prvý majster Európy
– Ján Germánus – silový trojboj

1995 veliteľ AŠK plk. František Lacko

1996 Prvá olympijská medaila v ére samostatnosti Slovenska – Slavomír Kňazovický – rýchlostná kanoistika

1999 veliteľ AŠK mjr. Ľubomír Vacek

2006 Vznik spoločného Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica

Medailová úroda

Celková doterajšia medailová zbierka Dukly z vrcholových šampionátov predstavuje 839 medailí. Spomedzi nich je 280 zlatých: okrem 10 olympijských je to doteraz 81 titulov majstrov sveta a 33 titulov z juniorských MS. Je to aj 102 titulov majstrov Európy plus 54 zlatých medailí z juniorských ME. Mnohí športovci dosiahli víťazstvá či medailové umiestnenia v súťažiach svetových a

európskych pohárov, ako aj v ďalších vrcholných medzinárodných súťažiach. K vojenským športovým vrcholom z minulého režimu treba rátať letné aj zimné Spartakiády spriatelenej armády v rokoch 1967 – 1989, na ktorých získali športovci Dukly 121 medailí, z nich 25 zlatých. Už vyše dve desaťročia sa zúčastňujú na Svetových vojenských hrách CISM (International Military Sports Council – Medzinárodná rada vojenského športu). V Ríme (1995), Záhrebe (1999), Catanii (2003), Hajdarabáde (2007), Riu de Janeiro (2011) a Mungyeongu (2015) na nich získali športovci 23 medailí, z toho 7 zlatých. Na jednotlivých majstrovstvách sveta CISM vybojovali dovedna 42 medailí, z nich bolo 8 zlatých.

Text: Pavol Blažek, VŠC Dukla

Foto: archív VŠC Dukla

Najlepšie stíhačky druhej svetovej vojny

Prvá prúdová lastovička

Messerschmitt Me 262 bol prvou sériovo vyrábanou a operačne nasadenou prúdovou stíhačkou na svete. Vo vzduchu tento revolučný stroj prakticky nemal súpera, výsledok druhej svetovej vojny však z viacerých dôvodov neovplyvnil. Napriek tomu má pevné miesto v histórii.

Vývoj prúdovej stíhačky sa začal ešte pred druhou svetovou vojnou, v čase, keď dvojplôšné stíhačky s plátnovým potahom a pevným podvozkom boli bežným javom na oblohe.

Prvé prúdové lietadlo, Heinkel He 178, vzlietlo 27. augusta 1939, len päť dní pred nemeckým napadnutím Poľska. Prúdové motory vyvíjalo niekoľko spoločností už od roku 1937. Tie sľubovali omnoho vyššie výkony, ako piestové motory.

V nadväznosti na to začal Messerschmitt už v októbri 1938 práce na štúdiu experimentálnej prúdovej stíhačky. Podľa výpočtov mohla dosahovať rýchlosť až 900 km/h – a to v čase, keď stíhačky bežne lietali okolo 400 km/h.

Vývoj potom pod názvom Projekt 1065 posvätilo aj vtedajšie nemecké ministerstvo letectva.

Práce na novom stroji však postupovali

mal iba piestový motor Jumo 210 poháňajúci vrtuľu v nose. Až 18. júla 1942 vzlietol s dvoma prúdovými motormi Jumo 004 v gondolách pod krídlami. V tom čase v niektorých leteckých slúžili aj stíhacie dvojplôšníky, i keď už plnili väčšinou druhoradé úlohy. Išlo najmä o Fiaty CR.42 v Taliansku a Polikarpovy I-153 v Sovietskom zväze.

V službe už neskoro

Do služby, aj to zatiaľ iba v testovacej jednotke, sa prúdová stíhačka dostala až v apríli 1944. Dôvodom bolo niekoľko. Konštruktéri museli vyriešiť problémy s vibráciami motorov a s nedostatkom hliníka, ktorý by vydržal v y s o k é

vázia Spojencov však už dávno prebehla a oslobodzovanie Francúzska bolo v plnom prúde. Velenie komanda prevzal Walter Nowotny, eso s 255 zostrelmi z východného frontu. Zomrel 8. novembra 1944 v boji so stíhačkami Mustang po tom, čo mu zlyhal motor.

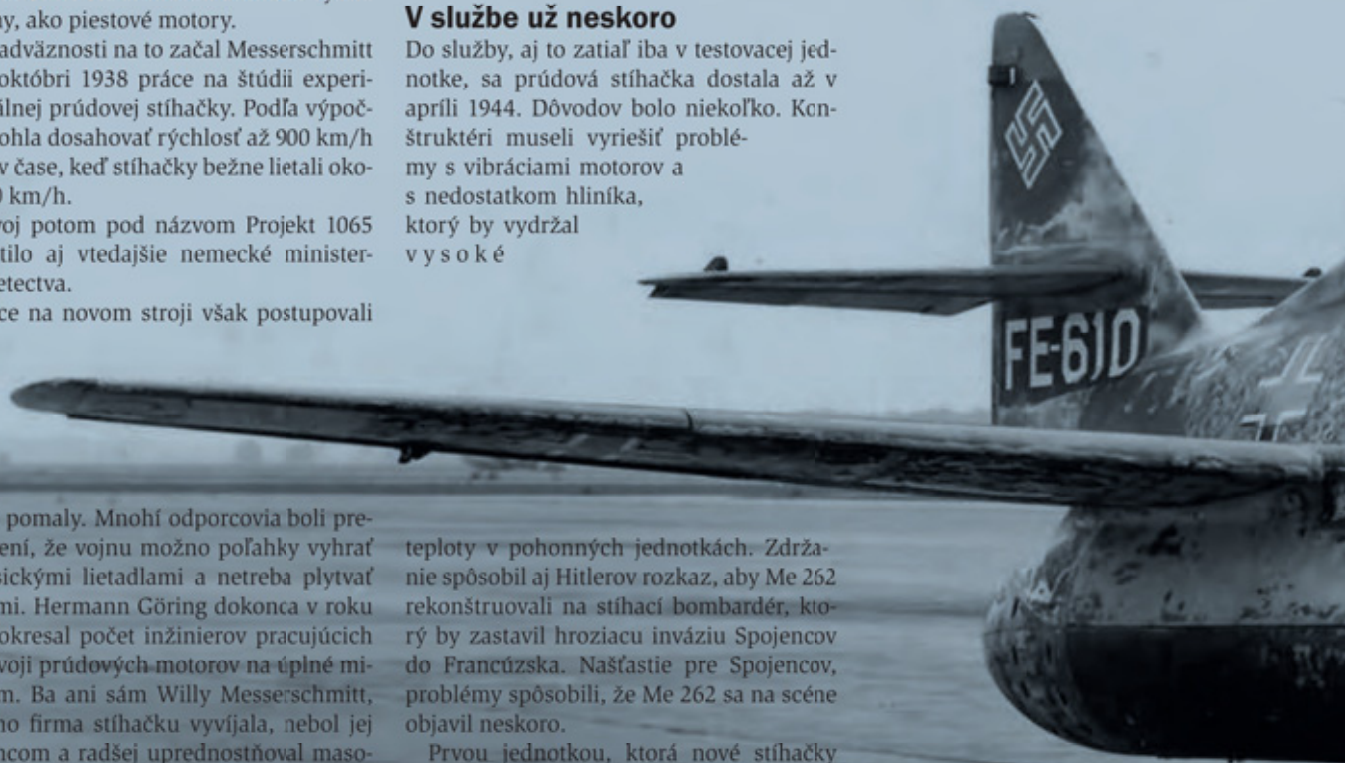
Medzitým sa na prúdové stroje prezbrojovali bombardovacie jednotky KG 51

veľmi pomaly. Mnohí odporcovia boli presvedčení, že vojnu možno poľahky vyhrať s klasickými lietadlami a netreba plyvať zdrojmi. Hermann Göring dokonca v roku 1940 okresal počet inžinierov pracujúcich na vývoji prúdových motorov na úplné minimum. Ba ani sám Willy Messerschmitt, ktorého firma stíhačku vyvíjala, nebol jej zástancom a radšej uprednostňoval masovú výrobu Bf 109 s klasickým piestovým motorom.

Tak sa stalo, že najmä dodávky motorov na nové lietadlo mali obrovský sklz. Prvý prototyp vzlietol 18. apríla 1941, ale stále

teploty v pohonných jednotkách. Zdržanie spôsobil aj Hitlerov rozkaz, aby Me 262 rekonštruovali na stíhací bombardér, ktorý by zastavil hroziacu inváziu Spojencov do Francúzska. Našťastie pre Spojencov, problémy spôsobili, že Me 262 sa na scéne objavil neskoro.

Prvou jednotkou, ktorá nové stíhačky testovala, bolo Skúšobné komando 262. Vzniklo v apríli 1944. V júli 1944 sa dostavil prvý úspech, keď nová stíhačka poškodila britské prieskumné Mosquito. V auguste 1944 prišli aj prvé potvrdené zostrely. In-

a KG 54. Prvou stíhacou jednotkou, ktorá Me 262 dostala, bola JG 7 v januári 1945. Okrem nej vznikla ešte špeciálna jednotka JV 44. Viedol ju známy stíhač Adolf Galland a vybral si do nej ďalšie stíhacie esá.

Piloti Me 262 dosiahli na samom sklone vojny 542 zostrelov. Pomer víťazstiev a strát sa pohyboval okolo 4:1. Pre Nemecko to však nič nezmenilo. Hoci mal nový stroj vynikajúce výkony, výsledok vojny nemohli ovplyvniť. Spojenci si pri svojej prevahe mohli straty dovoliť, Luftwaffe už nie.

Špeciálna taktika

Vo vzduchu pritom Me 262 nemal súpera. Rýchlosťou vysoko prekonával vrtuľové stíhačky protivníka. Ak sa pilot chcel vyhnúť boju, jednoducho uletel. Aj pri vyšších rýchlostiach mal dobrú obratnosť a to vďaka aerodynamickej čistote, účinným klapkám a automatickým slotom v nábežnej hrane krídel. Stroje dostali oficiálne pomenovanie Schwalbe (Lastovička), ale tvarom pripomínali skôr žraloka. A tento

dravec mal aj zuby v podobe štyroch účinných kanónov kalibra 30 mm. Časť strojov dostala pod krídla 24 neriadených rakiet R4M, ktoré odpaľovali v salvách proti formáciám bombardérov. Jediný zásah a výbuch polkilovej hlavice rakety mohol zničiť aj lietajúcu pevnosť B-17.

Pri nižších rýchlostiach však bola situácia iná. Prúdové motory mali iné vlastnosti ako piestové a zrýchľovali podstatne pomalšie. Navyše, pri prudkom pridaní plynu mali tendenciu zlyhať. Preto sa spojeneckí stíhači usilovali nachytať Me 262 pri štarte alebo pristátí, vtedy boli zraniteľné. Na letiská, o ktorých bolo známe, že z nich operujú prúdové stíhačky, sa zasa zamerali bombardéry. Útokom čelili aj cisternové vlaky, sklady paliva a rafinérie. Bez paliva boli aj najmodernejšie prúdové stíhačky len terčmi na zemi. Spolu s neustálymi technickými problémami to znamenalo, že sa Me 262 napriek všetkým vynikajúcim vlastnostiam nepresadili. Napríklad motory Jumo 004 mali životnosť najviac 25 hodín.

Okrem klasickej jednomiestnej stíhacej verzie či stíhacieho bombardéra s dvomi bombami pod trupom, sa nasadenia vo väčšom počte dočkala aj dvojmiestna verzia. Tá mala slúžiť na výcvik, ale po odstránení druhého riadenia a namontovaní radaru slúžila aj ako nočná stíhačka.

Existovalo viacero prototypov a štúdií ďalších verzií. Tie sa však stali skôr predmetom povojnového skúmania Spojencov a inšpiráciou pre ich konštruktérov.

Text: Miroslav Barič

Technické údaje Me 262

Rozpätie: 12,51 m

Dĺžka: 10,58 m

Hmotnosť prázdneho lietadla: 4 420 kg

Max. vzletová hmotnosť: 7 060 kg

Max. rýchlosť: 870 km/h

Dostup: 11 450 m

Dolet: 1 050 km

Výzbroj: 4 kanóny 30 mm, 2 bomby po 250 kg, 24 rakiet R4M kalibru 55 mm

Československá stopa

Z českého územia na konci vojny operovali jednotky vyzbrojené Me 262 a časti lietadiel sa tu aj vyrábali. Na našom území preto zostalo veľa drakov týchto prúdových stíhačiek a aj motorov. V rokoch 1946 až 1948 zostavili v pražskej továrni Avia 10 strojov, ktoré sa stali prvými prúdovými lietadlami vo výzbroji československého letectva. Medzi nimi bolo 7 jednomiestnych s označením S-92 a tri dvojmiestne stroje označené CS-92. Na krátky čas tvorili výzbroj 5. stíhacej letky, v roku 1951 ich vyradili.

Afganistan prechádza na americké vrtuľníky

Afganské letectvo používa helikoptéry Mi-35 a Mi-17 ruskej výroby. Po uvalení sankcií na Rusko je však ich údržba komplikovanejšia. Američania sa preto rozhodli svojmu spojencovi dodať vrtuľníky vlastnej výroby. Do konca roka 2018 by mal Afganistan dostať 18 transportných helikoptér UH-60. V súčasnosti už používa 27 ľahkých bojových vrtuľníkov MD-530F. V septembri 2017 USA objednali ďalších 150 týchto ľahkých strojov pre Afganistan. Jeden kus stojí približne 9,25 milióna dolárov. Malé dvojmiestne stroje môžu na závesníkoch nosiť dve puzdrá s guľometmi, dva bloky s neriadenými strelami alebo štyri protitankové rakety. Hmotnosť stroja je 1,6 t a rýchlosť 280 km/h.

Náhrada za lietajúce rušičky

Americkým ozbrojeným silám sa veľmi osvedčili stroje EC-130H Compass Call. Ide o štvormotorové turbovrtuľové transportné lietadlá Hercules upravené pre rádio-elektronický boj. V Afganistane a v Iraku sa ukázali ako neoceniteľné. Odpočúvali komunikáciu bojovníkov Talibanu alebo ISIL pomocou vysielaciek a telefónov a dokázali ju aj selektívne rušiť. Nepriateľskí bojovníci tak boli v boji bez spojenia. Problémom EC-130H je, že letectvo ich má iba 14 kusov. Od roku 2002 odlietali 7 000 misií a strávili 40 000 hodín vo vzduchu. Údržba starších strojov je veľmi drahá. Preto ich nahradia menšie stroje EC-37B, vychádzajúce z civilných dvojmotorových prúdových lietadiel Gulfstream G550. Elektronická výbava by mala byť podobná ako pri EC-130H.

Americké raketomety do Rumunska

Rumunsko objednalo 54 amerických systémov HIMARS (High Mobility Artillery Rocket System) za 1,25 miliardy dolárov. Objednávku tvorí 54 raketometov namontovaných na podvozku nákladných áut, 54 muníčných vozidiel, munícia a vozidlá na podporu, údržbu a riadenie paľby. Muníciu pre Rumunsko tvorí 972 rakiet GMLRS s navádzaním pomocou GPS a 54 ťažších

rakiet ATACMS s väčším doletom. Striel GMLRS sa do raketometu zmestí šesť a môžu sa odpaľovať jednotlivo alebo naraz. Minimálny dosah je 2 km, maximálny doštel 84 km, kaliber 227 mm a hmotnosť 309 kg. Hlavica váži 89 kg. Strela ATACMS sa do raketometu zmestí iba jedna a jej doštel je až 300 km. Raketa má kaliber 610 mm a hmotnosť 1670 kg.

Britská vlajková loď ide do dôchodku

Britskú vlajkovú loď HMS Ocean čaká na jar 2018 vyradenie zo služby z úsporných dôvodov. Najväčšia britská vojnová loď súčasnosti pritom len nedávno, v rokoch 2013 až 2014, prešla modernizáciou za 65 miliónov libier.

Vyradenie HMS Ocean znamená, že britské námorníctvo bude na dva roky bez nosiča lietadiel. Loď s dĺžkou 203 metrov a výtlakom 21 500 ton nesie na palube až 18 strojov vrátane bojových

helikoptér Apache. Veľká lietadlová loď HMS Queen Elizabeth však vstúpi do služby až v roku 2020. Dovtedy sa musí kráľovské námorníctvo spoľahnúť len na jednotlivé vrtuľníky operujúce z fregát. Čo je možno ešte horšie, v roku 2018 sa končí aj životnosť protiletadlových striel Harpoon. Proces výberu ich náhrady nejaký čas potrvá a tak reálne hrozí, že britské loďstvo bude nielen bez palubného letectva, ale aj bez protiletadlových rakiet.

Foxhoundy čelia kritike

Britská armáda v roku 2012 zaradila do služby 400 obrnených vozidiel Foxhound. Tie nahradili vozidlá Land Rover, v ktorých vojaci v Iraku a v Afganistane utrpeli veľké straty. Foxhound ponúka výrazne vyššiu ochranu proti účinkom výbuchov mín a nástražných systémov. Britské médiá však teraz informovali o veľkých problémoch, ktoré majú Foxhoundy práve v horúcich oblastiach Iraku a Afganistanu. Ich motory sa vo vysokých teplotách neustále prehrievajú a podľa vojakov, ktorí sa starajú o ich údržbu, ich musia opravovať každých 5 - 6 týždňov. Štvorkolesový Foxhound má dĺžku 5,3 m a hmotnosť 7,5 t. Na ceste dosahuje rýchlosť 130 km/h a uvezie šesť osôb. Jedno vozidlo stálo približne milión libier.

Posledný C-5A doslúžil

Americké letectvo v septembri vyradilo posledný transportný stroj C-5A Galaxy. V službe tak ostávajú iba výrazne modernizované lietadlá C-5M Super Galaxy. Lockheed C-5A vstúpil do služby v roku 1970 a vyrobili ich 81 kusov. Maximálna vzletová hmotnosť tohto štvormotorového kolosa je 380 ton a uvezie 122 ton nákladu. Dosahuje rýchlosť 930 km/h a dolet bez tankovania je 4000 km. Neskôr vyrobili ďalších 50 kusov verzie C-5B. Koncom 90. rokov spustilo letectvo modernizačný program. Všetky zostávajúce stroje C-5B a časť C-5A upravili na verziu C-5M. Zmenami prešla konštrukcia trupu i kokpit, ktorý dostal digitálne vybavenie. Najväčšou zmenou sú motory, ktoré majú vyšší výkon, ale sú úspornejšie. Vďaka tomu uvezie C-5M väčší náklad na dlhšiu vzdialenosť, ale náklady na prevádzku sú o tretinu nižšie. Lietadlá C-5M by mali vydržať vo výzbroji do roku 2040.

Danka, Janka a ich skoky

Aj keď ich takmer nikto nerozozná, pozná ich každý fanúšik atletiky na Slovensku, pretože už skoro dve desaťročia na domácej pôde vo svojich disciplínach určujú tón – a zároveň patria k širšej svetovej špičke. Z dvojčiek Veldákových je o desať minút staršia trojskokanka Danka (na foto vľavo). Samozrejme, aj diaľkarka Janka sa narodila 3. júna 1981.

Keď sa pýtame, aká bola ich cesta do VŠC Dukla, odpovedajú, že dosť trnistá. „Bol to náš sen a ambícia, no trval veľmi dlho, lebo do Dukly sme nechceli ísť iba my dve, ale aj s naším trénerom Radoslavom Dubovským. Zobrať nás chceli, lenže bez neho.“ „V roku 2010 to konečne vyšlo vďaka pochopeniu a ústretovosti vtedajšieho riaditeľa VŠC Petra Korčoka. Boli sme šťastné – a šťastné sme v Dukle doteraz,“ hovorí raz jedna, raz druhá. Pripomeňme, že na vrcholové podujatia dospelých sa Danka po prvý raz prebojovala už v roku 2002 (ME v hale, Viedeň) a Janka v roku 2005 (ME v hale, Madrid). No a v mládežníckych kategóriách Danka štartovala v roku 1998 na Svetových hrách mládeže aj na MS juniorov a Svetovej gymnaziáde. Janka mala v roku 2000 premiéru na MS juniorov.

Transformácia detskej energie

„Naše úplné začiatky? Tie boli na základnej škole v Krásnohorskom Podhradí. Keďže sme dostatočne veľa vyvádzali a mali sme detskej energie nazvyš, mama nás dala na rôzne krúžky do Rožňavy,“ spomenie Janka. „Chodili sme na atletiku, gymnastiku aj dramatický krúžok. Nakoniec, boli sme asi deväťročné, zvíťazila atletika,“ usmeje sa Danka.

Janka ešte prvé tri roky na strednej škole behávala 400 metrov. „Na slovenské pomery som bola dobrá, vyhrala som majstrovstvá Slovenska dorastu aj juniorov, v ženách som bola strieborná. No stále som sedela doma. Zlomom bol rok 1998, keď Danka už s reprezentáciou cestovala na medzinárodné mládežnícke podujatia. Fandila som jej z domu, ale takto ma to vôbec nebavilo. Túžila som reprezentovať aj ja.“ Hovorili jej, nech začne tiež skákať. Že sú s Dankou dvojčky, že to musí mať v génoch. „Prestúpila som k nášmu spoločnému a dodnes najlepšiemu trénerovi Radoslavovi Dubovskému. Po roku trénovania som skočila

šesť metrov a po dvoch rokoch som sa dostala na majstrovstvá sveta juniorov v skoku do diaľky,“ konštatuje spokojne. R. Dubovský už vtedy s úspechom trénoval trojskokanku Danku. Tá spomína: „Začínala som u neho ako sedembojarka. Keď sme chodili trénovať do gymnastickej haly a skúšali rôzne odrazy, všimol si, že mi nerobí problém spájať poskok s preskokom. A vôbec, bola som v tom poskakovaní doma. Vtedy sme sa rozhodli, že si skúsime dať dva či tri roky špecializovanej prípravy na trojskok. Ukázalo sa, že to bola správna cesta.“

Strapačky verus nátierka

Dvojčky na vrcholových atletických podujatiach sú svetovým unikátom. Aj ich manažér Alfonz Juck, známy športový organizátor a novinár povedal: „Sestry Veldákové by mohli jedna za druhú štartovať, ísť na stupeň víťazov, aj na tlačovku – a nikto by si to nevšimol.“ Nedá nám preto, aby sme sa ich nespýtali, čo ich odlišuje. „Skôr by som začala tým, čo nás spája, pretože spoločné máme asi všetko – kamarátov, záľuby, životný štýl – aj účesy,“ zasmeje sa Janka. Danka predsa len s takmer identickým smiechom nájde aj isté odlišnosti: „Ja mám rada strapačky s kapustou alebo dukátové buchtíčky, ktoré Janka neznáša. Ona má zase rada bryndzovú nátierku, ktorú nemusím ja.“

Obe sú však absolútne zajedno pokiaľ ide o Duklu: „Pre individuálneho športovca je to najlepšie slovenské stredisko. Navyše sme tu ako veľká rodina. Je pre mňa šťastím aj hrdosťou, že tu môžem trénovať. Verím, že polstoročnú Duklu čaká ďalší rozvoj, držím jej palce,“ drukuje Danka s osobákom 14,51 m, čo je súčasne

slovenský rekord. Ani Janka nezdôrazňuje tréningovú drinu, náročné sústredenia, absolútnu sebadisciplínu. Hovorí: „To, že môžem byť v takomto tíme je pre mňa veľkým zadosťučinením. Celé naše zázemie, lekári, fyzioterapeuti, tréner, sociálne podmienky – všetko to si úprimne vážim – a aj vďaka tomu sa mi len pred rokom podarilo skočiť nový osobák 675 cm....“ Dodajme, že obe sestry, keď im to dovoľí čas či tréningový plán, chodia pomáhať trénovať atleticky nadané deti v Košiciach a vypomáhajú aj v rámci Dukly.

Medailový sen

V roku 2011 sa trojskokanka Danka Veldáková stala slovenskou Atlétkou roka, predstihla vtedy Mateja Tótha. Bolo to predovšetkým zásluhou zisku bronzovej medaily na halových ME v Paríži, čo bol spolu s bronzom na halových ME v Turíne v roku 2009 jej najväčší medailový úspech. Atletickým trénerom roka sa v roku 2011 stal kouč oboch sestier Radoslav Dubovský. Spomeňme aj Dankin bronz z juniorských Majstrovstiev sveta v Santiagu de Chile z roku 2000, na Majstrovstvách sveta v Berlíne v roku

Cieľ na ďalšiu sezónu je jednoznačný: splniť limit na letné ME, dostať sa do finále a v ňom preskočiť samu seba!

Dana Veldáková

2009 bola ôsma, v roku 2012 si na ME v Helsinkách zapísala piate miesto a na MS v Moskve v roku 2013 bola jedenásta. Dalo by sa pokračovať výbornými umiestneniami v desiatkach medzinárodných mítingov. Janka sa v skoku do diaľky v roku 2007 prebojovala do finále na MS v Osake, na ME v Barcelone v roku 2010 bola deviata, bola vo finále ME v Helsinkách a prebojovala sa na MS v Moskve. Obe sú teda už dlhšie súčasťou širšej svetovej špičky. Na Slovensku nateraz lepšie nemáme. No obidve túžia po medaile z veľkého šampionátu. Či sa im o nej aj snívajú? „My veľmi rady spíme. Smejú sa z nás, že sme ako bábätká, ktoré po náročnom dni prespia pokojne aj dvanásť hodín,“ zasmeje sa trojskokanka Danka. Hoci sa k tým nočným snom už nevracia, jej aktuálne zámery sú jasné: „Cieľ na ďalšiu sezónu je jednoznačný: splniť limit na letné ME, dostať sa do finále a v ňom preskočiť samu seba...“ A čo diaľkarka Janka? „V podstate to isté. Splniť limit na Európu 660 centimetrov a zabojovať o finále, pretože táto sezóna bola taká nemastná, neslaná. Verím, že nasledujúca ma prekvapí len pozitívne – a že prekvapím aj svojich fanúšikov. Robím pre to, čo vládzem.“

Text: Pavol Vitko

Foto: Miroslava Mindárová a archív VŠC Dukla

Dana Veldáková

Jana Veldáková

Vigorous Warrior 2017

Vo výcvikovom priestore Lehnin na severe Nemecka sa v priebehu septembra uskutočnilo najprestížnejšie vojenské cvičenie NATO v Európe so zameraním na zdravotnícku podporu Vigorous Warrior 2017. Cvičenia organizuje každé dva roky Centrum výnimočnosti pre vojenské zdravotníctvo v Budapešti. Tohtoročné bolo historicky najväčším cvičením zdravotníckych jednotiek na území starého kontinentu. Zúčastnilo sa na ňom vyše 900 vojakov z 25 krajín NATO. Slovensko zastupovali príslušníci Úradu hlavného lekára OS SR v rámci diagnostického modulu medzinárodného zdravotníckeho zariadenia ROLE 2B, rýchlo nasaditeľného tímu na vyšetrovanie nákaz, prvkov na koordináciu evakuácie pacientov aj v riadení cvičenia. V praxi to vyzeralo tak, že zraneného francúzskeho vojaka priviezla do poľnej nemocnice ROLE 2 BASIC česká obrnená sanitka, na príjme ho vyšetrila litovská lekárka, operovali ho v nemeckom module operačného sálu, následnú starostlivosť mu poskytla belgická lôžková časť a laboratórne testy zaistilo slovenské laboratórium.

Text a foto: Jana Deckerová, A-report

Spolupráca s Rakúskom

V Centre výcviku Lešť sa v rámci spolupráce medzi 5. plukom špeciálneho určenia zo Žiliny a špeciálnou protiteroristickou jednotkou rakúskeho Bundesheeru z Neustadtu

26. – 29. septembra uskutočnilo cvičenie JCET AUT SOF 2017, zamerané na taktické postupy pri záchrane rukojemníka, na podporu pozemných síl a precvičenie postupov pri navádzaní predsunutými leteckými navádzacími. Podporným leteckým prvkom boli vrtuľníky rakúskych vzdušných síl zo základní Tulin-Langenlebern a Linz-Hörsching. Vzlety, pristátia a príprava rakúskej leteckej techniky prebiehali na Leteckej základni Sliač.

12. národná púť do Ríma

PV dňoch 17. – 23. septembra vojaci, policajti, hasiči, colníci, príslušníci ZVJS a Čestnej stráže OS SR absolvovali pod vedením vojenského ordinára Mons. Františka Rábeka 12. národnú púť Ordinariátu OS a OZ SR do Vatikánu a v Ríme. Prvý deň patrilo návšteve rodiska sv. Františka – Assisi. Druhý deň nasledovala omša v Bazilike sv. Petra za účasti

zástupcov veľvyslanectva SR vo Vatikáne a spoločná modlitba litánií pri hrobe sv. Jána Pavla II. Uniformovaní účastníci absolvovali návštevu Švajčiarskej gardy. Počas generálnej audiencie svätý otec František adresoval slovenským pútnikom osobitný pozdrav. Potom sa pútnici stretli s kardinálom Jozefom Tomkom. Posledný deň púte patrilo omši v Bazilike sv. Klementa, kde je hrob sv. Cyrila, za účasti mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca SR pri Svätej stolici Petra Sopku, veľvyslanca SR v Talianskej republike a pridelenca Policajného zboru SR v Taliansku plk. Stanislava Zátorského.

Naši do Iraku

„Slovenskí vojaci, ktorých vyšleme do Iraku, budú zabezpečovať iba výcvikové úlohy,“ zdôraznil minister obrany Peter Gajdoš 4. októbra po rokovaní vlády. Tá schválila návrh, podľa ktorého Slovensko na plnenie úloh NATO v Iraku (Training Capability Building -Iraq - NTCB-I) vyšle na dvanásť mesiacov do 25 príslušníkov OS SR.

Príslušníkov OS SR, ktorí sa pripravovali na vyslanie do Iraku, sme navštívili na jeseň počas ich výcviku v Ženijnom prápore Sereď. „Ich úlohou bude školiť inštruktorov a potom im mentorsky pomáhať, keď oni sami budú cvičiť ďalších irackých vojakov. V oblasti odminovania a likvidácie nástražných výbušných systémov vybrali najlepších, z ktorých väčšina už má skúsenosti z operácií medzinárodného krízového manažmentu,“ konštatoval plukovník Roland Bartakovics, odborný garant ženijných činností z generálneho štábu. „V Sereďi prebieha odborná časť prípravy, aktuálne metodika riadenia výcviku v odminovaní ručným spôsobom,“ konkretizoval podplukovník František Mihalovič, veliteľ ženijného práporu. Dodal, že približne polovica vojakov, pripravujúcich sa na vyslanie, je zo Sereďe. „Zameriavame

sa na humanitárne odminovanie v zmysle medzinárodných štandardov International Mine Action Standards,“ doplnil inštruktor výcviku ženijného práporu rotný Martin Nižný, ktorý už cvičil aj Ukrajincov. Dva razy bol v Afganistane a teraz vycestuje do Iraku. „Po nasadení v Eritrei a dvoch vyslaniach do ISAF sa aj ja rád podelím o svoje skúsenosti z pozície inštruktora,“ konštatoval rotmajster Erik Torkoš zo Ženijnej roty z Michaloviec. „Nemám prečo hovoriť o nejakých očakávaniach, je to pre mňa služba, som rád, že ma vybrali a idem,“ poznamenal zdravotník čatár Michal Kurek, ktorý slúži v prápore RCHBO Rožňava a tiež bol dva razy v Afganistane. „Nie je isté či vycestujem, lebo sa pripravujem iba ako záloha, no rád absolvujem aspoň výcvik a potom sa uvidí,“ dodal rotný Pavol Adam z michalovskej ženijnej roty. „Niektoré funkcie máme v príprave pre istotu zdvojené,“ vysvetlil rotmajster Pavol Comorek, inštruktor výcviku ženijných odborností zo Základne výcviku a mobilizačného dopĺňovania Martin. Samozrejme, vojaci mali prípravu aj v iných oblastiach – a to na základni v Martine či na Lešti.

Text a foto: Pavol Vitko

Spoločný zásah

Na Lešti sa koncom septembra uskutočnilo súčinnostné cvičenie zdravotníckych zložiek Úradu hlavného lekára (ÚHL) OS SR a Záchrannej zdravotnej služby Bratislava. Charakterizoval ho odborný garant za ÚHL podplukovník Jozef Sille: „Môže ísť o živelnú pohromu alebo haváriu. Civilné i vojenské záchranné zložky musia byť pripravené. a preto už tretí rok cvičíme na Lešti. V prípade potreby budú zasahovať všetky zložky záchranného systému, ktoré sa v oblasti vyskytujú. Aby sme vedeli účinne a efektívne zasahovať, musíme sa navzájom spoznať a vedieť komunikovať.“

Na Lešti sa zišli zástupcovia obväzísk z celých ozbrojených síl, z poľnej mobilnej zdravotníckej jednotky ROLE 2E, ale aj príslušníci hasičskej jednotky z taktického krídla Sliač. Odborný garant zo strany Záchrannej zdravotnej služby Bratislava MUDr. Miroslav Chabroň zdôraznil, že si nesmierne cení možnosť spolupráce so zdravotníckymi zložkami OS SR, predovšetkým s Úradom hlavného lekára OS SR. Priestory cvičiska umožňujú reálne simulovať rôzne situácie a lepšia vzájomná spolupráca môže zachrániť ľudské životy.

Realitu jednotlivých zásahov pomáhali priblížiť figuranti z radov študentov Slovenskej zdravotníckej univerzity. Cvičenie na Lešti bolo okrem iného zamerané na komplexný manažment zásahu v denných i nočných podmienkach pri udalostiach s hromadným postihnutím osôb a na vytvorenie jednotlivých veliteľských pozícií zdravotníckeho zásahu. Aj vďaka nemu budú vojenský zdravotníci lepšie pripravení na rôzne ohrozenia nevojenského charakteru, budú môcť efektívnejšie pomáhať pri krízových situáciách spôsobených živelnými pohromami a haváriami rôzneho charakteru.

Text a foto: Jozef Žiak

● Prvé z dvoch nových dopravných lietadiel Spartan C-27J pre slovenské ozbrojené sily pristálo na letisku v Kuchyni 24. októbra. Ide tak o naplnenie ďalšieho modernizačného projektu v prospech Ozbrojených síl SR. „Nebude slúžiť iba ozbrojeným silám, ale je pripravené aj pre domáci krízový manažment v prospech všetkých občanov Slovenskej republiky,“ uviedol minister obrany SR Peter Gajdoš.

● Letci z taktického krídla Sliač 3. októbra pod vedením náčelníka padákovej, výsadkovej a záchrannej služby taktického krídla rotmajstra Petra Balogha precvičovali núdzové opustenie lietadla. Po praktickom nácviku opustenia lietadla nasledovalo preskúšanie, pri ktorom museli riešiť rôzne simulované situácie zlyhania katapultáže ako blokovanie prekrytu kabíny, blokovanie druhého pilota až po nevyhnutnosť opustiť lietadlo bez katapultáže.

● V operácii UNFICYP sa 2. októbra uskutočnil prvý medzinárodný nástup pod velením nového veliteľa Sektora 4 podplukovníka Jaroslava Marka. Zhodnotil na ňom plnenie úloh a ocenil vybraných príslušníkov zo všetkých kontingentov za angažovanosť a profesionálny prístup pri plnení úloh pamätným certifikátom.

● Príslušníci Strediska CIMIC a PSYOPS, dislokovaného v Martine, sa 19. – 29. septembra v maďarskom výcvikovom priestore Ócsa zúčastnili na medzinárodnom cvičení Soft Caps 2017, zameranom na podporu evakuácie utečencov. Pôsobili v medzinárodnom zoskupení tímov z Poľska, Slovinska a Maďarska v zostave brigády.

● Náčelník generálneho štábu gen. Milan Maxím počas pracovného výjazdu v Martine 29. septembra skontroloval činnosť v Základni výcviku a mobilizačného dopĺňovania. V kasárňach 4. čs. brigády sa stretol s príslušníkmi štábu základne a pri príležitosti životného jubilea udelil ocenenie plk. Františkovi Počurekovi. Na posádkovom cvičisku v Sučanoch potom skontroloval výcvik príslušníkov dobrovoľnej vojenskej prípravy.

● Na slávnostnom nástupe v Kasárňach brig. gen. Jána Nálepku v Trebišove sa 28. septembra s príslušníkmi 23. motorizovaného práporu rozlúčil veliteľ pplk. Norbert Hrib, ktorý v hodnosti plukovníka 1. októbra prevzal funkciu zástupcu veliteľa 2. mechanizovanej brigády Prešov. Veliteľ 2. mechanizovanej brigády brigádny generál Martin Stoklasa poveril vykonávaním funkcie veliteľa 23. mopr majora Mareka Barnu.

● Náčelník generálneho štábu gen. M. Maxím sa 27. septembra na pozvanie srbského kolegu zúčastnil v Belehrade na slávnostnom akte ocenenia príslušníkov misie UNFICYP po ukončení ich pôsobenia. So srbskými a maďarskými vojakmi boli ocenení i vybraní príslušníci OS SR.

● Generál Maxím prijal 18. septembra novo akreditovaných pridelencov obrany pplk. Csabu Vida z Maďarska, plk. Abdülkadir Akturana z Turecka a nového pridelenca obrany Španielskeho kráľovstva plk. Santiaga Conde De Arjona.

● Vyvrcholením prípravy štábu dopravného krídla Kuchyňa bolo v dňoch 25. – 28. septembra veliteľsko-štábne cvičenie s čiastočným vyvedením vojsk Nové krídla 2017, organizované podľa štandardov NATO. Zúčastnili sa na ňom príslušníci bojového štábu a vybraných súčastí útvaru v rámci LIVEX.

Slávne bitky histórie **SEDAN**

Na začiatku septembra 1870 sa neďaleko belgických hraníc pri meste Sedan odohrala najväčšia bitka Prusko-francúzskej vojny (1870 – 1871), v ktorej pruská armáda zdrvivúco porazila francúzske vojská. V konečnom dôsledku Sedan predznamenal definitívny koniec Francúzskeho cisárstva a vznik novej európskej ríše – Nemeckého cisárstva.

Prusko-francúzska vojna

Korene tohto konfliktu treba hľadať už v Prusko-rakúskej vojne (1866), keď po katastrofálnej porážke Rakúšanov pri Hradci Králové chcel francúzsky cisár Napoleon III. robiť prostredníka medzi znepriatelenými stranami a ako kompenzáciu získať územia na ľavom brehu Rýna. Porazené Rakúsko sa však podrobilo Prusku tak rýchlo, že cisár vyšiel naprázdno, čo považoval za svoj veľký diplomatický neúspech. Vzápätí Francúzsko neuspelo ani pri pokuse ovládnuť Luxemburské veľkovojvodstvo, pretože narazilo na odpor nielen Pruska, ale aj ďalších štátov. To narastajúcu krízu medzi ním a Pruským kráľovstvom ešte prehĺbilo.

K upokojeniu situácie neprispel ani spor o španielsky trón, na ktorý Napoleon III. presadzoval portugalského princa Ferdinanda, ale pruský kancelár Otto von Bismarck ho v tajnej dohode sľúbil princovi Leopoldovi z rodu Hohenzollern-Sigmaringen. Keď táto tajná dohoda vyšla najavo, Napoleon III. obvinil Prusko z provokácie a úmyslu obkľúčiť Francúzsko zo severovýchodu a juhu. Čo na tom, že sa Francúzi ešte predtým pokúšali uzavrieť spojenecké zmluvy s Rakúskom a Talianskom a izolovať tak Prusko z juhu a juhovýchodu? Žeby zlodej kričal – chyťte zlodeja?

Princ Leopold napokon zo „súťaže“ odstúpil, ale keď Francúzi požiadali Berlín o záruky, že sa Hohenzollernovci zrieknu nárokov na španielsku korunu navždy, kráľ Viliam I. Pruský to striktnie odmietol a informoval o tom svojho kancelára v tzv. Emžskej depeši.

Intrigán von Bismarck depešu ešte zdo-konalil a zverejnil, aby kompromitoval Paríž a obvinil ho z prehnaných a neslýchaných nárokov. A tak casus belli, čiže príčina, resp. zámienka na vojnu bola na svete! Francúz-

ske mobilizovalo a 19. júla 1870 vyhlásilo Prusku vojnu.

Vojská a vojvodcovia

Francúzsko vo vojne proti Prusku nasadilo takmer 910 000 mužov (vyše 490 000 aktívnych vojakov a takmer 420 000 príslušníkov domobrany. Po mobilizácii v lete 1870, ktorá prebiehala chaoticky, mala však armáda Napoleona III. iba 370 000 vojakov a aj z toho bolo 60 000 v Alžírsku a 6 000 v Ríme. Do útoku na sever, ktorý plánovali, mohli však

zbrani, z čoho bolo 300 000 aktívnych vojakov a približne 900 000 príslušníkov záloh a tzv. zemskej domobrany. Niektoré zdroje hovoria dokonca o 500 000 vojakoch, pretože na základe spojeneckých zmlúv z roku 1866 proti Francúzsku s pruskou armádou vyrazili aj bavorské, württemberské, bádenské a hesenské jednotky. Pod hlavným velením kráľa Viliama I. operácie pruských a spojeneckých vojsk riadili kancelár von Bismarck, náčelník generálneho štábu poľný maršal von Moltke, minister vojny von Roon, korunný princ

Viliam I. Pruský si
prezerá bojisko po bitke
pri Sedane

Francúzi nasadiť sotva 235 000 mužov, čo nestačilo, a tak ho zrušili a obsadili len asi 300-kilometrovú hranicu.

Hlavné velenie nad francúzskymi silami prevzal samotný cisár Napoleon III., ktorý priamo velil jadrú vojsk a zálohám. Podliehali mu maršal Bazaine s tzv. Lotrinskou armádou a maršal MacMahon veliaci tzv. Alsaskej armáde.

Prusi mali v priebehu celej vojny v živej sile prevahu a disponovali až 1 200 000 mužmi v

Fridrich Viliam, princ Fridrich Karol a ďalší maršali a generáli, pretože o schopných vojvodcov Prusko nemalo núdzu.

Koniec prišiel pri Sedane

Francúzi boli od začiatku v defenzíve a na hraniciach dlho vzdorovať nedokázali. Už začiatkom augusta Prusi so spojencami prelomili ich obranu a obsadili Lotrinsko aj Alsasko. Zatiaľ čo však maršalovi MacMahonovi sa z Alsaska podarilo ustúpiť, maršal Ba-

zaine so svojou armádou uviazol v obklúčení v lotrinskej pevnosti Méty a prakticky nemal nádej na záchranu.

Maršal MacMahon sa spojil s vojskom cisára Napoleona III. a radil mu, aby sa spoločne stiahli k Parížu a tam sa postavili na rozhodujúci odpor. Cisár však cítil, že čoraz viac stráca podporu obyvateľstva a tento zbabelý ústup by mohol vyvolať v Paríži revolúciu, ba povstania proti jeho moci po celej krajine. Pochopil, že v nepriaznivej situácii potrebuje akýkoľvek úspech alebo aspoň rozhodné gesto, a aby upokojil vášne verejnosti, nariadil MacMahonovi postupovať k

Napoleon III. otrasený stratami svojich vojsk pri Sedane

obklúčeným Métam a vyslobodiť Bazainu. Sám ho so svojimi jednotkami nasledoval. Nuž, gesto to bolo hrdinské, ale vzhľadom na pomer síl ho cisár nemohol v žiadnom prípade reálne naplniť.

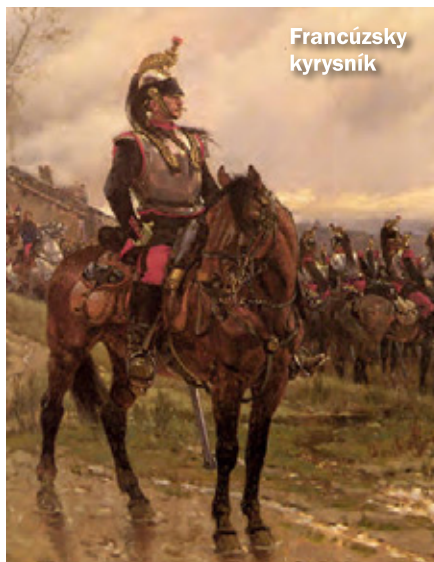
Francúzske jednotky v sile viac ako 120 000 vojakov pochodovali pozdĺž belgických hraníc k Prusmi už okupovanému Lotrinsku, ale Prusi nezaváhali a vmanévrovali nepriateľa do úzkej kotliny medzi hranicou a riekou Mása pri meste Sedan. Ich delostrelectvo z pozícií na okolitých výšinách spustilo 1. septembra do údolia zničujúcu paľbu a Francúzi sa ocitli v smrtonosnej pasci. Zúfalo sa bránili, ale pre pruskú artilériu predstavovali iba bezmocné terče na strelnici. Preslávená francúzska jazda – kyrysníci, boli v tejto situácii cisárovi nanič. Ďalší odpor nemal zmysel a Napoleon III. ešte v podvečer nariadil vyvesiť biele zástavy na znak kapitulácie. Tú podpísali obratom na druhý deň 2. septembra 1870 a spoločne s 83 000 vojakmi sa zajatcom pruského kráľa stal i cisár Napoleon III. Maršalovi Bazainovi, zablokovanému v lotrinských Métach, nezostalo nič iné, ako sa i so svojou armádou tiež vzdať.

Viliam I. Pruský prijíma kapituláciu od Napoleona III.

Epilóg

Bonapartistický režim vo Francúzsku, ktorý už beztak kolaboval, sa zrútil, a Viliam I. Pruský sa cítil na koni. Nepočítal však s

Francúzsky kyrysník

masívnym odporom obyvateľstva, ktoré kapituláciu od Sedanu odmietlo a začalo ľudovú vojnu proti pruským okupantom. V Paríži napokon predsa len vypukla revolúcia, ktorej sa Napoleon III. tak obával, a 4. septembra 1870 tam vyhlásili republiku.

Vojnu definitívne skončilo až ničivé bombardovanie mesta pruským delostrelectvom. Na prímerie zástupcovia Francúzskej republiky pristúpili 28. januára 1871. Mierová zmluva podpísaná 10. mája 1871 vo Frankfurte nad Mohanom stanovila Francúzsku

vojnové kontribúcie vo výške päť miliárd frankov so splácaním na obdobie troch rokov a odstúpenie území Alsaska a Lotrinska Prusku, ktoré vzápätí vytvorilo Nemecké cisárstvo „zjednotením“ 22 nemeckých monarchií (kráľovstiev, vojvodstiev a kniežatstiev), troch dovtedy slobodných nemeckých miest a ríšskeho územia Alsaska-Lotrinska do tzv. druhej ríše.

V bitke pri Sedane straty Francúzov predstavovali asi 120 000 mužov (17 000 mŕtvych, 14 000 zranených a asi 83 000 zajatých). Straty víťazných Prusov boli zreteľne nižšie. Prišli o 15 680 vojakov, z ktorých 9 000 padlo, 5 980 utrpelo zranenia a asi 700 bolo nezvestných.

V celej Prusko-francúzskej vojne padlo takmer 140 000 Francúzov, 143 000 bolo zra-

Zajatý Napoleon III. a pruský kancelár von Bismarck v priateľskej debате

nených a vyše 474 000 zajatých. Prusi mali asi 28 200 mŕtvych a nezvestných a takmer 88 500 zranených.

Text: PhDr. Ján Dolinay

Francúzska ihlovka typu Chassepot M1866

Na Lešti sa našiel

Podľa nadrotmajstra Attilu Mező najťažšie bolo asi obdobie, keď rozbíhali poddôstojnícku akadémiu. Napriek tomu na to rád spomína. Aj keď často postupovali cez skúšku – omyl – oprava – zlepšenie. Naučil sa dôležitosti zmyslu pre detaily počas plánovania.

Rodák z Lučenca po ukončení strednej školy a krátkej praxi v civile nastúpil na vojenskú základnú službu k delostreleckému útvaru do Jelšavy. Už vtedy podľa vlastných slov začal premýšľať o vojenskej kariére.

Mokrad', Vyškov i Bosna

Preto sa o krátky čas rozhodol pre štúdium na práporčickej škole v Liptovskom Mikuláši.

Kamaráti a okolie ho síce veľmi nechápali, ale rodina ho v tomto rozhodnutí podporila. Neskryva, že v rozhodovaní ho podstatnou mierou ovplyvnila aj vtedajšia situácia na trhu práce v Lučenci a okolí. Nemožnosť získať dobre platenú prácu. „Aj keď nie je všetko len o peniazoch a sociálnych výhodách. Práca vás musí baviť. Nikdy nezaбудnem na vetu môjho prvého inštruktora:

Aby boli civilné i vojenské záchranné zložky pripravené účinne zasahovať v prípade živeľnej pohromy či havárie, sa koncom septembra v Centre výcviku Lešť uskutočnilo súčinnostné cvičenie zdravotníckych zložiek Úradu hlavného lekára (ÚHL) OS SR a Záchrannej zdravotnej služby Bratislava.

Na Lešti sa zišli zástupcovia obväzísk z celých ozbrojených síl, z poľnej mobilnej zdravotníckej jednotky ROLE 2E. Medzi nimi nechýbala ani veliteľka družstva zberu a vývozu ranených obväziska rožňavského práporu RCHBO rotná Ivana Sečkárová.

Vojenský manželia

Rodáčka z Trebišova, ktorá bývala v Prešove, po ukončení strednej zdravotnej školy niekoľko rokov pôsobila v zahraničí. Vo Veľkej Británii i v Španielsku. Okrem jazykových vedomostí získala množstvo životných skúseností. Po návrate na Slovensko a zoznámení s manželom sa po určitom čase rozhodli obaja

Cítim sa tu dobre

pre vstup do ozbrojených síl. Aj na radu otca, ktorý bol profesionálnym vojakom vo vtedajšej prešovskej leteckej základni. Mama robí ako zdravotná sestra v posádkovej ošetrovni.

V roku 2004 obaja manželia vstúpili do OS SR. Ivana po základnom výcviku v Žiline dostala prvé pracovné miesto v Topoľčanoch, v rote podpory velenia. Pôsobila ako zdravotnícky inštruktor v hodnosti čatára. Manžel

nesnaž sa preto, že ťa prídem skontrolovať, usiluj sa, lebo to tak chceš, lebo si presvedčený, že tak je to správne. A potom mi dal urobiť dvadsať kľukov,“ spomína dnes už s úsmevom Attila.

Začínal ako veliteľ družstva v martinskej výcvikovej základni mechanizovaného a tankového vojska. Potom rozbíhal fungovanie Poddôstojníckej akadémie na Mokradi. Bol tam veliteľ družstva i zástupca veliteľa čaty. Neskôr už v Martine pôsobil roky ako inštruktor v poddôstojníckej akadémii. Ako inštruktor bol často v kontakte so zahraničnými inštruktormi. V roku 2006 absolvoval vo Vyškove kurz inštruktora BMATT pod vedením britských špecialistov. Attila sa dostal do trojice najlepších absolventov celého kurzu. „Naučil som sa veľa o tom, ako preberať problematiku urobiť zaujímavou pre účastníkov kurzu a aká dôležitá je detailná príprava každej učebnej otázky,“ priznáva nadrotmajster Mező.

Ďalšie neoceniteľné skúsenosti získal v rokoch 2012 až 2013 počas pôsobenia v operácii Európskej únie ALTHEA v Bosne a Hercegovine. Práca v úzkom slovenskom kolektíve v LOT- house a dennodenná skúsenosť s rôznorodými ľuďmi v krajine, kde doteraz zápasia s mnohými dôsledkami občianskej vojny mu dala veľa.

Ale vlastne každá pozícia, ktorú Attila zastával, mu priniesla mnoho nového. Bola pre neho svojím spôsobom výzvou. Jedna vyžadovala skvelú fyzickú kondíciu, ďalšia prinášala so sebou veľkú zodpovednosť za podriadených, ich prípravu, iná zasa za materiál. Attila si uvedomuje, že treba po-

zasa v prieskumnej rote v Leviciach. Po určitom čase, keď boli spolu len cez víkendy, sa im podarilo nájsť útvar, kde mohli byť spolu aj pracovne. Bol to chemický útvar v Rimavskej Sobote. Už pri svojom nástupe vedeli, že sa bude sťahovať do Rožňavy. Odvtedy obaja manželia pracujú v rožňavskom prápore RCHBO.

Ivana v priebehu rokov absolvovala niekoľko odborných a kariérnych kurzov. Medzi nimi aj kurz medicíny katastrof a spoločný kurz so záchrannými a hasičskými zložkami. V Prešove vyštudovala Vysokú školu P. P. Gojdiča, odbor ošetrovateľstvo. V posledných rokoch absolvovala mnoho cvičení na území Slovenska, na ktorých sa zúčastňoval jej materský útvar. Mnohé boli s medzinárodnou účasťou. Napríklad Slovenský štít či Toxic Valley. Zaujímala sa o postupy a spôsoby práce zahraničných zdravotníkov. „Bola to pre mňa vitálna možnosť spoznať niečo nové. V mnohom ma to obohatilo aj po odbornej stránke,“ hovorí rotná Sečkárová, ktorá sa takýmto príležitostiam aj vďaka svojim jazykovým znalostiam nebráni. Skôr naopak.

Zaujímavá práca

V súčasnej pozícii veliteľky družstva má svojich podriadených. Priznáva, že je to oveľa náročnejšie ako v minulosti, keď zodpoveda-

stupne prejsť všetkými stupienkami, aby človek získal prehľad a dozrel na ďalšiu pozíciu. „No a musíte mať šťastie aj na veliteľov a kolektív. Môžem povedať, že každý z nich ma niečo naučil. Minimálne to, že takýmto sa nikdy nesmiem stať!“ Veľmi motivačne na neho pôsobil aj kurz v NATO škole v Oberammergau, v Nemecku.

Pomáhal aj pri KEMPE

Momentálne nadrotmajster Attila Mező plní úlohy v Centre výcviku Lešť. Ako vedúci starší pomocník organizačného oddelenia odboru plánovania a koordinácie. Práca ho baví. Okrem iného aj preto, že dostať sa do centra nie je otázkou náboru, ale výberu. Vidieť to na každom pracovisku, medzi obsluhou výcvikových zariadení, inštruktormi, či vo velení CV Lešť. Všetci sa snažia o maximálnu profesionalitu a hľadanie spôsobov riešenia problémov a nie dôvodov prečo sa to nedá. Attila poznamenáva, že jeho súčasná práca na Lešti je mix plánovania, organizácie a zabezpečovania bežného chodu, ale aj návštev, či výcvikov vrátane zahraničných. Je to veľmi zaujímavé a náročné. Attila je vďačný svojim kolegom, že mu pomohli veľmi rýchlo sa zorientovať.

Vedúci Organizačného oddelenia Peter Tischler konštatuje, že skúsenosti, ktoré si priniesol nadrotmajster Mező z pôsobenia vo funkcii staršieho inštruktora výcviku z Poddôstojníckej akadémie v Martine, mu pomohli pri adaptácii na novom pôsobisku. „Plní úlohy pri zabezpečovaní aktivít voči Ozbrojeným silám SR ako aj zahraničným partnerom. Už krátko po svojom nástupe aktívne spolupracoval pri príprave a organizácii aktivít pre študentov stredných škôl KEMP, ktorého finálna fáza sa organizovala na Lešti. Zúročil svoje skúsenosti zo zahraničnej misie a riadenia výcvikov v Martine. Za vysoko profesionálny prístup pri zabezpečení rekognoskácie priestorov CV Lešť pre príslušníkov hasičských jednotiek britskej armády bol na pozvanie jeho excelencie Andyho Gartha, veľvyslanca Kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska na slávnostnej recepcii na veľvyslanectve. Som rád, že nadrotmajster Mező je príslušníkom nášho oddelenia, hovorí jeho vedúci PhDr. Peter Tischler.

Text: Jozef Žiak
Foto: Archív A. M.

la len za seba. „Moja práca spočíva v zdravotníckom zabezpečovaní rôznych cvičení, či už na Lešti, alebo v Zemianskych Kostolánoch. Ale aj rôznych kontrolných cvičení z behu, sebaobrany, boja z blízka a mnohých ďalších. Robím prednášky zo zdravotníckej prípravy, mám na starosti všetku administratívnu činnosť na obväzisku, ako aj zodpovednosť za jeho materiál. Ale je to zaujímavá práca,“ konštatuje Ivana.

Veľmi zaujímavé a podnetné bolo pre ňu spoločné cvičenie s civilnými záchranármi zložkami na Lešti. Podľa rotnej Sečkárovej aj preto, lebo záchranári zasahujú takmer denne pri rôznych katastrofách a haváriách a majú neskutočnú prax z tejto činnosti. Pre vojenských zdravotníkov je to vítaná príležitosť získať mnohé praktické skúsenosti.

Ivana má tri deti. Desaťročného Lukáša, osemročného Tomáša a trojročnú Ivanku. Vojenská rodina musela riešiť čo s deťmi, keď sa obaja ocitli na cvičení. Vtedy pomohli Ivanini rodičia a manželova mama. Deti boli rozdelené do Prešova a Sásy. Teraz, keď sú už staršie, školou povinné, príde Ivanin otec alebo svokra k nim domov.

Veliaci poddôstojník – hlavný zdravotník OS SR Úradu hlavného lekára štábný nadrotmajster Viliam Machara má na adresu rotnej Sečkárovej a jej pôsobenia na súčinnosťnom cvičení zdravotníckych zložiek Úradu hlavného lekára (UHL) OS SR a Záchrannej zdravotnej služby Bratislava na Lešti len slová chvály. Samotná Ivana vraví, že keby sa mala znova rozhodnúť, zasa by to boli OS SR. „Spoznala som tu veľa ľudí. Medzi nimi aj takých, o ktorých môžem povedať, že sú to naozajstní priatelia. Stále sa deje niečo nové, čo mi vyhovuje. Veď každé cvičenie je iné, a prinesie mi nové poznatky. Zapadla som medzi istú komunitu ľudí, kde sa cítim dobre a som spokojná,“ konštatuje rotná Ivana Sečkárová.

Text a foto: Jozef Žiak

● Základňa výcviku a mobilizačného dopĺňovania zorganizovala 22. septembra Deň otvorených dverí. Súčasťou bola slávnostná prisaha absolventov základného vojenského výcviku. Jej zložením a slávnostným vyradením skončilo prípravu na službu v OS SR 211 vojakov. Na slávnosti sa zúčastnili zástupca veliteľa Pozemných síl OS SR brigádny generál Karol Navrátil, veliteľ sídla prezidenta SR plukovník Norbert Kádek, štábný nadrotmajster Vladimír Beluš a ďalší hostia. Najlepším absolventom základného vojenského výcviku sa stal vojak 1. stupňa Matúš Golha. Na podujatí sa zúčastnilo aj 276 študentov zo základných a stredných škôl.

● Veliteľ vzdušných síl brigádny generál Ľubomír Svoboda odovzdal 21. septembra pamätnú medailu najlepšieho vojaka Hero of the Exercise Tobruq Legacy 2017 čatárovi Marcelovi Richňavskému z nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády. Udelil mu ju veliteľ 10. Army Air and Missile Defense Command / USAREUR plk. David Shank za mimoriadne aktívny prístup a kvalitné plnenie úloh počas cvičenia Tobruq Legacy v júli tohto roku. Čatár Richňavský pôsobil v rámci účelového zoskupenia protivzdušnej obrany česko-slovenskej batérie PVO vo výcvikovom priestore Hradište v Českej republike vo funkcii veliteľa kompletu 9K38 IGLA.

● Pôsobenie dvoch príslušníkov Armády USA v Národnom centre vojenskej dopravy OS SR (NCVD), ktorí plnili úlohy vo funkcii styčných poddôstojníkov v rámci a v prospech medzinárodného cvičenia SABER GUARDIAN 2017 sa oficiálne skončilo. Veliteľ NCVD plk. Marek Banas im poďakoval za prínos a pomoc pri zabezpečovaní pozemných presunov amerických ozbrojených síl cez územie SR. Hlavnou úlohou príslušníkov americkej armády počas dvojmesačného pôsobenia na oddelení tranzitov NCVD bolo spresňovanie požiadaviek a koordinácia plánovaných i realizovaných cestných a železničných presunov amerických jednotiek tranzitujúcich cez územie Slovenskej republiky. Preverovali a dopĺňali údaje o presúvajúcich sa technike pri cestných nadrozmerných prepravách a prepravách nebezpečných nákladov, potvrdzovali hraničné priechody, termíny ich prekračovania a kontaktné osoby.

● V Základni výcviku a mobilizačného dopĺňovania v Martine 25. augusta za prítomnosti veliteľa poddôstojníckej akadémie štábného nadrotmajstra Richarda Fabriciusa slávnostne vyradili frekventantov Poddôstojníckeho kurzu OR-5. Štyridsať profesionálnych vojakov, z toho 4 ženy, z útvarov OS SR úspešne absolvovalo náročné etapy výcviku v učebniach aj v posádkovom cvičisku Sučany. Cieľom kurzu bolo pripraviť kvalifikovaného profesionálneho vojaka v hodnosti desiatnik, ktorý bol určený na povýšenie do prvej poddôstojníckej hodnosti čatár. Najlepším absolventom Poddôstojníckeho kurzu OR-5 sa stal desiatnik Martin Marchevský, príslušník VÚ 1008 PREŠOV.

● V dňoch 12. - 13. septembra sa na Oddelení výcviku, vzdelávania a špecializačnej prípravy odboru špecializovaných zdravotníckych činností a výcviku ÚHL Ružomberok s pracoviskom v Liptovskom Mikuláši uskutočnil Kurz obslúh MKS. Boli vyškolení šiesti príslušníci OS SR.

● V dňoch 12. - 14. septembra sa uskutočnil na Oddelení výcviku, vzdelávania a špecializačnej prípravy odboru špecializovaných zdravotníckych činností a výcviku ÚHL Ružomberok s pracoviskom v Liptovskom Mikuláši Kurz prvej pomoci, zameraný na poskytovanie prvej pomoci, praktický nácvik obväzovej techniky a KPR. Bolo vyškolených osem príslušníkov OS SR a jeden civilný zamestnanec.

Otvoril dvere verejnosti dokorán

Veliteľka práporu podpory velenia pozemných síl v Trenčíne podplukovníčka Zuzana Kraushuberová si na vedúcom posádkového klubu majorovi vo výslužbe Stanislavovi Martinákovi najviac cení, že otvoril dvere klubu, či skôr zariadenia, ktoré je medzi miestnymi známejšie pod názvom Dom armády či ODA, dokorán aj pre civilnú verejnosť.

Rodák z Valaskej Belej v okrese Prievidza najskôr absolvoval železničné učilište vo Zvolene. Veľmi rýchlo však podľa vlastných slov zistil, že elektromechanik vlakových súprav nie je to pravé orechové, čím by sa chcel ďalej živiť.

Lietajúci kultúrnik

Vybral si štúdium na dvojročnej dôstojníckej škole v Novom Meste nad Váhom v tamojšom spojovacom učilišti. „Svojím spôsobom bol to krok do neznáma. Veď nikto z mojej rodiny, ani známych nebol vojakom z povolania. Po skončení školy som bol sedem rokov veliteľom školskej čaty vo Vyskej vojenskej technickej ško-

Ing. Miloslav Havránek po promóciách na Stavebnej fakulte Slovenskej technickej univerzity v roku 1967 po prvý raz prekročil brány nášho rezortu a už ho neopustil. Je mu verný pol storočia. Dnes pôsobí v Agentúre správy majetku MO SR v Bratislave.

„**P**o maturite som dva roky odpracoval v Elektrovide pri vytyčovaní sietí. Napokon sa mi aj napriek červenej zo strany strážcov čistoty režimu podarilo počas politického odmäku dostať na vysokú školu,“ hovorí rodák z Nitry. Potom nastúpil do práce na Krajskú vojenskú ubytovaciu a stavebnú správu v Bratislave, kde si „odkrútil“ aj povinnú ročnú vojenčinu. „Začal som 17. júla 1967 ako geometer stavebno-ubytovacej služby.“ Hoci ho chceli späť do Elektrovodu, ostal v rezorte obrany. Armáda mu v Bratislave sľúbila byť – a to bola veľká vec.

Skrátka technici

„Na začiatku som býval na Mlynských nívách v skladoch vojenskej správy a v auguste 1968 som sa zobudil s tým, že tým našim vojakom asi šibe, keď sa vracajú z cvičenia na tankoch krížom cez mesto. Šibalo však iným. Obsadili nás Rusi...“ On sám pri pre-

Zlatá svadba inžiniera Havránka

vierkach napísal, že to bola okupácia. To by znamenalo vyhadzov z rezortu obrany. „Môj vedúci podplukovník Andrej Palenčár prišiel za mnou, aby som nerobil hlúposti. Keď videl, že so mnou nepohne, on sám za mňa nanovo napísal aj podpísal všetko tak, aby si ma udržal. Asi to tak bolo dobre. Vďaka statočnosti tohto podplukovníka prešli čistkami všetci, lebo on si vážil odborníkov a vedel sa za nás postaviť. Boli sme naozaj dobrá partia. Skrátka technici – žiadni propagandisti.“

V 70. rokoch robil najviac zameriavanie vojenských objektov, čo sa odborne nazýva pasportizácia. V nasledujúcom desaťročí sa podieľal na realizácii investičnej výstavby nových vojenských objektov na ochranu Bratislavy. Bol zodpovedný geodet a istý čas mal, ako jediný geometer z rezortu obrany pôsobiaci na Slovensku, pozíciu na autorizované overovanie geometrických plánov. Viedol odborné rokovania so zástupcami mesta a útvarom hlavného architekta. Okrem stanovísk k vojenskej výstavbe sa vyjadroval aj k civilnej výstavbe z hľadiska ochrany vojenských záujmov.

Bol garantom územného plánu Vojenského obvodu Záhorie z roku 1993. No a dnes sa v Agentúre správy majetku MO SR venuje najmä právnym záležitostiam.

Práca, šport a múzy

„Kedysi som robil gymnastiku a atletiku, potom som hrával sálový futbal a nepravidelne cvičil. Od štyridsiatky to bol beh, plávanie, cyklistika či tenis,“ usmeje sa športovo vyzerajúci muž, keď sa ho pýtame na zdroj kondície. V roku 1997 mal však na služobnej ceste do Levíc pri nezavinennej autonehode úraz. Chrbtica je takmer v poriadku, ale pobolieva. Vtedy prvý raz v živote maródoval. Druhý raz to bolo tento rok, keď mu „opravovali“ oči. Návrat do práce zvládol vždy aj vďaka svojim dvom múzam. Partnerke Danke, ktorá tiež pracuje v rezorte obrany – a hudbe. Dlhé roky sa pravidelne stretával s kamarátmi v ich rokenrolovom klube, kde si zahral v rockovom či bluesovom rytme napríklad s Vascom Velčickým či ďalšími kamarátmi. „Ešte si chodia zahrať do reštaurácie U zeleného stromu a ja si s nimi občas zafúkam do

le v Liptovskom Mikuláši. Začiatky neboli ľahké. Aj preto, že časť študentov, ktorým som velil, bola staršia ako ja,“ priznáva Stanislav. Svoje skúsenosti sa rozhodol zúročiť na vysokoškolskom štúdiu v Bratislave. Získal potrebné poznatky z pedagogiky, psychológie, zo sociológie a ďalších odborov. Nastúpil do Opatovic nad Labem do leteckého stavebného práporu. Zabezpečoval kultúrny život vojakov v základnej službe, vojenských profesionálov a ich rodín v niekoľkých odlúčených pracoviskách v oblasti stredných a východných Čiech. Dodnes na tie časy spomína ako na školu života. Na Slovensko sa vrátil koncom roka 1989, do zvolenského výcvikového strediska PVOS. Neskôr sa dostal do vtedajšieho prevádzkového pluku v Trenčíne. Nasledovalo miesto náčelníka Armádnej ústrednej knižnice pri Dome armády SR v Trenčíne. Po reorganizácii koncom roka 2002 sa ocitol mimo armády. „Vôbec ma nelákala predstava užívať si výsluhový dôchodok ako 48-ročný. V Dome armády som sa najskôr stal vrátnikom – informátorom a potom náčelníkom oddelenia klubových činností. Táto práca sa pre mňa stala doslova záľubou. Obetoval som jej všetok svoj voľný čas,“ priznáva Stanislav.

Od júla 2009 sa stal vedúcim Posádkového klubu Trenčín. Hovorí, že jeho ambíciou bolo otvoriť priestory klubu dokončovať aj civilnej verejnosti. Vytvoriť vhodné

podmienky pre klubovú a záujmovú činnosť aj pre rodiny profesionálnych vojakov, vojenských dôchodcov a veteránov. Postupnými krokmi sa mu darilo túto predstavu naplňovať. Organizujú obľúbené posádkové dni detí a žien. Civilná verejnosť začala chápať, že veľká budova v samom centre Trenčína, okrem iného s najväčšou divadelnou sálou v krajskom meste nie je uzavretý vojenský priestor. Skvalitnila sa spolupráca s miestnymi a regionálnymi kultúrnymi zariadeniami. Spoločne organizovali rôzne kultúrne vystúpenia, ale aj festivaly. Okrem iného zopár rokov aj Artfilm...

Žije pre prácu

„V súčasnosti je pri Posádkovom klube Trenčín organizovaných dvadsať klubov na základe zriaďovateľských zmlúv. Najväčší klub je Klub vojenských veteránov, ktorý má takmer 450 členov a je najväčší v rámci Slovenska. Zaujímavú činnosť vyvíja klub filatelistov, numizmatikov, výtvarníkov, fotografov a vojenskej histórie, Klub letcov a parašutistov SLZ gen. Dr. M. R. Štefánika, plastikových modelárov a mnohé ďalšie. Organizujú rôzne výstavy a prehliadky zo svojej činnosti. Našou snahou bolo, aby si do týchto priestorov našli cestu ľudia, ktorých zaujíma história, prednášková činnosť, výstavy. Aby klub žil aj po pracovnom čase,“ spomína vedúci klubu.

Vie, že pracovať v kultúre znamená obetovať svoj voľný čas. Vďaka takým spolupracovníkom, ako sú Marta Koprivňanská, Jarmila Mičová, Zdenek Geryk a mnohí ďalší sa mu to darí. Cíti podporu aj zo strany velenia práporu a osobitne veliteľky podplukovníčky Kraushuberovej. „Viem, že sa na neho môžem kedykoľvek spoľahnúť. Zabezpečí každú akciu. Vidieť, že pre svoju prácu žije. Vďaka nemu a jeho kolegom klub aj v dnešnej situácii, keď tých peňazí na kultúru nie je nazvyš plní svoju úlohu,“ s uspokojením konštatuje veliteľka práporu.

V priestoroch posádkového klubu dlhodobo pôsobí vedenie Zväzu vojakov SR, Regionálna skupina Sever Klubu generálov SR aj Regrutačné stredisko OS SR. Len v uplynulom roku zorganizovali 71 akcií vojenského charakteru, 67 spoločenských podujatí a 75 akcií formou prenájmu (rôzne školenia, konferencie, divadelné predstavenia, koncerty či plesy). Naposledy bola v priestoroch klubu výstava: Roky bojov, obetí a nádejí (1914-1920). Nadácia M. R. Štefánika a Ústav politických vied SAV ju venovali 100. výročiu prvej svetovej vojny, vzniku a vystúpeniu čs. légii – spoločnému boju Slovákov a Čechov za slobodu národov, vzniku ČSR a tragickému skonu M. R. Štefánika.

Text a foto: Jozef Žiak

ústnej harmoniky,“ spomenie – a vo svojej kancelárii opäť zdvihne telefón, aby ochotne konzultoval ďalšiu z pracovných úloh.

„Pána Havránka si tu všetci veľmi vážime, pretože je presný, dôsledný – a je doslova našou inštitucionálnou pamäťou. Je skvelý, keď majú mladí možnosť od takých profesionálov ako je on, čerpať nielen skúsenosti, ale aj inšpirovať sa jeho prístupom k práci,“ konštatuje riaditeľ Agentúry správy majetku Ivan Ištvánffy. Miloslavovi Havránkovi odovzdal pri príležitosti odpracovanej polstoročnice v našom rezorte ďakovný list a exkluzívne zhotovenú plaketu.

444

Miloslav Havránek má na desiatich listoch zoznam 444 bývalých kolegov, ktorí sa popri ňom premleli do roku 2015 niekdajšou Krajskou vojenskou ubytovacou a stavebnou, a potom Vojenskou ubytovacou a stavebnou správou Bratislava, Správou nehnuteľného majetku a výstavby Bratislava či Agentúrou správy majetku MO SR. „Medzi nami, pláca verejného zamestnanca v rezorte obrany bola v bývalom režime na smiech. No kolegovia tu boli a aj sú fajn, práca ma vždy bavila a baví – takže áno, som rád, že som prežil pol storočia s rezortom obrany. Že sme spolu oslávili zlatú svadbu,“ konštatuje s úsmevom.

Text a foto: Pavol Vitko

Ligotavá jesenná voda

Slovenskí reprezentanti stáli na stupňoch víťazov na všetkých majstrovstvách sveta od vzniku samostatného Slovenska a nebolo to inak ani na septembrovom šampionáte v Pau. Historicky najúspešnejším Slovákom s 20 medailami je Michal Martikán z VŠC Dukla, ktorý svoju zbierku drahých kovov rozšíril aj vo francúzskych Pyrenejach.

Svoj trinásty titul majstra sveta získal Michal Martikán v tímovej štafete 3×C1 spolu s tímovým kolegom Alexandrom Slafkovským a s Matejom Beňušom (na fotografii). Medailu získal na pätnástich majstrovstvách po sebe (celkovo 13-3-4).

Pau a Hohenlimburg

V jednotlivcoch C1 pokračoval 26. septembra vo francúzskom Pau výborným výsledkom stříborný Alexander Slafkovský, na majstrovstvách sveta celkovo druhý najúspešnejší Slováč (8-1-0). Michal Martikán získal bronz. Slováci boli bronzoví aj v štafete 3×C2 i vďaka posádke Tomáš Kučera a Ján Bábik, ďalšie dvojice tvorili bratia Hochschornerovci a bratrance Škantárovci. Zo žien dosiahli najvyššie Elena Kaliská a Eliška Mintálová, ktoré spolu s Janou Dukátovou boli siedme v štafete 3×K1. Elena Kaliská z VŠC je zatiaľ z MS druhá najúspešnejšia žena (2-2-1), no v individuálnej K1 sa jej tentoraz nedarilo a umiestnila sa na 28. mieste. Čisto duklianska štafeta 3×C1 Monika Škáchová, Simona Glejteková a Simona Maceková bola 8. Z našich mladých nádejí skončil najlepšie v semifinále Jakub Grigar na 16. mieste.

Juniora VŠC Dukla Marka Mirgorodského jeho traja starší kolegovia odsunuli pred majstrovstvami sveta do pozície náhradníka, preto mohol 20. augusta zabojsť na majstrovstvách Európy v nemeckom Hohenlimburgu. V kategórii C1 do

23 rokov po skvelom výkone zvíťazil a nadviazal na augustový titul majstra sveta tiež do 23 rokov. Adam Gonšénica, zmluvný športovec VŠC, získal medzi juniormi striebro v K1. „Športovci nášho vojenského športového centra svojimi výsledkami pravidelne potvrdzujú, že patria k svetovej špičke. A Marko Mirgorodský je nepochybne jedným z tých športovcov, o ktorých ešte bude vo svete počuť. V mene celého rezortu jemu aj ostatným úspešným vodným slalomárom blahoželám,“ povedal minister obrany SR Peter Gajdoš.

Aj vzpieranie či oštep

Najmä mladí reprezentanti Dukly a Slovenska na jeseň úspešne zabojsali aj v ďalších športoch. V kosovskej Prištine bol 29. septembra na Majstrovstvách Európy mládeže vo vzpieraní v kategórii do 94 kg Tomáš Romaňák tretí v dvojboji do 17 rokov. Šesťnásťročný vzpierač dokopy dostal nad hlavu 319 kg a len o jeden kilogram zaostal za zlatým Grékom Evangelosom Galiatsatosom a stříborným Talianom Cristianom Ficcom, pričom v trhu bol so 145 kg najlepší. Chvályhodné je, že počas súťaže vytvoril vo svojej kategórii päť slovenských rekordov.

Na Croatia Open 2017 v Rijeke štartovalo 1 400 karatistov v kategóriách kadetov a juniorov. Naš najúspešnejší junior Tomáš Kósa z VŠC vo váhovej kategórii nad 76 kg vybojsal 1. miesto, keď zvíťazil v piatich zápasoch a vo finále porazil súpera zo Slovenska 3:0. Junior David Podskalan bol siedmy.

Na 19. ročníku jedného z najväčších európskych džudistických juniorských turnajov Varšava Judo Open v silne obsadenej kategórii do 73 kg a do 18 rokov zvíťazil Alex Barto spomedzi 67 štartujúcich. Prvý bol aj Benjamín Maťašeje (nad 81 kg, do 15 rokov), Alex Maruška bol tretí (do 73 kg, pod 15 rokov).

Potešili tiež oštepári na septembrovom českom turné, keď Patrik Žeňuch získal v Uhorskom Hradišti striebro (73,15) a Maximilián Slezák bronz (72,34 – osobný rekord). Osobný rekord 66,23 m 700-gramovým oštepom hodil dorastenec VŠC Patrik Michalec.

Text: Pavol Vitko

Foto: TASR

GRANIT

HOTEL

TATRANSKÉ ZRUBY

HORSKÝ POBYT VO VYSOKÝCH TATRÁCH

**2 x ubytovanie (2 noci, 3 dni)
polpenzia počas pobytu**

detský kútik, posilňovňa, wifi internet
biliard, tenis, stolný tenis a stolný futbal
infocentrum – stála 24 h služba recepcie
možnosť zakúpenia procedúr s 30% zľavou
15% zľava na celodenný vstup do Aquacity Poprad
možnosť zakúpiť regionálnu kartu zliav TatrýCard
bezplatné parkovanie

Cena: 64 €/pobyť/osoba

+421 (0) 52 4422 751 recepcia.tz@horezza.sk

GRANIT

HOTEL

SMREKOVICA

VÍKENDOVÝ POBYT V MALEBNEJ PRÍRODE VEĽKEJ FATRY

**2 x ubytovanie (2 noci, 3 dni)
plná penzia počas pobytu**

jednorazový vstup do GRANIT SPA na 2,5 hodiny
20% zľava na procedúry
GRANIT Cinema
posilňovňa, biliard, detský kútik, wifi
multifunkčné ihriská

Cena: 81 €/pobyť/osoba

+421 (0) 914 324 188 recepcia.sm@horezza.sk

GRANIT

HOTEL

ZEMPLÍNSKA ŠÍRAVA

TEŠÍME SA NA VAŠU NÁVŠTEVU OPĽ V LETE !

Hotel Granit Zemplínska šírava bude od 01.11.2017
do 31.05.2018 pre verejnosť uzatvorená, vzhľadom
na prechod hotela na sezónnu prevádzku.

Hotel Granit Zemplínska šírava bude pre verejnosť
otvorený počas letnej sezóny, v období
od 01.06.2018 do 30.09.2018

+421 (0) 56 6492 571 recepcia.zs@horezza.sk

GRANIT

HOTEL

PIEŠŤANY

10% ZĽAVA NA SENIOR KÚPEĽNÝ POBYT

**ubytovanie min. 6 nocí a vek min. 59 rokov
plná penzia počas pobytu**

10 procedúr počas pobytu, lekárska prehliadka
wifi, krytý bazén, fitness, multifunkčné ihrisko
biliard za poplatok, bicykel za poplatok
parkovanie v areáli hotela za poplatok

ubytovanie je v dvojľôžkových izbách pri obsadení 2 osobami
doplatok za neobsadené lôžko je 15 € / noc a kúpeľný poplatok 1,1 € / deň
ponuka platí do 30.11.2017

pôvodná cena: 45 €/osoba/noc

Cena: 40,50 € /osoba/noc

+421 (0) 33 7983 111 recepcia.pn@horezza.sk

Nezmar za pár drobných

Maxcom MM899 je telefón s klasickou tlačidlovou klávesnicou, určený do náročných podmienok. Odolá vode, prachu i pádom. Klávesnica sa ľahko ovláda aj v rukaviciach. TFT displej s 2,4-palcovou uhlopriečkou má rozlíšenie len 176×220 bodov. Výhodou telefónu je 4 000 mAh batéria s funkciou power banky. Preto hmotnosť narástla na 210 gramov. V hornej stene prístroja je LED svetidlo s priemerom 1,5 cm, ktoré nahradí klasickú baterku. Zaujímavosťou je tradičné USB 2.0 namiesto micro-USB alebo iného menej štandardného konektora. Telefón dokáže pracovať s dvoma SIM kartami. V jeho výbave nájdeme Bluetooth, FM rádio, 3,5 mm jack, kalendár, kalkulačku, budík, slot na microSD karty do veľkosti 16 GB aj núdzový VGA fotoaparát bez prísветľovacej diódy a automatického zaostrovania. Ponúka 24 hodín hovoru a 800 hodín pohotovostného režimu. Maxcom MM899 sa na Slovensku predáva za cenu približne 35 eur.

Tetovanie s IQ

Vedcom z Harvardovej univerzity a Massachusettskej technickej univerzity sa podarilo vyvinúť inteligentné tetovanie, ktoré na princípe zmien sfarbenia oboznámi nositeľa o jeho aktuálnom zdravotnom stave. Tetovanie sa aplikuje na pokožku a na fungovanie nepotrebuje žiadne pripojenie či batériu. Atrament smart tetovania reaguje na chemické zloženie intersticiálnej tekutiny, ktorá odráža stav krvi. V prípade, že sa zvýši intenzita zelenej, je to znak, že telo je dehydrované. Ak sa zelená farba atramentu zmení na hnedú, ide o varovanie, že stúpa hladina glukózy v krvi. Inteligentné tetovanie nebude permanentné, bude ho teda možné nosiť podľa potreby. Existovať by mala aj jeho neviditeľná, diskretnejšia verzia. Chýbať nebude mobilná aplikácia, ktorá všetky zmeny farieb a tvarov diagnostického tetovania analyzuje a poskytne komplexnú informáciu o zdravotnom stave nositeľa.

FILM

Obchod na korze

Čerstvo zrekonštruovaný a do digitálnej podoby remasterovaný československý film Jana Kadára a Elmary Klosa z roku 1965, nakrútený podľa literárnej predlohy Ladislava Grosmana nemožno obísť. Nielen preto, že v roku 1965 získal pre československú kinematografiu Oscara, ale najmä pre nástočivosť, s ktorou ukazuje zničujúci vplyv každodenného fašizmu na obyčajného „slušného“ človeka. Stolár Tóno Brtko (Jozef Kroner) sa cez druhú svetovú vojnu na naliehanie manželky a vysokopostaveného švagra stane arizátorom. Dostane malú galantériu aj s jej majiteľkou, starou hluchou vdovou Lautmanovou (Ida Kamińska), ktorá nechápe realitu a myslí si, že Tóno je jej nový pomocník. A Brtko, hoci sa pred rodinou a susedmi tvári ako horlivý arizátor, v skutočnosti starej panej všemožne pomáha. Až nadíde deň, keď majú byť židia z mestečka zaradení do transportu a Tóno Brtko sa musí rozhodnúť, na ktorú stranu sa pridá.

VIDEO

Svetlo medzi oceánmi

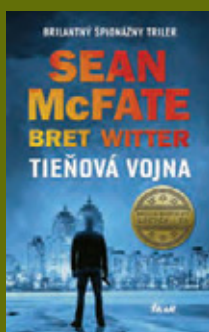
Benátsky filmový festival vlni uviedol americko-britsko-austrálsko-novozélandskú historickú drámu *The Light Between Oceans* amerického scenáristu a režiséra Dereka Cianfrancea. Írska filmová hviezda Michael Fassbender hrá Toma Sherbournu, ktorý sa vracia z bojísk prvej svetovej vojny ako hrdina. Traumami prenasledovaný muž hľadá pokoj duše ako stráža majáka na pustom ostrove pri západnom pobreží Austrálie a nájde si milujúcu manželku Isabel (Alicia Vikander). K šťastiu im chýbajú deti. Keď jedného dňa nájdu na pobreží opustený čln s novorodencom, ujmú sa ho a vyhlásia za vlastného. Jedno klamstvo plodí druhé a onedlho sú manželka, ale aj ich „dcéra“, príbuzní a priatelia opradení pavučinou neprávdy či poloprávdy. Nikto nie je šťastný a trpia mnohí. Najviac vojnový hrdina, statočný človek a milujúci manžel Tom, ktorý s tým nevie žiť.

GoPro ako nové

Spoločnosť GoPro uviedla novú generáciu akčnej kamery GoPro Hero 6 Black. Vyzerá ako jej predchodca, ale vnútri je úplne iná, rýchlejšia, výkonnejšia a aj obrazová kvalita stúpla. Novinkou je čipset GP1, ktorý spoločnosť vyvíjala tri roky špeciálne pre potreby akčnej kamery. Má na svedomí vyšší výkon kamery, jej rýchlosť a zvýšenú obrazovú kvalitu. Kamera dokáže zaznamenať 4K videá pri hladkom snímkovaní 60 FPS, 120 FPS pri rozlíšení 2,7K a dokonca až 240 FPS využijete pri video zázname v bežnom HD 1080p. Nový vysielateľ Wi-Fi zabezpečuje až trojnásobne vyššiu rýchlosť pri prenose súborov. Zlepšila sa aj stabilizácia obrazu, hoci je stále digitálna. Kamera dokáže zaznamenať fotografie 12 Mpx v JPG alebo RAW. Zachovaná zostala odolnosť voči vode do hĺbky 10 metrov, integrovaný GPS modul, dvojpalcový dotykový LCD displej, ovládanie hlasom alebo možnosť okamžitého a rýchleho editovania zhotovených záberov. Nová akčná kamera GoPro Hero 6 Black je prirodzene kompatibilná s dronom GoPro Karma a príslušenstvom Karma Grip. V Európe sa nová kamera GoPro Hero 6 Black predáva za ceny okolo 570 eur.

KNIHA

Tieňová vojna

Ak niekto vyštudoval politológiu na Harvarde, je profesor stratégie na Národnej univerzite obrany a zároveň slúžil ako výsadkář v 82. leteckej divízii, tak jeho slová majú váhu. Volá sa Sean McFate a pri písaní svojho najnovšieho diela sa spojil so spoluautorom ôsmich bestsellerov Bretom Witterom. Spoločne vlni napísali špiónsky triler *Tieňová vojna*, ktorý tento rok vydal na Slovensku Ikar. Sean McFate tak trochu nadväzuje na svoju analytickú publikáciu *Moderný žoldnier: Súkromné armády a ich význam pre usporiadanie sveta*. Hrdina najnovšieho románu Tom Locke tiež pracuje ako elitný žoldnier pre úspešnú vojenskú firmu. V hre sú oligarchovia z Ukrajiny, zákulisní hráči z Ruska, Američania, chlapci z Cypru, Balkánu či z Burundi – a mnohí ďalší. Samozrejme, do deja vstupuje tiež láska. Lockova „bývalá“, ktorá pôsobí ako vojnová korešpondentka.

OKRÚHLE VÝROČIA A JUBILEÁ Z HISTÓRIE VOJENSTVA

1. november

1952 USA uskutočnili prvý výbuch vodíkovej bomby

3. november

1317 Uhorský kráľ Karol I. Róbert dobyl Komárno z rúk Matúša Čáka

1957 Sovietska družica Sputnik 2 vyniesla do vesmíru psa Lajku

5. november

1917 Podpredseda Čs. národnej rady M. R. Štefánik skončil misiu v USA, kde agitoval za vstup do légii

6. november

1917 Bolševické sily v Rusku sa zmocnili vládnych úradov a Zimného paláca v Petrohrade. Zatykali členov Dočasnej vlády, Kerenský odišiel do exilu.

7. november

1917 Začalo sa povstanie bolševikov v Rusku; ustanovená bolševická vláda a Rada ľudových komisárov na čele s V. I. Leninom

1992 Zomrel Alexander Dubček (*27.11.1921). Od januára 1968 prvý tajomník ÚV KSČ, v apríli 1969 odvolaný z funkcie a vylúčený z KSČ. Po novembri 1989 predseda Federálneho zhromaždenia.

10. november

1982 V Moskve zomrel generálny tajomník ÚV KSSZ Leonid Iljič Brežnev

12. november

1947 Ministerstvo národnej obrany ČSR ukončilo vojenské akcie proti banderovcom

13. november

1887 Polícia v Londýne násilne potlačila demonstráciu proti britským represiám v Írsku – Krvavá nedeľa

1957 Zomrel československý prezident Antonín Zápotocký (*1884)

17. november

1937 Britský Lord Halifax sa na návšteve v Nemecku pokúsil o mierové urovnutie sudetského problému (ČSR) – počiatok politiky ústupkov

20. november

1917 Prvé hromadné nasadenie tankov Britmi pri Cambrai

1962 Po odsune sovietskych rakiet USA zrušili námornú blokádu Kuby, karibská kríza sa skončila

21. november

2002 Slovenská republika dostala na summite NATO v Prahe pozvánku do Severoatlantickej aliance

25. november

1672 Gašpar Pika a ďalší 25 účastníci protihabsburského odboja na Orave boli popravení

27. november

1432 Husiti podnikli výpad z Trnavy na Bratislavu a neúspešne sa pokúsili obsadiť ju

1952 Vynesením 11 rozsudkov smrti a troch doživotných trestov sa skončil zinscenovaný proces s tzv. vedením protišťátneho centra na čele s Rudolfom Slánskym

29. november

1537 V Rozhanovciach sa začali mierové rokovania medzi Jánom Zápoľským a Ferdinandom I. Habsburským

1947 V OSN sa uskutočnilo hlasovanie o rozdelení Palestíny a vytvorení samostatného židovského štátu. Vyvolalo násilné protesty v Jeruzaleme a konflikty medzi Arabmi a Židmi.

Zostavila: Mária Stanová
Vojenský historický ústav

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

! Ako by som sa mohol stať zmluvným športovcom VŠC Banská Bystrica?

! Do VŠC Dukla Banská Bystrica sú talentovaní športovci vo veku do 23 rokov zaraďovaní na základe:

- dosiahnutých výsledkov na vrcholných medzinárodných podujatiach vo svojej vekovej kategórii
- na základe odporúčaní trénerov VŠC a
- odporúčania príslušného národného športového zväzu.

Odporúčaní športovci musia prejsť sitom oponentúr ich športovej činnosti v rámci jednotlivých tréningových skupín v príslušných druhoch športu a ich perspektívy na nasledujúci rok. Tiež musia mať do budúcnosti predpoklad na doplnenie tabuľkových miest inštruktorov športu. VŠC Dukla poskytuje zmluvným športovcom, účastníkom najvýznamnejších medzinárodných športových podujatí finančné zabezpečenie ich športovej prípravy v tréningových skupinách podľa smernice o zaraďovaní do VŠC Dukla Banská Bystrica. Športovci, vykonávajúci športovú činnosť na základe zmluvy o amatérskom vykonávaní športovej činnosti za VŠC, sa pripravujú v tréningových skupinách pod vedením trénerov Dukly. Môžu využívať celú športovú infraštruktúru VŠC na ďalší rozvoj ich športového talentu, a to v Banskej Bystrici, Králikoch, Liptovskom Mikuláši a Trenčíne.

Katarína Vidiečanová, VŠC Dukla Banská Bystrica

Aerodynamika a mechanika

Viete, že na zmiernenie tvrdého rázového charakteru preťaženia majú moderné vystreľovacie sedadlá zabudovaný špeciálny systém, aby pilotovi tvrdé rázové preťaženie nerozdrvilu chrbticu, obal miechy či nervové zakončenia? A viete, ako sa to všetko vypočíta? Chceli by ste vedieť, akú hodnotu bude ukazovať machmeter lietadla pri konštantnej rýchlosti 1 000 km/h pri hladine mora a pri prekročení troposféry. A ak by ste chceli vedieť, aj ako sa to všetko matematicky vypočíta, čo všetko to ovplyvňuje – a ešte oveľa viac, pomôže vám publikácia Aerodynamika a mechanika letu. Autori doc. Ing. Dušan Neštrák, CSc., Dr.h.c. a doc. Ing. Stanislav Szabo, PhD., MBA., LL.M sú dlhoroční vedecko-pedagogickí odborníci v oblasti vojenského aj civilného letectva a ich 440-stranová kniha už dlho chýbala najmä pri výcviku pilotov a leteckého personálu. V roku 2017 ju vydal Magnet Press Slovakia. Knihu doplnenú desiatkami nákrasov a fotografií však ocenia aj modelári či všetci fanúšikovia letectva.

Pocťo Vojtechovi Danglovi

Celoživotnú prácu vojenského historika Vojtecha Dangla pri príležitosti jeho tohtoročných osemdesiatych narodenín ocenil minister obrany Peter Gajdoš a ďalšie osobnosti verejného života a aj slovenská historická komunita. Pripravila mu darček vo forme publikácie Vojak medzi civilmi, civil medzi vojakmi. Vyše 500-stranová kniha má podtitul Vzťah armády a spoločnosti v období modernizácie. Vyše dve desiatky renomovaných autorov (Valerián Bystrický, Miloslav Čaplovič, Imrich Purdek, Vladimír Segeš a i.) venujú svoje štúdie armáde v habsburskej monarchii v 18. a 19. storočí, prvej svetovej vojne aj armáde a bezpečnosti v medzivojnovom Československu. Tomuto obdobiu sa najpodrobnejšie venoval a venuje aj V. Dangl. Kolektívnu monografiu zostavili Gabriela Dudeková a Elena Mannová. Vydala ju Spoločnosť Pro Historia.

Privatizácia vojenstva

V knihe Privatizácia vojenstva s podtitulom Súkromné vojenské spoločnosti z vydavateľstva KEY publishing plk. gšt. Ing. Radoslav Ivančík, PhD. a prof. Ing. Pavel Nečas PhD., MBA na vyše 140 stranách predstavujú jednotlivé typy súkromných armád, analyzujú ich pozitívne aj negatívne stránky a rozoberajú možnosti regulácie ich činnosti. V kapitole o vývoji trhu so súkromnými vojenskými spoločnosťami sa vracajú do obdobia vojen v Iraku či v Afganistane, aj do bývalej Juhoslávie či Vietnamu. A čo budúcnosť? Napovedajú slová autorov: „Súkromné vojenské spoločnosti predstavujú v 21. storočí jednu z najdynamickejších sa rozvíjajúcich oblastí nielen vo sfére vojenstva a bezpečnosti, ale aj na trhu služieb v rámci globálnej ekonomiky. Vyvíjajú aktivity vo viac ako stovke krajín po celom svete a objem ich zákaziek dosahuje niekoľko stoviek miliárd dolárov ročne.“

(pv)

13. ročník literárnej súťaže

Minister obrany Peter Gajdoš vyhlásil 13. ročník literárnej súťaže pre študentov stredných a vysokých škôl. Práce na tému NAŠA BEZPEČNOSŤ NIE JE SAMOZREJMOSŤOU môžu poslať na adresu sutaz@mod.gov.sk od štvrtka 12. októbra do 13. novembra. Prijaté práce budú rozdelené do dvoch kategórií: študentov stredných škôl a študentov vysokých škôl. Ak práca v slovenskom jazyku a ľubovoľnom literárnom žánri splní podmienky, bude zaradená do prvého kola, v ktorom komisia rezortu obrany vyberie päť najlepších v každej kategórii. V druhom kole bude od 22. do 30. novembra práce hodnotiť verejnosť na facebookovom profile ministerstva obrany. Prvé tri miesta v každej kategórii budú ocenené finančnou odmenou 400, 300 a 200 eur. Podmienky, termíny a ďalšie informácie budú zverejnené aj na stránkach www.mosr.sk a www.facebook.com/mosr.sk.

Nedostali ste Obranu?

Zmenili ste adresu?

Potrebuje odoberať iný počet výtlačkov?

Ozviť sa nám na telefón 0960 31 29 84
alebo mail obrana@mod.gov.sk

MILITARY ENGLISH MILITARY SPORTS

Pripravil: Peter Susko • Foto: Fred W. Baker III, American Forces Press SE

The desire among the military to meet in sports arenas instead of on battlegrounds is nothing new. It dates back to the first Olympics held in ancient Greece 700 BC, and even beyond. However, the idea for a true competition solely among the men (and women) in uniform was born only after the First World War, where the first Interallied Games were organized upon the initiative of General Pershing and his entourage with 18 nations representing five continents. In 1919, around 1.500 athletes competed in 24 different sports in front of a large audience in Joinville in the Paris suburbs. The emerging trend came to a halt thereafter and was revived only following the Second World War, when the second Interallied Games were held in Berlin in 1946 (however, only athletics competitions were organized). The success of the sports competition led to a meeting in Nice at a fencing event on 18 February 1948, where the representatives of five nations – Belgium, Denmark, France, Luxembourg and the Netherlands – agreed to create the International Military Sports Council (Conseil International du Sport Militaire - CISM) as a global organization to represent the military sport. Since its foundation in 1948, CISM's universality became increasing real: over the years, membership has progressed at a steady pace. In the space of just four years (1991-1995), 31 new member countries – including Slovakia in 1993 – joined the organization. Today, CISM is the second largest multi-sport discipline organization after the International Olympic Committee, holding more than 20 competitions annually. It organizes various sporting events, including the Military World Games and World Military Championships for the armed forces of 134 member countries.

The aim of CISM is to promote sport activity and physical education between armed forces as a means to foster world peace. The motto of CISM is „Friendship through Sport“ and is based on three pillars: sport, education and solidarity. This was also the main idea behind the organization of the 1st Military World Games in Rome in September 1995: 93 nations competed in 17 different sporting events to celebrate the 50th anniversary of World War II and of the ratification of the United Nations Organization Charter. Since then, CISM has organized every four years the Military World Games, a multi-sport event held one year before the year the Olympic Games are organized. In 2015, the 6th Military World Games event was held in Mungyeong, South Korea; participants from

105 countries (another 15 attending as observers) competed in 24 sports, including five military ones. Russia topped the medal table with 59 gold, 43 silver and 33 bronze; while Brazil and China rounded up the top three. In 2019, the CISM World Games will take place in Wuhan, China.

Apart from these “Military Olympics” CISM annually organizes over twenty Military World Championships for different sports in which all member nations can take part - the sports include basketball, boxing, crosscountry running, cycling, judo, parachuting, swimming, wrestling and a number of others. In 2005, CISM organized the seminar „Sport and peace“ in Mantova, Italy. Representatives from more than 22 countries, International Organizations, IOC, UN, UNICEF, Sports Associations, CISM Member Nations and organizations directly dealing with peace, health, sport and education recognized that sport (and especially military sport) is a fundamental tool capable of promoting peace and may be useful for peacekeeping missions worldwide, educating and helping the process of reconstruction in post conflict situations.

QUESTIONS:

1. Ktorá športová organizácia má viac členov než CISM?
2. Aké je motto a tri hlavné idey, ktoré stoja za organizáciou združujúcou vojenský šport?
3. Kto skončil tretí na ostatných Svetových hrách v roku 2015?
4. Kedy sa Slovensko stalo členom CISM?
(Viete kde sídli zastúpenie CISM pre Slovensko?)

GLOSSARY

• **interallied** /ɪnˈtɜːr əˈlaɪd/ - združený medzi spojencami; • **entourage** /ˌɑːntoˈraːʒ/ - sprievod, suita; • **emerging** /ɪˈmɜːrdʒɪŋ/ - rodia sa, nastupujúci; • **fencing** /ˈfensɪŋ/ - šerm, šermovanie; • **steady pace** /ˈstiːdi peɪs/ - pravidelné tempo; • **foster** /ˈfɒːstər/ - podporovať, pomáha rozvoju (niečoho).

starší kaplán
por. Mgr. Ľuboš Kohút,

Základňa mobilných
komunikačných informačných
systémov Ružomberok

DUCHOVNÉ SLOVO

Dýchaj!

„Dýchaj, dýchaj...“, spieva sa v známej slovenskej piesni. Je to naozaj životodarná výzva. Zvlášť pre tých, ktorí sa dusia a potrebujú sa nadýchnuť. Bez toho, aby si to uvedomovali však dýchajú všetci. Upokojením sa a dýchaním zhlboka dosahujú väčšiu harmóniu tí, ktorí chcú životodarný kyslík využiť v plnšej miere.

Vzduch je životodarný. Je to však iba materiálny symbol božieho Ducha; skutočnej božej Bytosti, akejsi oživujúcej zložky, ktorá vyplňa naše okolie. Ako veda poznáva vzduch a učí nás o ňom, tak dokonalejšími schopnosťami človek poznáva božieho Ducha, ktorý všetko oživuje.

Každý z nás ho potrebuje. Potrebujú ho tí, ktorí sú pridusení životom; ľudia nešťastní, nenaplnení. Oni predovšetkým potrebujú pomoc. Tak, ako sa z ústnej dutiny dusiaceho sa odstraňujú zvratky či iné predmety, tak je potrebné zo života nešťastného človeka odstrániť odpad, ale aj dobré veci, ktoré mu bránia žiť. Ako nemožno robiť oživovanie zraneného, ktorý má ústa zanesené odpadom, tak je nemožné, aby sa plnohodnotný život obnovil u toho, kto koná zlo. Ako by bolo všetko oživovanie márne, tak sa všetka snaha zlostníka smerom k šťastiu stretáva s nezdarom. Je potrebné očistenie, odstránenie všetkého, čo bráni pravému a plnému životu.

Množstvo ľudí si vo svojej prostote vôbec neuvedomuje svoju závislosť na kyslíku. Podobne mnohí nevedia o Bohu, ktorý nás svojim Duchom oživuje.

Našťastie sú ľudia, ktorí v sebe objavia anjelskú schopnosť letieť k duchovným výškam. Tak ako sa majstri nejakého umenia pripravujú k výkonu meditáciou, aby potom podali úchvatný výkon, tak pravý majster umenia žiť naplno dýcha božieho Ducha. Upokojí svoje telo, zmysly i dušu, aby zhlboka dýchal pravého Ducha; toho nebeského Kráľa, Ducha, ktorý vovádza do pravdy. Ducha, ktorý je všade a všetko naplňuje, je pokladom dobra a darcom života. Ten Duch nás očisťuje od každej škvrny a dáva večné šťastie našim dušiam. Po takomto nadýchaní sa je celá bytosť človeka prekrvená plným životom. Takýto človek potom dosahuje hlbšiu harmóniu a je krásnym odrazom Boha na zemi.

Preto „dýchaj, dýchaj!“, je nielen pekný popevok, ale aj výzva k plnému životu pre nás všetkých.

Pásky okrem farby a vzorov zaujmú najmä svojím tvarom a spôsobom aplikácie na jednotlivé časti tela. Už na prvý pohľad je zrejmé, že nejde o klasické ošetrenie drobnej tržnej rany. Tieto pestrofarebné „leukoplasty“ sú súčasťou liečebnej procedúry nazývanej – kineziotejping.

Redukcia zápalu či bolesti

Slovo „kinesio“ znamená pohyb a slovo „tape“ znamená páska. Kineziotejp je teda elastická páska, ktorá nám umožní pohyb prelepených svalov. Je to veľký rozdiel oproti klasickému fixačnému tejp, ktorý sa používa, naopak, na spevnenie určitých častí tela, najčastejšie malých kĺbov zápästia a prstov, ako to poznáme napríklad z volejbalu. Pomocou kineziotejpingu vieme uvoľniť tlak na receptory, ktoré sa nachádzajú vo svaloch. Tieto receptory zaznamenávajú zmeny, dokážu monitorovať, či je sval natiahnutý, navený, zapálený a pod. Pomocou tejp dosiahneme mikroskopické nadvihnutie kože a vieme tak redukovať zápal, bolesť a iné symptómy v danej oblasti. K nadvihnutiu kože dochádza po návrate nalepenej pásky do neutrálnej pozície, keď sa stiahne. Dochádza k tomu preto, lebo páska pred nalepením na sval na určitú dĺžku natiahneme. A práve toto je princíp kineziotejpingu – dôjde k nadvihnutiu kože, podkožia a povrchových častí, zväčší sa priestor medzi svalom a uvedenými vrstvami. Zároveň sa uvoľní lymfatická a krvná cirkulácia, zníži sa tlak na receptory a dochádza k rýchlejšej regenerácii. Okamžitým efektom je výrazné zníženie až odstránenie bolesti. Najčastejšie sa metóda používa práve na natiahnuté svaly pri športovom tréningu. Tejp má svoj účinok vo viacerých vrstvách. Jeho pôsobenie do hĺbky je v oblastiach kože, podkožia, svalu, kĺbu, väziva a vlastne celej štruktúry. Dokonca dokážeme tejpovať aj celé svalové reťazce a tým zabezpečiť ich správne postavenie a pohyb.

Pestrofarebné leukoplasty

Farebné lepiace pásky, ktorými majú niektorí ľudia, najčastejšie športovci, polepené telo, ste už pravdepodobne zaregistrovali...

Použitie kineziotejpingu:

- Pri pomliaždeninách, natiahnutiach, alebo natrhnutiach svalov a šliach
- Pri odstraňovaní akútnych a chronických opuchov rúk a nôh
- Podpora lymfatického a krvného obehu
- Odstránenie bolestí svalov a kĺbov: bolesti kolien, členkov, chrbta, lakťa, lýtky, stehna, šije, pliec
- Poskytnutie podpory a stability svalom a kĺbom

Nesmie sa používať:

- Pri otvorených poraneniach
- Pri trombóze
- Pri alergii na materiál a lepidlo pásky

Móda verzus výskum

Pásy sú vyrábané z bavlny, na ktorú je nanesené špeciálne lepidlo. Líšia sa tvarom, farbou a stupňom elasticity. Pásy fungujú čisto na mechanickom účinku, nie sú napustené žiadnym liečivom. Aj keď farbou sa väčšinou rozlišujú jednotlivé stupne elasticity, určite to neplatí paušálne pre všetky produkty, tak ako sme zvyknutí napr. pri masážnych emulziách. Preto si treba pozorne prečítať návod ku konkrétnemu výrobku. Výhodou je, že účinok tejpov je okamžitý, teda hneď po nalepení na pokožku. Niektorí športovci sa dávajú tejpovať len na určitý zápas, beh, alebo preteky. Bežne by mal byť tejp na pokožke max. 3 až 5 dní, podľa typu a použitia. Dlhým nosením môžeme zbytočne podráždiť pokožku, lebo pod tejpom dýcha len obmedzene.

To, ako bude tejp účinkovať, závisí od bodu, kde ho začíname lepiť, sily natiahnutia pásy, pozície tela, v akej pásy lepíme, bodu, kde tejp ukončíme. Tejpom vieme dokonca korigovať aj pohyb kĺbov, svalov, šliach a celých častí tela. Rôznymi metódami spojenými dokopy teda vieme naprávať aj celkové držanie tela vytvorením tzv. pripomínacieho reflexu. Tejpovanie odporúčame zveriť najmä zo začiatku do rúk odborníkovi – fyzioterapeutovi, ktorý má s aplikáciou skúsenosti. „Domáce“ tejpovanie pomocou knihy alebo videí nie je v začiatkoch vhodné.

Či ide o módnú záležitosť, alebo serióznu procedúru, ktorú časom začnú aplikovať aj športovní lekári a budú ju preplácať zdravotné poisťovne, ukáže až dlhodobější seriózny výskum. Ak to skúsate, no bez pozitívnej odozvy, prinajhoršom budete niekoľko dní ozdobený módnou pestrofarebnou páskou za pár eur, ktorá po niekoľkých dňoch sama odpadne ako jesenné lístie.

Text: nrtm. PaedDr. Bc.
Miroslav Štubňa
telovýchovný pracovník
vrtuľníkového
kridla Prešov

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

npor. Mgr.
Petra Labašová,
taktické kridlo Sliač

MINDFULNESS

Všímavosť k sebe samému a okolitému svetu

V oblasti psychohygieny sa najmä v posledných rokoch veľmi často objavuje pojem mindfulness, ktorý prekladáme do slovenčiny ako všímavosť. Znamená uvedomenie, ktoré sa dostaví, keď určitým osobitým spôsobom venujeme pozornosť sebe samému, svojim blízkym a okolitému svetu. Ide o uvedomenie, ktoré nastáva, ak niečomu vedome v prítomnom okamihu venujeme svoju pozornosť bez tvorenia úsudkov.

Vedomé rozhodnutie venovať niečomu pozornosť je menej časté, ako by ste si mohli myslieť. Na koľko iných vecí myslíte pri čítaní týchto riadkov? Pre väčšinu ľudí je to automatický proces zdvihnutia knihy, nalistovania stránky... A pozornosť kolíše. Je prirodzené, že našu pozornosť upúta niečo iné, možno významnejšie ako práve čítaná kniha. Nie je to ani dobré, ani zlé. Naša myseľ tak jednoducho pracuje.

Pozornosť ľahko utečie a najčastejšie zamieri do budúcnosti alebo do minulosti. Niekedy to môže byť negatívne, spojené s výčitkami, premietaním vecí ktoré ľutujeme. Môže v tom byť dokonca zámer, poučenie sa z minulosti a lepšia príprava na budúcnosť. Do budúcnosti sa často dívame s obavami, čo nám prinesie. Neustále predvídanie problémov a výziev je unavujúce a človek pretrvávajú v dlhodobom napätí. Ak je pozornosť neustále spravidla uprená do budúcnosti alebo sa vracia do minulosti, nenachádzame sa v prítomnosti. Ako by sme vôbec nežili.

Keď sme bdeli, pozornosť zostáva tu a teraz. Umožňuje kvalitné prežívanie súčasnosti. A toto je všímavosť. Je v maličkostiach. Sadnúť si, v pokoji vypíť kávu na tichom mieste. Uvedomiť si polohu svojho tela na stoličke. Je mäkká? V ktorých bodoch sa moje telo dotýka stoličky? Aký je to pocit? Dotknúť sa šálky a vnímať jej teplo, tvar. Vnímať farbu kávy, ako sa menia odtiene hnedej a čiernej. Vnímať vôňu kávy. S každým nadýchnutím poznávať jej vôňu viac a viac. Vzápätí vnímať chuť. Je horká? Sladká? Skúšať pomaly znova a znova. Čo sa deje s mojim telom po prehĺtnutí? Vnímať teplo klesajúce hrdlom nadol.

Všímavosť je vedomé rozhodnutie žiť inak. Vnímať čo sa deje so mnou a okolo mňa. A stačí pár minút denne. Posadiť sa, keď sa cítim v zhone a na začiatok si vypíť kávu inak ako doteraz.

Prezident Antonín Novotný pri stretnutí s prvým prezidentom nezávislej Indonézie Sukarnom

Šejnova aféra

V 60. rokoch dochádza k uvoľňovaniu napätia vo vzťahoch USA a ZSSR. Nové videnie problémov a nespokojnosť so zabehnutými spoločenskými i politickými zvyklosťami sa prejavovali aj v ČSSR, v ktorom prebúdajúca sa liberalizácia a demokratizácia ohrozovali krízou zmietaný autoritatívny režim Antonína Novotného.

Katalyzátorom politických zmien sa nakoniec stala tzv. Šejnova aféra. Odhalila zásadné nedostatky v uplatňovaní vedúcej úlohy KSČ v spoločnosti a viedla k pokusom o reformu socialistického systému.

Priame riadenie armády a bezpečnosti umožňovalo vládnucej komunistickej strane neobmedzenú moc a kontrolu nad celkovým dianím v spoločnosti. Účelový nomenklatúrny systém monopolizoval ústredným straníckym orgánom rozsiahlu právomoc. Rozhodujúcu úlohu hral prvý tajomník ÚV KSČ Novotný. Keďže bol súčasne prezidentom republiky i hlavným veliteľom ozbrojených síl, došlo v jeho rukách k nebyvalej koncentrácii moci. Protekcionistický systém otváral možnosti najmä vyvoleným. Na ich vrchole stál Jan Šejna, ktorý svoje postavenie založil na osobných kontaktoch s prezidentovým synom. Keďže priamy riadiaci vplyv na ČSLA si Novotný uplatňoval cez štátno-administratívne oddelenie ÚV a v rámci centrálneho MNO cez Hlavný výbor KSČ, ako vedúci tajomník tohto orgánu sa tak Šejna stal jeho pravou rukou. Okolo jeho osoby sa vytvorilo ovzdušie nedotknuteľnosti a povesť vysoko postavenej politickej osobnosti so širokými vzťahmi na najvyššej úrovni. Mal veľký vplyv na menovací proces najvyšších funkcionárov armády a prístup k prísne tajným skutočnostiam prakticky vo väčšine rozhodujúcich oblastí prípravy ozbrojených síl a štátu k plneniu úloh za brannej pohotovosti. Všetku svoju energiu však venoval osobným záujmom a získavaní vplyvných priateľov, kto-

rých sa usiloval zaviazat'. Vo svete intríg sa pohyboval ako ryba vo vode, pričom ako kariérista neváhal naplno využívať možnosti ovplyvňovania, získavania informácií a rôznych nekalostí.

Semienkový generál

Veľmi náročný spôsob života (vydržiavanie mileniiek, stávkovanie a flámy) ho však priviedli k hospodárskej kriminalite. Šmelil s armádnymi zásobami, jednak s vyradenými vozidlami a predovšetkým nedostatkovým semenom ďateliny a lucerny, čo mu vynieslo prezývku semienkový generál. Pri výpomoci na stavbách svojej chaty, i chát prominentov neváhal využívať ani vojakov ČSLA.

Jeho aktivity sa však mali čoskoro skončiť. Koncom októbra 1967 rokoval ÚV KSČ o postavení strany v spoločnosti. Podnet ku konfliktu dal prvý tajomník ÚV KSS Alexander Dubček, spochybňujúci vedenie strany v štáte a kumuláciu funkcií. Ostrá kritika Novotného sa

skončila v januári 1968 jeho odvolaním s funkcie prvého tajomníka ÚV KSČ a nahradil ho Dubček. Šejna si bol dobre vedomý, že pád Novotného bude aj jeho pádom. V zákulisnom boji sa tak pokúsil situáciu zvrátiť a vyvinul mimoriadnu aktivitu na podporu prezidenta. Túto činnosť v prejavoch a formách stupňoval, od politickej dezinformácie komunistov na MNO, cez priame politické ovplyvňovanie vedúcich funkcionárov ČSLA až k vyvíjaniu snahy zneužiť ju na mocenský zásah proti nastupujúcemu politickému vývoju v strane i krajine. Údajne navrhoval obsadiť Prahu dvoma tankovými divíziami a výsadekovou brigádou, po čom malo nasledovať zatknutie tisícov odporcov. Plány však nevyšli, a tak zo strachu z odhalenia rozsiahlej trestnej činnosti (v rámci ktorej sa obohatil o takmer trištvrte milióna Kčs), Šejna koncom februára 1968 emigroval do USA, naviac s množstvom tajných dokumentov, mikrofilmov a kompromitujúcich materiálov. Stal sa najvyššie postaveným prebhlíkom v histórii studenej vojny. Až do roku 1976 pracoval pre CIA ako analytik a špecialista na Východný blok, následne pre DIA (vnútornú spravodajskú službu). Aby sa čo najlepšie predal, prišiel s mnohými senzačnými „odhaleniami“. Najdiskutovanejšími sa stala predovšetkým údajná účasť Československa na pokusoch s americkými vojnovými zajatcami vo vojne v Kórei a Vietname, či aktívny podiel krajín Varšavskej zmluvy na riadenom obchode s drogami. Šejnova aféra vyvolala na verejnosti obrovské pobúrenie. edným z hlavných dôsledkov tejto aféry bol definitívny pád Novotného (ktorý 22. marca 1968 sa vzdal aj funkcie prezidenta republiky) a začiatok krátkej etapy *socializmu s ľudskou tvárou*, známeho aj pod označením *Pražská jar*.

Náčelník Hlavnej správy pozemných vojsk MNO – zástupca ministra genplk. Vladimír Janko po Šejnovej emigrácii a objavení informácií o vojenskom prevrate spáchal samovraždu.

Text: Mgr. Alex Maskalík, PhD.
Vojenský historický ústav

Jan Šejna (1927 – 1997)

Schopný politický agitátor, ktorý sa vypracoval z robotníka na najmladšieho čs. generála, a to napriek tomu, že nemal absolvovanú nijakú vysokú školu. V priebehu rokov 1951 – 1959 to z poručíka dotiahol až na plukovníka a cez zástupcu veliteľa pre veci politické 51. ženijnej brigády, resp. zástupcu náčelníka pre veci politické ženijného vojska MNO sa dostal v rokoch 1956 – 1964 až na post náčelníka Sekretariátu MNO a sekretára Vojenskej rady. Až do roku 1968 bol vedúcim tajomníkom Hlavného výboru KSČ na MNO (genmjr. 1967). Po emigrácii do USA sa dal do služieb CIA, za čo bol degradovaný a v neprítomnosti odsúdený za zbehnutie do cudziny, špekulácie, zneužívanie právomocí verejného činiteľa, rozkrádanie majetku v socialistickom vlastníctve a spreneveru na desať rokov v tretej nápravno-výchovnej skupine.

V polovici 60. rokov konštrukčná skupina Aera Vodochody, vedená Ing. J. Vlčkom, začala vývoj nového prúdového cvičného lietadla druhej generácie, nástupcu lietadla L-29 Delfín. Prvé sériovo vyrobené lietadlo L-39 Albatros odovzdali vojenskej správe 7. septembra 1971.

Oфициálne odovzdanie prvých lietadiel sa udia-
lo 28. marca 1972 na továrenskom letisku vo
Vodochodoch. Lietadlá preleteli na letisko v Koši-
ciach a boli zaradené do skúšobnej prevádzky v
tamtojšej Vysokéj vojenskej leteckej škole SNP. V
júli 1973 nasledovali vojskové skúšky s lietadlom
L-39V aj s terčom KT-04. Lietadlá L-39V sa začali
vyrábať v roku 1976. V tom roku ČSLA prevzala
osem kusov lietadiel L-39V.

Úprava podvozka i kolies

V roku 1973 sa začali práce na lietadle L-39C na rozšírený zbraňový výcvik i na využitie ako lietadla ľahkého bojového typu. Táto verzia dostala označenie L-39Z. Lietadlo prešlo úpravami. Zosilnilo sa krídlo so štyrmi závesníkmi, pridal sa rýchlopalný letecký kanón GŠ-23L v puzdre pod trupom. Výroba prototypu L-39 X-09, ale ešte bez kanóna bola ukončená záletom 25. júna 1975. Lietadlo dostalo označenie L-39ZO. V rámci letových skúšok 29. marca 1976 prvý raz s novým zosilneným podvozkom a so širšími kolesami vzlietol prototyp L-39 X-10. Uvedené zmeny si vyžiadali zväčšenie podvozkových šácht a úpravu krídla. (Prototyp tohto lietadla s imatrikulačným číslom OK-188 je súčasťou zbierky VHM Piešťany.)

Po kontrolných vojenských skúškach koncom roka 1977 lietadlo absolvovalo ďalšie skúšky v Sovietskom zväze a po ich úspešnom ukončení sa začala samotná výroba. Prvých päť lietadiel L-39ZA prevzala ČSLA na prelome rokov 1980 – 1981. Lietadlá L-39ZA slúžili v ČSLA do rozdelenia republiky vo VVLŠ Košice, na letisku Kuchyná a v leteckom pluku v Hradci Králové (neskôr Pardubice). Po roku 1985 aj v PVOŠ na letiskách Brno, České Budějovice a Plzeň. V rámci delenia majetku ČSFR v roku 1993 získala Armáda SR deväť kusov L-39ZA, ktoré boli zaradené k jednotlivým leteckým útvarom. Od roku 1995 do konca

Ozbrojený Albatros

roka 2001 boli všetky L-39ZA zaradené k 31. stíhaciemu krídlu Sliač. Koncom roka 2001 boli zaradené k Výcvikovej letke Košice a od roku 2004 boli opäť na Sliači.

Lietajú po celom svete

Cvičné lietadlo L-39ZA Albatros s výrobným číslom 031725 a imatrikulačným číslom 1725 bolo vyrobené 1. októbra 1980 v Aero Vodochody. Je celokovovej konštrukcie, dolnoplošník s lichobežníkovým krídlom, tandemovým usporiadaním kabíny posádky a so zaťahovacím trojbodovým podvozkom čelového typu. Určené je na základný a pokračovací výcvik vojenských pilotov s možnosťou rozšíreného zbraňového výcviku, navigačných letov, zdokonaľovania pilotov v technike pilotáže vo dne aj v noci, a to aj v jednoduchých, aj v zložitých poveternostných podmienkach. Výzbroj lietadla umožňuje pôsobiť na vzdušné aj pozemné ciele len za priamej viditeľnosti cieľa. Na pozemné ciele v zostupnom lete mierenou streľbou z leteckého kanóna GŠ-23L, alebo neriadenými raketami S-5K vypúšťanými zo šestnásťhlavňových rúrkových raketových blokov UB-16-57. Ničenie vzdušných cieľov samonavádzacími raketami vzduch-vzduch R-60 a bombardovaním pozemných cieľov 4 ks bômb s hmotnosťou 50 až 250 kg alebo 2 ks 500 kg bômb. Rýchlopalný dvojhľavňový 23 mm kanón GŠ-23L s nábojovou schránkou pre 150 nábojov je umiestnený prednej časti, v puzdre pod trupom lietadla. Centrálne zavesený kanón s hmotnosťou 46 kg je odnímateľný a zakrytý odklopným krytom; ten zároveň slúži ako schránka na použité články pásu, ktoré sa môžu opätovne využiť. Pri vysunutí podvozka je streľba automaticky blokovávaná, rovnako aj v letových režimoch neprípustných pre streľbu -- potrebné údaje získava snímač uhla nábehu. Streľba nie je možná pri nižšej rýchlosti ako 350 km/h, aby pri nej nedošlo k nasávaní spalín do motora.

Lietadlo v priebehu 31 rokov uskutočnilo 6 632 štartov a nalietalo 3 579 letových hodín vo vojenských útvaroch v Košiciach, Hradci Králové, Pardubicach, Piešťanoch, Kuchyni a na Sliači. Na základe Zmluvy o bezodplatnom prevode hnutelného majetku štátu 18. marca 2014 prevzal VHÚ Bratislava uvedené lietadlo do múzejnej evidencie. V súčasnosti je vystavené vo vonkajšej expozícii VHM Piešťany. Lietadlá L-39 Albatros boli exportované do mnohých krajín celého sveta. Najväčším používateľom bol Sovietsky zväz. Pôsobili a pôsobia aj v Afganistane, Bulharsku, Etiópii, Iraku, na Kube, v Líbyi, bývalej NDR, Nigérii, Rumunsku, Sýrii, Egypte, vo Vietname a ďalších štátoch.

Text a foto: Mgr. Peter Kadlec

Vojenský historický ústav – VHM Piešťany

Informácie o expozíciách Vojenského historického múzea, otváracích hodinách a vstupnom nájdete na webovej stránke www.vhu.sk

Takticko - technické údaje

Max. vzlet. hmotnosť: 5 600 kg

Dĺžka: 12,13 m

Rozpätie: 9,44 m

Výška: 4,77 m

Nosná plocha: 18,8 m²

Motor: (Ivčenko) AI-25TL

Ťah motora: 16,87 kN

Max. rýchlosť: 630 km/h

Praktický dostup: 7 500

Pristávací rýchlosť: 175 – 180 km/h

Prúdové cvičné lietadlo L-39 Albatros zo zbierok
Vojenského historického ústavu – Vojenské historické múzeum Piešťany

